

SOS.-DEM. NAISLIITON
TOIMINTAKERTOMUS

1950-1952

A L U S T U K S I A

Sos.-dem Naisliiton XX edustajakokoukselle
huhtikuun 19 ja 20 pnä 1953

Hämeenlinna 1963
Oy. Hämeen Kansan Kirjapaino

*Sos.-dem. Naisliiton XX edustajakokous Helsingissä
huhtikuun 19 ja 20 p:nä 1953*

ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus, liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson
2. Todetaan kokouksen laillisuus
3. Valtakirjojen tarkastajien lausunto ja edustajien valtuuksien hyväksyminen
4. Valitaan kokouksen virkailijat: puheenjohtajat, sihteerit ja pöytäkirjan tarkastajat
5. Päätetään pöytäkirjan laajuudesta ja sen painattamisesta
6. Työjärjestyksen ja kokoussääntöjen hyväksyminen
7. Kutsuvieraiden tervehdykset ja kokoukselle saapuneiden kirjallisten tervehdysten esittäminen
8. Asetetaan tarvittavat valiokunnat
9. Selostus poliittisesta ja taloudellisesta tilanteesta, kansanedustaja Aino Malkamäki
10. Liittotoimikunnan kertomus vv. 1950—1952
11. Tilikertomukset vv. 1950—1952
12. Päätetään vastuuvapauden myöntämisestä
13. Liiton puheenjohtajan vaali
14. Liiton toimikunnan jäsenten vaali
15. Liittoneuvoston asettaminen
16. Tilintarkastajien vaali
17. Poliittiseen toimintaan valmentautuminen, liittotoimikunnan alustus, siv. 80—85
18. Valistustyömme, liittotoimikunnan alustus, siv. 89—92
19. Sosiaalista turvallisuutta lisäävä, liittotoimikunnan alustus, siv. 85—89
20. Liiton sääntöjen muutokset, liittotoimikunnan alustus, siv. 93—94
21. Naisten yhteiskunnallisen vastuun syventäminen, Sos.-dem. Virkanaisten Klubin alustus, siv. 95—97

22. Vakijuomalakiehdotuksen tarkistelu, Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 97—100
23. Nuorten raittiustyön välttämättömyys, Raittiussväen Sos.-dem. Yhdistyksen Naisjaoston alustus, siv. 100—103
24. Nuoriso ja sos.-dem. naisliike, Vuoksenniskan Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 103—104
25. Valtion apua yksityisille vanhainkodeille, Helsingin Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 104—105
26. Vanhuusavustuslakia selvennettävä, Saimaan Sos.-dem. Naispiirijärjestön alustus, siv. 106—107
27. Eläkeiän alentaminen, Turun Karjalaisten Sos.-dem. Yhdistyksen Naisjaoston alustus, siv. 107—108
28. Asuntoja on saatava enemmän, Lahden Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 108—109
29. Perheettömien asutuskysymys asutuskeskuksissa, Tampereen Jalkinetyöläisten Sos.-dem. Yhdistyksen Naisjaoston alustus, siv. 109
30. Lastensuojelua tehostettava, Korson Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustus, siv. 111—112
31. Yksinäisiä äitejä tuettava, Saimaan Sos.-dem. Naispiirijärjestön alustus, siv. 112
32. Puolueverot, Kotkan Sos.-dem. Naisyhdistyksen ja Uudenkoiviston Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustukset, siv. 110—111
33. Kokouksen lopettaminen

Sos.-dem. Naisliiton toimintakertomukset vuosilta 1950—51—52.

YLEISKATSAUS

Kansainvälisessä elämässä on viimeisestä edustajakokouksestamme kuluneen kolmivuotiskauden ajan eletty edelleen jännityksen ja selkkausten aikaa. Ratkaisua suurvaltojen välisessä »kylmässä sodassa» ei ole saatu aikaan, eikä tilannetta suinkaan selventänyt Koreassa kesällä 1950 syttynyt avoin sota, jota ei vielä, jo toista vuotta kestäneistä rauhanneuvotteluista huolimatta, ole saatu päättymään. Lähi-Idän, Persian, Egyptin ym. kansalliset liikehittimiset ovat tuoneet oman lisäpanoksensa maailmantilanteen epävarmuuteen. Euroopan ongelmista on Saksan kysymys vaikeimmin ratkaistavissa. Tämän suuren maan jakaantuminen kahteen täysin toisistaan eristettyyn osaan, Länsi-Saksaan, joka on lännen demokratioiden valvonnassa ja Itä-Saksaan, jossa vallitsee kansandemokraattinen järjestelmä, ja joka on Neuvostoliiton valvonnassa, vaikeuttaa Euroopan asioiden järjestelyä ja muodostaa vakavan uhkan maailman rauhantilalle. Itä-Saksassa kehitetään avoimesti aseellisia joukkoja ns. kansanpoliisin nimellä ja toisaalla Länsi-Saksan epävakaa asema näyttää luovan pohjaa uusnatsistisen liikkeen kasvulle. Sen tarkoituksena sanotaan olevan kommunismin vastustaminen, mutta tosiasiaa se suuntautuu sosialidemokratiaa vastaan niin Saksassa kuin muuallakin. Samantapaisia ilmiöitä on havaittavissa muissakin maissa, joissa porvarillinen aines on pyrkinyt »ryhdistäytymään» vallatakseen takaisin asemat, jotka se sodan aikana ja sen jälkeen katsoo menettäneensä.

Eräänlaisena ilmauksena tästä pyrkimyksestä ovat mm. Englannissa Churchill'in hallituksen toimenpiteet. Englannin työväenpuolue kärsi v. 1951, tosin pääasiallisesti vaaliteknisistä seikoista johtuneen vaalitappion ja brittiläi-

sen imperiumin vallanohjiin päässyt konservatiivinen hallitus käytti viipymättä tilaisuutta hyväkseen hävittääkseen eräät työväenhallituksen toimeenpanemat taloudelliset uudistukset.

Kansainvälinen sosialidemokratia on kuitenkin voimakkaassa nousussa. Frankfurt am Mainissa pidetyssä sosialistikongressissa kesäkuun 30—heinäkuun 3 p:nä päätettiin Sosialistisen Internationalen perustamisesta ja talvella 1952 kokoontuivat myöskin Aasian sosialistipuolueet päättäen yhtyä yhteistyöhön lännen sosialistipuolueiden kanssa. Sosialististen naisten kansainvälinen toiminta on myöskin järjestynyt vakinaiselle kannalle.

Oman maamme poliittisessa elämässä ovat huomattavimpina tapauksina olleet hallitusten muutokset ja eduskuntavaalit v. 1951. Sos.-dem. hallitus jätti paikkansa maaliskuussa 1950 ja tilalle muodostettiin porvarillinen maalaisliittolaisenemmistöinen hallitus. Pian kuitenkin havaittiin, että tämän toimenpiteet muodostuivat monella tavoin haitallisiksi talouselämälle. Sos.-dem. hallituksen aikana pysähtynyt inflatio alkoi jälleen, sitä seurasivat palkkarettelöt, lakot ym. Vuonna 1951 sosialidemokraatit jälleen palasivat hallitukseen, jonka ohjelman keskeisimmäksi tavoitteeksi tuli pyrkimys taloudelliseen vakauttamiseen. Vaikka vuoden 1951 alkupuolella elettiinkin taloudellisten noususuhdanteiden aikaa, jolloin vientimme tapahtui edullisissa olosuhteissa, ei vakauttamistavoitteita sellaisinaan kyetty saavuttamaan. Palkat tosin sidottiin lokakuussa 1950 laadittuun indeksiin, mutta hinnat eri tarvikkeiden kohdalla ovat pyrkineet nousemaan, samoin on myöskin vuokria jouduttu vuokranantajien vaatimuksesta korottamaan. Seurauksena on ollut palkansaajien tyytymättömyys, kun riittävää kompensatiota elinkustannusten nousun vuoksi ei ole saatu. Kuitenkin on todettava, että elinkustannusindeksin nousu on hidastunut ja vuoden 1953 alussa osoittanut jopa laskunkin merkkejä. Sotakorvauksemme saatiin loppuun maksetuksi vuoden 1952 aikana, mutta odotukset, että senjälkeen saataisiin jonkinlaista helpotusta valtiomme taloudelliseen tilanteeseen, eivät tähän mennessä ole toteutuneet. Vuoden 1952 lopulla on vientisuhdanteiden heikkeneminen aiheuttanut työttömyyttä, jonka ilmeneminen näin monien täystyöllisyysvuosien jälkeen on herättänyt levottomuutta työläisten keskuudessa. On myöskin ollut havaittavissa, että eräät työnantajapiirit ovat pyrkineet aikaansaamaan "työttö-

myyttä keinotekoisestikin, vähentämällä tuotantoaan, nähtävästikin täten pyrkien palkkojen alennuksiin.

Hallituksen muutosten yhteydessä on liittomme taholta pyritty vaikuttamaan siihen, että naiset huomioitaisiin hallitusta muodostettaessa. Nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan ole johtaneet tuloksiin, enempää porvarilliset hallitusta muodostaneet ryhmät kuin meidänkään ryhmämme eivät ole katsoneet tarpeelliseksi huomioida tätä naisten oikeutettua vaatimusta.

Liittomme piirissä on toiminta ollut vilkasta. Jäsenmäärä on lisääntynyt ja uusia osastoja on perustettu eri puolille maata. Tulevaisuus-lehden tilaajamäärä on jatkuvasti kasvanut osoittaen sekin, että naiset entistä valpammin seuraavat yhteiskunnallista elämää. Meidän on vain edelleen sitkeästi kamppailtava saavuttaaksemme siinä meille kuuluvan aseman ja oikeudet.

JOUKOSTAMME POISTUNEITA

Viimeisestä edustajakokouksestamme kuluneen kolmi-vuotiskauden aikana on monien järjestöjemme piiristä poistunut tovereita tuntemattoman rajan taakse. Poismenneiden joukossa on saattanut olla nuoria ihmisiä, joiden elämä on katkennut kesken parhaiden luomisvuosien, mutta monet heistä ovat jo olleet elämänsä iltapäivään ehtineitä tovereitamme, jotka ovat suorittaneet pitkän päivätyön naisliikkeemme ja puolueemme työvainiolla. Muistelemme heitä kaikkia hartain, kaipaavin ajatuksin ketään unoh- tamatta. Heidän joukostaan mainitsemme muutamia, joi- den elämäntyö on heidän keskeisen asemansa vuoksi sy- välle piirtynyt sos.-dem. naisliikkeen toimintaan.

••

Huhtikuun 3 p:nä 1952 sammui Helsingissä liittomme kunniapuheenjohtajan Miina *Sillanpään* elämä. Miina Sillanpää, joka kuollessaan oli yli 85-vuotias oli eräs kansalaiselämämme huomattavimpia hahmoja. Hänet tun- nettiin maamme rajojen ulkopuolellakin. Sos.-dem. nais- liikkeessä hän ehti työskennellä yli viisikymmentä vuotta jatkuneen ajanjakson. Hän oli vuonna 1898 perus- tamassa Helsingin Palvelijataryhdistystä, jonka puheen- johtajaksi hän tuli seuraavana vuonna ja toimi tässä teh- tävässä yhtäjaksoisesti kuolemaansa asti Hän oli muka-

na myöskin liittomme perustavassa kokouksessa v. 1900 ja liittotoimikunnan jäsen useiden vuosikymmenien ajan, liiton puheenjohtaja vv. 1913—16 ja uudelleen vuodesta 1921 vuoteen 1932, jolloin hän siirtyi hoitamaan liiton sihteerin tehtäviä. Tästä tehtävästä erottuaan vuonna 1936 hän jälleen vuosina 1943—1947 oli liiton puheenjohtajana.

Miina Sillanpää tuli jo vuosisadan alussa tunnetuksi palvelijattarien elämänehtojen pelkäämättömänä puolustajana. Hän oli äänioikeustaistelija ja valittiin ensimmäisten naisten joukossa yksikamariseen eduskuntaamme v. 1907. Hänestä tuli myöskin maan ensimmäinen naisministeri vuonna 1926.

Tämän ammatillisen ja poliittisen toiminnan ohella Miina Sillanpäältä riitti huomiota moniin sosiaalisiin kysymyksiin ja varsinkin elämänsä viimeisinä vuosina hän keskittyäytyi toimimaan yksinäisten äitien aseman parantamiseksi. Vuonna 1936 perustettiin hänen aloitteestaan Helsinkiin yhdistys, joka myöhemmin rakensi Ensi Kodin. Hänen innoittamana perustettiin Ensi Kotiyhdistyksiä eri puolille maata ja vuonna 1945 niiden yhdyssiteeksi Ensi Kotien Liitto.

Miina Sillanpään muisto tulee kauan elämään Suomen kansan sydämessä. Meidän on jatkettava hänen työtään samalla innolla ja uutteruudella, joka oli hänelle ominaista viimeisiin elinpäiviin asti.

Toukokuun 2 pnä 1952 kohtasi meitä jälleen surunviesti, joka kertoi, että Laura *Härmä* oli jättänyt meidät. Laura Härmä, joka oli syntynyt Urjalassa lokakuun 10 pnä 1891, oli nuoruudestaan lähtien ollut mukana sekä sos.-dem. puolue- että ammatillisessa toiminnassa. Viimeksimainitussa hän oli sängen keskeisenä henkilönä kuuluen useat vuodet SAK:n työvaliokuntaan ja toimien SAK:n naisjaoston puheenjohtajana. Tov. Härmä kuului myöskin liittomme ^ ammattiyhdistysjaostoon ja hän oli aina valmis neuvoillaan auttamaan. Henkilökohtaisesti miellyttävänä ja sydämellisenä ihmisenä hän saavutti paljon ystäviä järjestöjemme piirissä.

Kesäkuun 17 pnä 1952 kuoli Jyväskylässä Hilma *Koski*, joka oli sikäläisen sos.-dem. naisyhdistyksen perustajajäsen ja sen puheenjohtaja pitkät ajat. Hilma Koski oli syntynyt Korpilahdella maaliskuun 20 pnä 1870 ja kun hänkin oli nuorena liittynyt mukaan, ehti hän suorittaa pitkän päivätyön kotikaupunkinsa järjestöelämässä.

LIITTOTOIMIKUNTA.

Liiton puheenjohtajana on ollut Tyyne *Leivo-Larsson*, joka valittiin tehtävänsä edustajakokouksessa v. 1947. Liittotoimikuntaan kuuluivat vuonna 1947 valittuina vakinaisina *Martta Salmela-Järvinen*, *Anu Karvinen*, *Aino Malkamäki*, *Lempi Lehto*, *Kaisa Hiilelä* ja *Ulla Tiilikainen*, joka oli siirtynyt vakinaiseksi *Aino Lehtokosken* edellisenä vuotena kuoleman kautta poistuttua joukostamme ja varajäseninä *Selma Hiisivaara-Mörk*, *Airi Rantanen*, *Ida Aalle-Teljo* ja *Elsa Peräläinen*.

Edustajakokouksessa v. 1950 valittiin liiton puheenjohtajaksi uudelleen Tyyne Leivo-Larsson ja toimikunnan jäseniksi *Martta Salmela-Järvinen*, *Ulla Tiilikainen*, *Meeri Kalavainen*, *Kaisa Hiilelä*, *Aino Malkamäki* ja *Lempi Lehto* vakinaisiksi sekä varajäseniksi *Aune Seme*, *Elsa Lappe*, *Selma Hiisivaara-Mörk*, *Tyyne Paasivuori*, *Ida Aalle-Teljo* ja *Elsa Peräläinen*. Liiton varapuheenjohtajana on koko ajan ollut toimikunnan valitsemana *Aino Malkamäki* sekä sihteerinä *Martta Salmela-Järvinen*. Pöytäkirjaa kokouksissa on pitänyt *Terttu Sainio* syyskuun 1 päivään 1950 ja senjälkeen *Irja Salmela*.

Toimikunta on vuoden 1950 kuluessa pitänyt 16 kokousta, joista pöytäkirjaan on merkitty 170 pykälää, v. 1951 20 kokousta, 170 §:ää ja 1952 18 kokousta 167 §:ää.

Työvaliokuntaan, joka on kokoontunut tarpeen vaatiessa ovat kuuluneet puheenjohtaja, sihteeri sekä toimikunnan jäsenet *Malkamäki*, *Hiilelä* ja *Lehto*.

Liiton tilintarkastajina ovat olleet vuoteen 1950 *Maria Sinisalo* ja *Kerttu Koivisto* sekä varalta *Ester Lankinen* ja *Vera Sumu*. Edustajakokouksessa v. 1950 valittiin tilintarkastajiksi *Terttu Salminen* ja *Lahja Simonen*, varalta *Bertta Nieminen* ja *Vera Sumu*.

Ammattiyhdistysjaostoon ovat kuuluneet *Elsa Lappe* puheenjohtajana, *Tyyne Leivo-Larsson*, *Lempi Lehto*, *Laura Härmä*, *Elina Vuohio*, *Siiri Saarinen* ja *Kerttu Muhonen*.

Talouksijaosto, jonka tehtävänä on erikoisesti suunnitella liiton taloudellista toimintaa, varojen hankintaa ym. asetettiin vuoden 1950 aikana ja ovat sen jäseninä olleet Tyyne Leivo-Larsson, Martta Salmela-Järvinen, Aino Malkamäki, Elli Nurminen, Anu Karvinen, Terttu Sainio ja Kerttu Hiltunen. Jaoston puheenjohtajana on ollut Terttu Sainio ja sihteerinä Anu Karvinen.

Kotitalous jaostoon, jonka tehtävänä on kotitaloustoiminnan ohjaaminen ja järjestäminen ovat kuuluneet Elli Nurminen, Selma Hiisivaara-Mörk, Lempi Lehto ja Aune Seme.

Sanomalehtijaostoon ovat kuuluneet Martta Salmela-Järvinen, Eila Vuokko, Tyyne Paasivubri, Anu Karvinen ja Irja Salmela.

LIITON TOIMISTO JA TOIMIHENKILÖT.

Liiton toimisto sijaitsi marraskuun 1 p:ään 1952 Helsingin työväentalossa, Paasivuorenk. 5, viidennessä kerroksessa huoneisto 42. Tämä huoneisto oli kuitenkin liian ahdas ja kun tarjoutui tilaisuus suuremman huoneiston saamiseen, muutettiin toimisto samassa kerroksessa huoneistoon 44, jossa käytettävänä on 5 huonetta. Sihteerinä ja Tulevaisuuden päätoimittajana on ollut Martta Salmela-Järvinen ja kotitaloustoiminnan johtajana toimi syyskuun 15 päivään 1951 Elli Nurminen, jolloin hän jäi pois liiton vakinaisesta palveluksesta, hoitaen kuitenkin edelleen osatyönä kotitalousjaoston puheenjohtajan tehtäviä. Jaoston sihteeriksi valittiin Aune Seme.

Taloudenhoitajana oli maaliskuun 15 päivään 1950 Lydia Kyröläinen. Kun hänen tileissään havaittiin epäselvyyksiä ja lopullisessa tarkastuksessa huomattava vajoaus, pidätettiin hänet virantoimituksesta ja asetettiin syytteeseen. Helsingin Raastuvanoikeuden toukok. 15 p:nä 1950 antamalla päätöksellä hänet tuomittiin 2 v. kuritushuonerangaistukseen. Hänen itsensä sekä yleisen syyttäjänkin valitettua hovioikeuteen, viimeksimainittu kovensi tuomiota, niin että hän tuli saamaan kaikkiaan 3 v. kuritushuonerangaistuksen. Tapaus oli ennenkuulumaton sos.-dem. naisliikkeen historiassa ja herätti tietenkin huomiota, varsinkin kun K. tekoaan peittääkseen teki murhapolttoyriyksen tuhotakseen tilikirjat, tilitodisteita ym. aineistoa. Taloudenhoitajan toimi julistettiin avoimeksi, ja siihen valittiin liiton järjestösihteeriksi Terttu Sainio, joka

ryhtyi tehtävää hoitamaan syyskuun 1 p:nä 1950. Kirjanpito ja kassanhoito päätettiin erottaa toisistaan siten, että kassanhoitaja kirjaa tulot päiväkirjaan, kun taas kuukausitaseet ja muun kirjanpidon hoitaa taloudenhoitaja, jonka tehtävänä lisäksi on liiton taloudellisen toiminnan valvominen ja aloitteiden tekeminen varojen hankkimista varten. Järjestösihteerin tointa haki määräajan kuluessa Irja Salmela, joka tehtävään valittuna ryhtyi sitä hoitamaan syyskuun 6 p:stä 1950 alkaen. Taloudenhoitaja on antanut vaaditun 200.000 markan ja kassanhoitaja 100.000 markan takauksen. Kassanhoitajina ovat toimineet Sirkka Lehto ja hänen erottuaan 19/11 —51 alkaen Hilma Juntunen ja Hilikka Rapo.

Toimistoapulaisena on edelleen ollut Lyyli Lehto, hoitaen Tulevaisuuden tilauskortistot ja osoitteet ym. Konekirjoittajana Leila Virtanen ja hänen erottuaan kassanhoidon ohella Hilikka Rapo. Postittajana ja lähetysten hoitajana on ollut Liisa Lahtinen.

Järjestäjinä ovat olleet vuoden 1950 alusta syyskuun 1 päivään Irja Salmela ja Taimi Rinne, joka toukokuun 31 päivään 1951 saakka oli palkattomalla opiskelulomalla. Liiton 50-vuotisjuhlissa ilmoitettiin Sos.-dem. puoluetöimikunnan puolesta, että puolue asettaa liiton käytettäväksi viisi naisjärjestäjää, jotka liittomme saa valita ja joiden palkat, päivärahat samoin kuin matkakustannuksetkin puolue maksaa. Ehtona kuitenkin on että liitto omalta osaltaan valitsee kaksi järjestäjää. Järjestäjiksi valittiin syyskuun 1 p:stä 1950 alkaen Taimi Rinne, Siiri Metsä, Elli Numminen, Ehdit Terästä, Rauha Kivistö, Hilja Tiainen ja Ella Malinen, joka viimeksimainittu oli toimessa vain pari kuukautta. Tammikuussa 1951 tuli järjestäjäksi Pirkko Värtinen.

Kotitaloustoiminnan neuvojina ovat olleet seuraavat henkilöt: Sofia Nyrkkö, joka erosi sairautensa johdosta huhtikuun 31 p:nä 1950, samoin erosi toukokuun 1 p:stä 1950 Irma Koskinen. Hanna Pohjola, joka oli liiton palveluksessa yli kymmenen vuotta, erosi heinäkuun 31 p:nä 1950. Edelleen jäivät toimeensa Hilda Leander, Helga Suutarinen ja Kerttu Riihimäki. Uusina neuvojina tulivat liiton palvelukseen Anna-Liisa Toivonen, Aune Pesola, Helmi Hirvonen ja Ilma Grundberg, Etti Salminen, Helga Suutarinen, Salme Talsi, Kerttu Riihimäki, Martta Kreutzer ja Pirkko Talas, Aili Kiljunen, Vieno Karppinen, Toini Leppämäki, Aino Trast ja Lyyli Koivunen. Heisin-

kiä ja liitosalueita varten suuriperheisten kotitalousneuvonajana on ollut Ida Kuusela ja tilapäisohjaajina tarpeen vaatiessa Liisa Mustonen, Maire Rajala ja Elli Kaarto.

Liiton toimistossa on hoidettu liiton taloudenhoitoon kuuluvat tehtävät, paitsi kirjanpitoa, jonka Kyröläisen asioitten selvittelyn vuoksi hoiti vuoden 1950 ja —51 aikana Fabritiuksen tilitoimisto, lisäksi valistus- ja järjestötyöhön liittyvät tehtävät ja taloudellinen toiminta, josta selostus myöhemmin. Tulevaisuuden tilausten hoitaminen on lehden levikin lisääntyessä vaatinut huomattavasti työtä, varsinkin vuoden vaihteessa, jolloin on ollut palkattava lisäapua. Osoitteiden kirjoittamisavuksi on hankittu Adremakone ja levyt. Myöskin Työväen Kukkasrahasto antaa runsaasti työtä postituksineen ja perimisineen.

Toimistosta on vuoden 1950 kuluessa lähetetty kaikkiaan 23.841 postilähetystä, näistä kirjeitä 2.595, paketteja 669, kortteja 2.662, pikkupaketteja 229, expresslähetyksiä 85, ristositeitä 17.006, postiennakkolähetyksiä 549 ja posti-osoituksia 46.

V. 1951 lähetysten luku oli 11.519 postilähetystä, näistä kirjeitä 1.676, paketteja 635, kortteja 647, pikkupaketteja 184, expresslähetyksiä 41, ristositeitä 8.220, postiennakkolähetyksiä 373 ja postiosoituksia 28.

V. 1952 lähetettiin 4.473 kirjettä, 643 korttia, 560 pakettia, 112 postiennakko-, 28 express-, 48 pikkupaketti- ja 11.873 ristisidelähetystä. Yhteensä postilähetysten IUKU-määrä oli 17.741.

TALOUELLINEN TOIMINTA.

Päästäkseen taloudellisesta ahdinkotilastaan on liitto ollut pakoitettu kiinnittämään erityistä huomiota toisaalta menojen supistamiseen ja toisaalta varojen hankkimiseen toimintaansa varten.

Taloudellisesti kaikkein vaikeimpana aikanaan v. -50 sai liitto Sos.-dem. Puolueelta lahjaksi juhluvuotensa johdosta viiden järjestäjän palkkaukseen tarvittavan korvauksen yhden vuoden aikana. Tämä oli suureksi avuksi liiton toiminnalle. Omien perusjärjestöiemme auttamistahto on ilmennyt mm. siten, että 52 osastoa lahjoitti liitolle yhteensä 157.200:— 50-vuotisjuhlien kulujen peittämiseksi.

Mainittakoon myös, että liitto teetti kunniapuheenjoh-tajistaan Ida Aalle-Teljosta ja Miina Sillanpäästä taiteilija Essi Renvallin valmistaman reliefin, jota asianomaisten suostumuksella edelleenkin myydään liiton talouden tu-kemiseksi. Juhlavuoden johdosta teetettiin myös juhla-huivi, jota jäsenet ovat ostaneet muistoesineikseen.

Vuoden -51 aikana liitto toimeenpani yhdessä Vanhojen Huolto ry:n kanssa arpajaiset, joista saatu tulo helpoitti huomattavasti taloudellista tilannetta. Lisäksi on liiton välittämien toimintavälineitten myynti ollut vilkkaampaa kuin aikaisemmin antaen liitolle jonkin verran tuloja kas-sa-alennusten muodossa. Talouteen on vaikuttanut hel-poittavasti myös se, että liiton kustantama Tulevaisuus-lehti on viime vuosien aikana saavuttanut huomattavan suuren levikin ja parantanut siten kannattavuuttaan.

Kolmivuotiskauden aikana tapahtunutta taloudellista kehitystä voidaan olosuhteisiin nähden pitää tyydyttävänä. Liittotoimikunta on kertomuskauden aikana valvonut ja seurannut kuukausittain liiton taloudellisen tilanteen ke-hittymistä.

Liiton edustajakokouksessa tullaan edustajille jakamaan kuluneiden kolmen tilivuoden tilikertomukset sekä lisäksi annetaan suullinen selostus taloudellisesta tilanteesta ja -toiminnasta.

KERHOHUONEISTOT.

Liiton hallinnassa on ollut edelleen Miina Sillanpään luovuttama osakehuoneisto, joka kuitenkin on ollut vuok-rattuna asuntotarkoituksiin. Vuokra on suunnilleen vas-tannut huoneistosta maksettua vastikevuokraa, mutta mai-nittavampia säästöjä ei ole syntynyt. Huoneiston hoito-toimikuntaan ovat kuuluneet Tyyne Leivo-Larsson, Elli Nurminen, Selma Hiisivaara-Mörk ja Ulla Tiilikainen.

Liitolla on ollut edelleen vuokrattuna huoneisto OTK:n talossa Hämeentie 15:ssä, jossa on asunut Ella Malinen. Toinen huone on ollut Virkanaisten sos.-dem. yhdistyksel-lä kerhohuoneena. Huoneistosta saatu vuokra on peittänyt talonvuokran ym. kustannukset.

TIEDONANNOT OSASTOILLE.

Yhteiskirjeitä seka osastoille että piiritoimikunnille on vuoden 1950 kuluessa lähetetty edellisille 9 ja jälkimmäi-sille 10, v. 1951 on osastoille lähetetty 6 yhteiskirjettä ja

piirijärjestöille 8. V. 1952 oli yhteiskirjeiden lukumäärä osastoille 6 ja piirijärjestöille 6. Lisäksi on Järjestönai-
sessa annettu neuvoja ja ohjeita. Kaikille työväenyhdis-
tyksille lähetettiin v. 1950 yhteiskirje, jossa kehoitettiin
järjestämään naistenpäiväjuhlia 50-vuotismuiston merkeis-
sä, myymään naistenpäivämerkkiä ym.

JÄRJESTÖN AINEN.

Järjestönainen ilmestyi v:na -50, -51 ja -52 neljänä nu-
merona kunakin vuonna. Siinä on julkaistu ohjeita ja neu-
voja järjestöjen toimihenkilöille. Lehti on lähetetty va-
paasti neljälle järjestön toimihenkilölle, jonka lisäksi sen
on saanut tilata eri maksusta muillekin johtokunnan jäse-
nille ym. Vuosikerran hinta oli v. -50 30 mk, mutta koro-
tettiin v. 1951 50 mk. Lehdessä on julkaistu piirijärjes-
töjen ja osastojen osoiteilmoitukset, joista perittiin v. 1950
300 mk ja vv. 1951 ja -52 400 mk vuodessa.

ÄITIEN KUNNIAMERKIT.

Väestöliiton kehoituksesta ovat liittomme piirijärjestöt
lähettäneet ehdotuksensa äitien kunniamerkin jakoa var-
ten. Näiden ehdotusten perusteella annettiin tämä merk-
ki vuonna 1950 Vilhelmiina Siekkiselle Kemistä ja Alma
Valkamalle Nokialta. V. 1951 ja -52 ei järjestöjemme
ehdokkaiden osalle tullut tätä huomionsoitusta.

ALOITTEITA JA LAUSUNTOJA.

Kun hallituskysymyksen ratkaisu kesällä 1951 vaalien
jälkeen tuli uudelleen päiväjärjestykseen lähetti liitto-
toimikunta kirjelmän sekä puoluetoimikunnalle että edus-
kuntaryhmälle esittäen toivomuksena, että uuteen halli-
tukseen nimettäisiin myöskin naisministeri. Katsottiin,
että kysymykseen voisi tulla useampienkin erilaisten salk-
kujen hoitaminen ja nimettiin senvuoksi kaksi ehdokasta
Tyyne Leivo-Larsson ja Aino Malkamäki, joita pidettiin
sopivina ajateltuihin tehtäviin. Kuten tunnettua, ei halli-
tukseen nimitetty ketään naista.

Voisäännöstelyasian tultua syksyllä 1951 ajankohtai-
seksi kun ennenaikaiset tiedot hintojen nostamisesta ai-
kaansivat ostopaniikin, annettiin lehdistössä kehoitus
perheenäideille pysyttäytyä rauhallisina ja seurata tilan-
netta järkevästi.

Puoluekokoukselle valmistettiin alustus »Sosiaalisen tietouden syventäminen».

Elokuvat alkavat nykyään esittää yhä suurempaa osaa kasvatustyöntekijöinä ja vapaa-ajan vieton järjestelyissä ja kun niiden vaikutus varsinkin nuorisoon on usein negatiivinen, päätettiin lähettää opetusministeriölle kirjelmä elokuvatoiminnan valvonnasta ja elokuvasesuusin uudistamisesta. Kirjelmän laati Ulla Tiilikainen ja kävi lähetystö, johon kuuluivat Tyyne Leivo-Larsson, Martta Salmela-Järvinen ja Aino Malkamäki jättämässä sen ministerille. Kirjelmän sanamuoto seuraa liitteenä. (Liite N:o 1.)

KUNNIANOSOITUKSET.

V. 1950.

Toveri Fiina Pietikäisen 80-vuotispäivänä 8/2 -50 käytiin häntä tervehtimässä kukkasin samalla antaen hänelle liiton veteraanimerkin.

Tanskan valtiopäivien puheenjohtajalle Ingeborg Hansenille lähetettiin tervehdys hänen tultuaan valituksi korkeaan tehtäväänsä.

Ida Aalle-Teljon 75-vuotispäivän johdosta päätettiin maalauttaa hänen kuvansa. Sos.-dem. Puoluetoimikunta maksoi puolet maalaus kustannuksista. Muotokuva, jonka maalasi taiteilija Aili Kilpeläinen, paljastettiin Ida Aalle-Teljon merkkipäivänä 6/5, jolloin se luovutettiin hänen hallintaansa.

Lyydia Saarikiven 70-vuotispäivänä toukokuun 3 pnä hänelle esitettiin liiton toimikunnan onnittelut ja jätettiin veteraanimerkki.

Vuorineuvos Heikki Huhtamäelle lähetettiin onnittelu hänen 50-vuotispäivänään.

V. 1951.

Miina Sillanpään 85 vuotispäivänä 4/6 käytiin hänen luonaan tervehdyskäynnillä ja luovutettiin hänen osoittamiinsa tarkoituksiin Ensi Kotien ja Taloustyöntekijäin vanhainkodin avustamiseen pieni rahasumma.

Ruotsalaisen toverin Anna Johansson-Visborgin 75-vuotispäivänä lähetettiin hänelle adressi ja lausuttiin kiitokset arvokkaasta työstä liittomme ja koko kansamme hyväksi.

Toverit Hilda Herrala, Hilma Koivulahti-Lehto, Anni Rinne ja Olga Tainio täyttivät toimintavuoden aikana 70 vuotta ja liittomme puolesta lähetettiin heille onnittelu, samoin Kaisa Hiilelälle hänen täyttäessään 60 vuotta.

Myöskin naisten toiminnalle myötämielisiä miestovereita on muistettu. Väinö Tanneria onniteltiin hänen 70-vuotispäivänään, samoin käytiin onnittelemassa K.-A. Fagerholmia, Penna Tervoa, Matti Lepistöä, Emil Huunosta ja Uuno Takkia heidän täyttäessään 50 vuotta. Kullekin juhlijalle ojennettiin liiton juhla kirja muistolahjana.

V. 1952.

Liittomme puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson täytti 50 vuotta maaliskuun 3 p:nä. Liittotoimikunta kävi häntä onnittelemassa, samalla antaen vaatimattoman muistolahjan.

Liiton sihteeri Martta Salmela-Järvinen täytti 60 vuotta maaliskuun 31 p:nä. Merkkipäivän viettäjälle ojennettiin liiton puolesta muistolahja.

Puoluetovereiden Aleksi Aaltosen ja Viljo Rantalan 60-vuotispäivänä käytiin heidän luonaan onnittelemalla ja ojennettiin liittomme puolesta muistolahjana liiton juhla kirja.

EDUSTUKSET.

Liittomme on läheisessä yhteistyössä Sos.-dem. Puolueen kanssa, jonka jäseninä ovat kaikki liittomme jäsenet. Lisäksi olemme olleet edustettuina eri järjestöjen kokouksissa, juhlissa ym. tilaisuuksissa sekä kuuluneet eräisiin keskusjärjestöihin. Edustajinamme eri järjestöissä ja tilaisuuksissa ovat olleet seuraavat henkilöt:

Sos.-dem. Puoluetoimikunnassa Martta Salmela-Järvinen.

Sos.-dem. Puolueuuvoston kokouksissa on toimikuntaa edustanut Ida Aalle-Teljo v. -50, Tyyne Leivo-Larsson -51 ja Lempi Lehto -52. Tulevaisuuslehteä on edustanut kaikissa kokouksissa Anu Karvinen.

Kansan Elokuvan, Yhteismainoksen, Ohjelmapalvelun ja Kansan Pika-arpajaisten kokouksissa on liittotoimikunnan edustajana ollut Tyyne Leivo-Larsson.

Lomaliiton edustajakokouksessa -50 Elli Nurminen, -51 Martta Salmela-Järvinen, -52 Aune Seme.

Lomaliiton Naisjaostoon ovat kuuluneet Tyyne Leivo-Larsson puheenjohtajana v:n 1951 ja hänen erottuaan jäsenenä Tyyne Paasivuori.

Naisten Raittiuskeskuksen kokouksissa Ulla Tiilikainen ja johtokunnassa Vappu Heinonen.

Nuorten Kotkien Ystäväissä Terttu Sainio, Martta Salmela-Järvinen ja Aino Malkamäki.

Nuorten Kotkain Keskusliiton perustavassa kokouksessa -51 Martta Salmela-Järvinen.

Nuorten Tuki-järjestössä Tyyne Leivo-Larsson.

Rauhan Yhteistyötoimikunnassa Elsa Peräläinen ja Emmi Leimu.

Pienviljelijäin juhlakokouksessa Tampereella v. 1950 Kaisa Hiilelä.

Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton edustajakokouksessa Helsingissä Tyyne Leivo-Larsson, liiton maaseutuneuvottelukunnassa Irja Salmela.

Suomen Huollon johtokuntaan on kuulunut Tyyne Leivo-Larsson. Vanhusten huoltoa käsittelevässä Suomen Huollon neuvottelukokouksessa v. 1950 oli edustajana Martta Salmela-Järvinen, ja edustajakokouksissa v. 1951 Selma Hiisivaara-Mörk. Suomen Huollon toiminta on päätetty vuoden 1952 aikana lopettaa. Edustajakokouksissa v. 1952 aikana, joissa lopettamisesta on päätetty on liittomme edustajana ollut Ulla Tiilikainen.

Mannerheim-liiton Sotakummivaliokunnassa Selma Hiisivaara-Mörk.

Suomen Punaisen Ristin hallituksessa Tyyne Leivo-Larsson varapuheenjohtajana, järjestelytoimikunnassa Elli Nurminen.

Valtion Lisenssitoimikunnan naisjaostossa, Elli Nurminen.

Suomen Naisjärjestöjen Keskusliiton kokouksissa ovat liittomme edustaneet vuosikokouksessa v. 1950 Elli Nurminen v. -51 Aune Seme, v. -52 Aino Malkamäki, Elli Nurminen, Martta Salmela-Järvinen varalta Elsa Lappe. Keskusliiton toimikuntaan kuuluu Elsa Peräläinen ja sen alakomiteoihin seuraavat henkilöt:

Lakikomitea, Ulla Tiilikainen.

Siveellisyyskomitea, Elsa Lappe.

Naisedustuskomitea, Ida Aalle-Teljo.

Naispoliisikomitea, Tyyne Leivo-Larsson.

Kasvatuskomitea, Aino Malkamäki.

Rauhankomitea, Lyyli Takki.

Ammattikomitea, Meeri Kalavainen.

Asuntokomitea, Lempi Lehto.

Finanssikomitea, Edla Vuori.

Keräystoimikunta, Terttu Sainio.

Suomen Työväen Musiikkiliiton 30-vuotisjuhlassa v. 1950 edusti liittotoimikuntaa Kaisa Hiilelä.

Työväen Matkailuliiton edustajakokouksissa Tyyne Leivo-Larsson, v. -50—51, Tyyne Paasivuori v. -52 toimikunnan varajäsenenä Martta Salmela-Järvinen.

Työväen Akatemian Kannatusyhdistyksen johtokunnassa Terttu Sainio, hallintoneuvostossa Tyyne Leivo-Larsson ja vuosikokouksissa Elsa Peräläinen.

Kotitalouskeskuksessa edustajina Elli Nurminen ja Martta Salmela-Järvinen, Lempi Lehto ja Aune Seme. Keskuksen puheenjohtajana on Elli Nurminen.

Työväen Sivistysliiton edustajakokouksissa ovat liittotoimikuntaa edustaneet: Elsa Lappe, Ulla Tiilikainen ja Tyyne Paasivuori sekä varalta Elsa Peräläinen, Anu Karvinen ja Terttu Sainio.

SAK:n edustajakokouksessa v. —52 edusti liittoa Martta Salmela-Järvinen.

Sos.-dem. Raittiusliiton edustajakokouksessa -51 Martta Salmela-Järvinen, Työväen Raittiuspäivän toimikunnassa Aune Seme.

Valtion taloudellinen tiedoitustoimikunnan Naisvaliokunta: Elli Nurminen ja sihteerinä v. 1951 aikana Anu Karvinen.

Kansalaisjärjestöjen Raittiustoiminnan Keskusliiton kokouksessa edustajina Elsa Lappe ja Elsa Peräläinen, Martta Salmela-Järvinen on liiton toimikunnan jäsen.

Väestöliiton edustajistossa ovat liittotoimikuntaa edustaneet Selma Hiisivaara-Mörk ja Martta Salmela-Järvinen. Väestöliiton hallitukseen kuuluvat Aino Malkamäki ja Martta Salmela-Järvinen varapuheenjohtajana.

Kodin Viikon toimikuntaan Tyyne Paasivuori ja Elsa Peräläinen.

Väinö Voionmaan säätiön keräystoimikunnan jäsenenä Kaisa Hiilelä, oli myöskin toimikunnan edustajana Voionmaa-opiston harjannostajaisissa syyskuun 15 p:nä 1950.

Helsingin Ensi Kodin 10-vuotisjuhlassa 28.9. -52 Tyyne Paasivuori.

Toiminta v. 1950

; LIITON EDUSTAJAKOKOUS.

Edustajakokous pidettiin marraskuun 4 ja 5 pnä Helsingissä. Kokouksessa oli saapuvilla 263 täysivaltaista edustajaa edustaen 180 järjestöä. Lisäksi oli lisä- ja varaedustajia, kutsuvieraita ym. Yhteensä oli kokouksen osanottajamäärä 417 henkeä. Ulkomaisia kutsuvieraita ei tällä kertaa ollut, mutta kokoukselle saatiin useita kirjallisia tervehdyksiä muiden maiden sisarjärjestöiltä.

Tavallista vilkkaampaa huomiota herätti tällä kertaa kokouksessa liiton toimintakertomus, jonka käsittelyn yhteydessä toimikuntaa ankarastikin arvosteltiin taloudenhoitaja Lyydia Kyröläisen kavalluksen johdosta. Yleensä kuitenkin suhtauduttiin tapahtumaan asiallisesti. Paitsi toiminta- ja tilikertomuksia käsiteltiin useita liiton toimintasuunnitelmaan liittyviä alustuksia. Merkittävin näistä oli liiton sääntöjen ja nimen muuttaminen siten, että liitto nyt jälleen otti takaisin sen nimen, joka sille vuodesta 1906 on kuulunut ja on siis kokouksen päätöksen mukaisesti yhdistysrekisteriin merkitty *Sos.-dem. Naisliitto*.

LIITTONEUVOSTO.

Liittoneuvosto kokoontui Helsingissä toukokuun 15 pnä. Kokouksen puheenjohtajina toimivat Tyyne Leivo-Larsson ja Kaisa Hiilelä, sihteereinä Anu Karvinen ja Terttu Sainio. Kokouksessa käsiteltiin liiton taloudenhoitoa koskevia kysymyksiä ja esitettiin poliittinen tilanneselostus.

LIITON SUORITTAMA VALISTUSTYÖ

Liiton palveluksessa oli vuoden alussa kaksi järjestäjää Taimi Rinne ja Irja Salmela. Järjestäjät liikkuivat eri vaalipiirien alueilla ja suorittivat nämä tavallisesti järjestäjän matkakulut ja päivärahat.

Järjestäjien matkat suuntautuivat kevätkaudella seuraaviin vaalipiireihin: Irja Salmelan tammi- ja helmikuun aikana Hämeen eteläiseen ja maaliskuuhun Lapin piiriin.

Erilaisia tilaisuuksia ja niissä kuulijoita on ollut seuraavasti:

	Juhlia	Kokouksia		
9/1—25/2	120	30	422	
Hämeen etel. 1				
10/3—25/4	150	18	346	
Lapin piiri 1	270	48	768	8

Puheita on ollut kaikkiaan 50 ja kuulijoita 1.038. Matkapäiviä 85.

Taimi Rinne on 1/1—31/5 ollut palkattomalla opiskelulomalla. Hän on toiminut 27/6—7/7 Vaasan eteläisessä piirissä ja 12/7—22/7 Hämeen eteläisessä piirissä perheenäitien kesävirkestyskurssien ohjaajana pitäen edellisillä kursseilla 3 ja jälkimmäisillä 2 luentoa.

	Juhlia	Kokouksia		
8/1—27/1	130	92		
Kuopion it. vp. 4				
5/2—25/2	150	213		
Vaasan etel. vp. 1				
12/3—27/4	30	14	215	
Oulun vp. 1	310	10	520	

Elsa Lappe on pitänyt kaikkiaan 36 puhetta ja kuulijoita on ollut 830.

Kun puoluetoimikunta liiton 50-vuotisjuhlan yhteydessä ilmoitti palkkaavansa viisi naisjärjestäjää, jotka aloittavat toimensa syksyllä ja liiton tehtäväksi samalla jäi pitää yllä kahden järjestäjän palkkausta, voitiin valistustyö syyskuun alusta järjestää paljon tehokkaammaksi kuin aikaisemmin. Puolueen palkkaamina järjestäjinä toimivat Taimi Rinne, Edith Terästö, Rauha Kivistö, Siiri Metsä ja Hilja Tiainen ja liiton palkkaamina Elli Numminen ja Ella Malinen.

Järjestäjät ovat kiertäneet piirissään ja on erilaisia tilaisuuksia ja niissä kuulijoita ollut seuraavasti:

	Jhllia	Luento ja puhetil.		Kokouksia		•IL c O Q	9/12 jaost.
		£ 0 3 0 14 ~	i- « 3 3 O 11 —	— « 3 O 14 ~	— « 3 O 14 ~		
Uusimaa, Ella Malinen	1	50	2	38	16	139	—
Turun etel. Elli Numminen . . .	2	45	—	—	22	314	7
Satakunta, Elli Numminen . . .	3	203	2	93	22	361	1
Hämeen pohj. Siiri Metsä	—	—	—	—	26	334	3
Vaasan it. Siiri Metsä	5	510	15	327	18	210	1
Saimaan, Rauha Kivistö . . .	1	100	—	—	27	356	3
Mikkelin, Rauha Kivistö . . .	2	200	1	20	22	310	5
Kuopion länt., Edith Terästö	9	922	7	123	23	404	3
Kuopion it., Edith Terästö	4	680	2	61	18	441	2
Vaasan pohj., Hilja Tiainen	—	—	4	78	32	323	—
Vaasan etel., Hilja Tiainen	—	—	3	47	19	294	—
Oulun, Taimi Rinne	1	200	—	—	24	277	2
Lapin, Taimi Rinne	2	75	—	—	18	260	3
Yhteensä	30	2985	36	787	287	5023	23

Tilapäispu/ieet.

Piirijärjestöjen neuvottelu- ja vuosikokouksiin on edelleenkin mikäli mahdollista lähetetty liiton edustaja, jonka tehtävänä tavallisesti on ollut tilanneselostuksen antaminen. Samoin on myöskin toimitettu puhujia erikoisjuhliin, joista 50-vuotisjuhlat kuluneen vuoden aikana ovat olleet etusijalla. Yleensä pyydetään puhujia toimistosta erilaisiin tilaisuuksiin, usein hyvin pitkienkin matkojen

taakse ja tuottaa puhujan lähettäminen tämän vuoksi vaikeuksia, kun eivät liittotoimikunnan jäsenet y.m. joita puhujiksi toivotaan, useinkaan voi työesteiden ym. takia lähteä näin pitkille matkoille ja kun usein ei myöskään ole selvyyttä siitä, kuka matkat kustantaa, sillä liiton varat eivät suo mahdollisuutta lähettää puhujaa liikkeelle vain yhtä juhlaa varten.

Liiton puheenjohtaja ja liittotoimikunnan jäsenet ovat käyneet puhumassa seuraavasti:

Tyyne Leivo-Larsson	41	tilaisuudessa
Ulla Tiilikainen	84	»
Meeri Kalavainen	9	»
Kaisa Hiilelä	38	»
Aino Malkamäki	35	»
Lempi Lehto	22	»
Aune Seme	14	»
Elsa Lappe	7	»
Selma Hiisivaara-Mörk	1	»
Elsa Peräläinen	3	»
Ida Aalle-Teljo	2	»
Tyyne Paasivuori	1	»

Yhteensä 257 tilaisuudessa

Liiton toimihenkilöt:

Martta Salmela-Järvinen	57	tilaisuudessa
Elli Nurminen	45	»
Terttu Sainio	25	»
Irja Salmela	25	»
Anu Karvinen	8	»
Taimi Rinne	3	»

Yhteensä 163 tilaisuudessa

Muita puhujia:

Annikki Saarela-Johansson	1	tilaisuudessa
Martta Kulonen	4	»
Terttu Hautamäki-Hiltunen ,	2	»
Marjatta Joutsen	1	»
Fiina Pietikäinen	1	»

Yhteensä 9 tilaisuudessa

Yhteensä välitettiin liiton toimistosta puhujia 429 tilaisuuteen.

Erikois juhlat.

Erikoisjuhlamme, naistenpäivä-, äitienpäivä- ja syyskaudella Mikkelinpäiväjuhlat on järjestetty entiseen tapaan. Naistenpäiväjuhlat järjestettiin erikoisesti liiton 50-vuotisjuhlan merkeissä, yhteensä 90 juhlaa. Syyskaudella järjestivät vielä eräät osastomme liiton 50-vuotisjuhlia. Äitienpäiväjuhlia ilmoitettiin toimistoon kaikkiaan 115. Niitä vietettiin kuitenkin paljon runsaammin, sillä monet osastot pitävät ne omin voimin pyytämättä liitosta puhujia tai ohjelma-apua. Äitienpäivä juhlia toimeenpantiin myöskin hyvin paljon yhteisinä Päivän Nuoret, Nuoret Kotkat ja nuoriso-osastojen kanssa. Mikkelinpäiväjuhlat, joita yleensä vietetään syyskauden toiminnan alkajaisjuhlina, eivät ole osastojemme taholla saaneet osakseen sellaista huomiota kuin olisivat ansainneet. Niitä vietettiin vain 14 paikkakunnalla.

Puhujakurssit

Toimintavuoden aikana järjestettiin koko maata käsittelevät puhujakurssit, jotka pidettiin Helsingin läheisyydessä sijaitsevassa Kallioniemen kesäkodissa. Kurssit alkoivat 2 p:nä ja jatkuivat elokuun 12 päivään. Osanottajia oli 27 eri puolilta maata. Luento-harjoitteluohjelmassa oli keskeisenä aineena puhetaito, jota opetti liiton sihteeri. Luentoja pitivät seuraavista aineista: Tyyne *Leivo-Larsson*: Sosialidemokraattinen elämäkatsomus, Elli *Nurminen*: Liiton kotitaloudellinen ja sosiaalinen toiminta, Aino *Malkamäki*: Poliittisen tilanteen peruskysymyksiä, Anu *Karvinen*: Järjestöpropaganda, Kaisa *Hiilelä*: Naiset voimatekijöinä sos.-dem. Puolueessa, Anni *Vallanti*: Juhlakulttuurista ja opintokerhotoimesta, Terttu *Sainio*: Järjestöjen taloudenhoito ja Irja *Salmela*: Puolueen periaateohjelma ja menettelytapa. Viimeksimainittu toimi myöskin kurssien ohjaajana.

Kunnallispäivät.

Kunnallispäiviä pidettiin elokuun 25 ja syyskuun 17 päivien välisenä aikana kaikkiaan 19 eri paikassa. Osanottajia oli 833 edustaen 181:ä järjestöä. Luentoja pidettiin kaikkiaan 75 ja luennoitsijoita oli 68. Kunnallispäiville oli erikoisesti kutsuttu sos.-dem. naisehdokkaat ja järjestöjen ne toimihenkilöt, joiden tehtävänä oli vaalivalistustyön järjestäminen. Liiton taholta oli kunnallispäiviä varten

laadittu kaksi luentoa: Naisten osuus kunnallisessa toiminnassa, joka pidettiin 14 päivillä, vaalivalistustyö, joka käsiteltiin 17 tilaisuudessa ja lisäksi oli kehoitettu pyytämään paikallisia huoltotoiminnassa olevia henkilöitä luennoimaan vanhusten huollosta, mitä kehoitusta noudatettiin 10 paikkakunnalla. Muita luentoja pidettiin 35 eri kunnallisista kysymyksistä.

Kunnallispäivät vaalipiireittäin:

Lapin piiri:

Kunnallispäivät pidettiin kaksipäiväisinä elokuun 25 ja 26 pnä Kaakamossa Kemin Naisyhdistyksen kesäkodissa. Osanottajia oli 6 järjestöstä 22 henkeä. Luennoitsijat Terttu Sainio, Irja Salmela, Heino Uksila, Urho Knuuti, Erkki Kuoppala ja huoltotar kasta ja Kaarlo Klaus. Kunnallispäivien yhteydessä pidettiin liiton viisikymmenvuotisjuhla, jossa oli läsnä 230 henkeä ja puheen piti Terttu Sainio.

Saimaan piiri:

Kunnallispäivät pidettiin Lappeenrannassa elokuun 27 pnä. Osanottajia oli 8 järjestöstä 32. Luennoitsijat: Meeri Kalavainen, Aino Räisänen ja kauppalanjohtaja A. Ranta.

Oulun piiri:

Kunnallispäivät pidettiin elokuun 27 pnä Oulussa. Osanottajia oli 4 järjestöstä 30. Luennoitsijat: Katri Honkala, Eva Fränti, Irja Salmela ja huoltotar kastaja Kaarlo Liikanen.

Turun etel. piiri:

Kunnallispäivät pidettiin syyskuun 3 pnä Turussa. Osanottajia oli 18 järjestöstä 39 ja luennoitsijoina Vappu Heionen, Sylvi Siltanen ja piiritarkastaja Mauno Nevalainen.

Hämeen etel. piiri:

Kunnallispäivät pidettiin Hämeenlinnassa syyskuun 3 pnä. Osanottajia oli 7 järjestöstä 25 ja luennoitsijoina Terttu Sainio, Hilma Arjavirta ja Marjatta Kangas.

Mikkelin piiri:

Kunnallispäivät pidettiin Pieksämäellä syyskuun 3 pnä. Osanottajia oli 4 järjestöstä 29 ja luennoitsijana Taimi Rinne.

Vaasan etel. piiri:

Kunnallispäivät pidettiin Vaasassa syyskuun 3 pnä. Osanottajia 6 järjestöstä 20 ja luennoitsijoina Hilja Tiainen ja huoltotarkastaja Viljo Vuorinen.

Vaasan it. piiri:

Kunnallispäivät pidettiin vaalipiiritoimikunnan järjestäminä. Osanottajista oli 10 järjestöstä 36 naista. Päivät pidettiin Jyväskylässä syyskuun 2 ja 3 pnä. Luennoitsijoina Elli Nurminen, Armas Salovirta, Uno Raatikainen, toim.johtaja Kalle Järvinen, toimittaja Erkki Niini ja kunnanjohtaja Toivo Puro. Päivillä tehtiin myös retkiä kunnallisiin laitoksiin.

Hämeen pohj. piiri:

Piirissä pidettiin neljät kunnallispäivät seuraavasti:

Hirsilässä syyskuun 3 pnä, osanottajia 3 järjestöstä 28 ja luennoitsijoina Kaisa Hiilelä, Sirkka Leppänen ja kunnanlääkäri Irja Seppälä. Illalla pidetyssä juhlassa, jossa puhui Kaisa Hiilelä oli 120 henkeä.

Jämsänkoskella pidettiin kunnallispäivät myös syyskuun 3 pnä. Osanottajia 5 järjestöstä 180. Luennoitsijoina Elsa Kolmen, V. Leppänen, Kaarina Rantanen ja terveystieteilijä Eila Heisto. Juhlassa puhui Elsa Kolinen ja yleisöä oli 90 henkeä.

Ruovedellä pidettiin niinkään kunnallispäivät syyskuun 3 pnä. Osanottajia oli 5 järjestöstä 32 henkeä ja luennoitsijoina Anni Flinck, Terttu Raunio, Anna Jokinen ja opettaja Liisa Lamminen. Juhlassa puhui Anni Flinck ja yleisöä oli 150.

Tampereella pidettiin kunnallispäivät syyskuun 10 pnä. Osanottajia oli 8 järjestöstä 75 ja luennoitsijoina Meeri Multamäki, Elsa Kolinen, Anni Flinck, Jenny Matinaho ja Kaarina Rantanen.

Kunnallispäivien yhteydessä vietettiin liittomme 50-vuotisjuhlaa, jossa puhuivat Miina Sillanpää, Kaisa Hiilelä ja Elsa Kolinen. Yleisöä oli 600 henkeä.

Uudenmaan piiri:

Kunnallispäivät pidettiin Helsingissä syyskuun 10 pnä. Osanottajia oli 36 järjestöstä 66 henkeä ja luennoitsijoina Tyyne Leivo-Larsson, Martta Salmela-Järvinen ja Lempi Lehto.

Satakunnan piiri:

Kunnallispäivät pidettiin Porissa syyskuun 10 pnä. Osanottajia oli 18 järjestöstä 42 henkeä ja luennoitsijoina Laura Brander-Wallin, Aili Eskola ja huoltotar kastaja Kerttu Grönman.

Kuopion länt. piiri:

Kunnallispäivät pidettiin syyskuun 10 pnä Kuopiossa. Osanottajia oli 10 järjestöstä 27 henkeä ja luennoitsijoina Elli Nurminen, Edith Terästö ja huoltotarkastaja O. Majala.

Kuopion it. piiri:

Kunnallispäivät pidettiin Joensuussa syyskuun 10 pnä. Osanottajia oli 14 järjestöstä 23 henkeä. Luennoitsijoina Impi Karvonen, Kerttu Pelkonen, kunnanhallituksen puheenjohtaja Pekka Kettunen, kansanedustaja Juho Karvonen ja piirisihteeri Väinö Piiparinen.

Vaasan pohj. piiri:

Piirissä pidettiin kahdet kunnallispäivät, Pietarsaareissa syyskuun 10 pnä ja Kokkolassa syyskuun 25 pnä. Osanottajia oli yhteensä 4 järjestöstä 42 henkeä. Luennoitsijoina Katri Lagerström, Kerttu Riihimäki, Hilja Tiainen, Vuokko Pöyhölä ja Svea Degerman.

Kymen piiri:

Kunnallispäivät pidettiin Kotkassa syyskuun 17 pnä. Osanottajia oli 15 järjestöstä 85 henkeä ja luennoitsijoina Ida Koivisto, Laura Rajamäki, Terttu Hautamäki-Hiltunen, sosiaalihoitaja Sirkka Lehto ja lääninneuvos Kurkiola.

KUNNALLISVAALIT.

Joulukuun alussa toimeenpannut kunnallisvaalit antoivat runsaasti työtä sekä liiton toimistolle että perusjärjestöille. Pyrkimyksenämme oli saada mahdollisimman runsaasti lisätyksi naisten edustusta kuntien valtuustoissa. Tässä mielessä kehoitettiin osastoja hyvissä ajoin pitämään huolta siitä, että ehdokkaita nimetään puolueäänestystä varten. Kuitenkin voidaan todeta, että maamme kuntien joukossa oli hyvän matkaa toista sataa sellaista kuntaa, joissa ei ollut naisehdokkaita listoilla lainkaan ja -näiden joukossa vielä monia sellaisia, joissa niitä oli muilla puolueilla, mutta ei sosialidemokraateilla.

Vaaleihin osanotto oli jonkun verran laimeampaa kuin vuonna 1947. Äänimäärän laskuun tämä kuitenkin vaikutti meidän puolueemme kohdalla vain sangen vähän. Kun nim. puolueemme listat v. 1947 saivat 377.816 ääntä oli niiden saama äänimäärä v. 1950 377.294. Äänimäärän lasku porvarillisten puolueiden kohdalla oli huomattavampi ja tästä aiheutuikin, että prosentuaalisesti saavutimme paremman tuloksen v. 1950. Vuonna 1947 oli nim. äänimäärämme koko maassa 24,4 % kaikista äänistä, kun vastaava prosenttiluku v. 1950 oli 25 %. Valituksi tuli 2689 valt. (v. 1947 2310 v.) Vaaliliittoja SKDL:n kanssa ei sa-
nottavammin enää esiintynyt. Naisten vaaleihin osallistumisesta on mainittava äänestysprosentit, v. 1947 63,5 % vuonna 1950 59,1 % kaikista äänioikeutetuista naisista.

Sosialidemokraattisia naisia tuli valtuustoihin valituksi kaikkiaan 203. Nousua vuoteen 1947 on havaittavissa sillä silloin valittiin sos.-dem. listoilta 124 naisvaltuutettua.

Liitolla ei ollut mahdollisuuksia oman vaalilehtisen kustantamiseen, mutta eri piirijärjestöt ja myöskin eri kuntien alueella toimivat paikalliset järjestömmme valmistuttivat omia lentolehtisiään. Liiton sanomalehtijaosto toimitti lehdille artikkeleita ja muuta materiaalia vaalivaihtelun varten.

LIITTOimme 50-VUOTISJUHLAT.

Liittomme 50-vuotisjuhlat muodostivat sangen keskeisen osan toiminnassamme. Liiton osastoja kehoitettiin järjestämään paikallisia 50-vuotisjuhlia, joita varten laadittiin ohjelmistoa. Piirijärjestöt toimeenpanivat koko piirinsä käsittäviä juhlatilaisuuksia. Varsinaiset juhlat vietettiin liiton perustamisen vuosipäivinä Helsingissä. Lauantaina heinäkuun 8 p:nä oli liiton toimistossa järjestetty vastaanotto, jolloin Sos.-dem. Puolueen, SAK:n, Työväen Sivistysliiton ja monien muiden järjestöjen edustajat kävivät esittämässä onnittelunsa liitollemme. Useat onnittelijat toivat mukanaan myöskin lahjaesineitä. Tilaisuus filmattiin. Samana päivänä klo 10 oli Helsingin työväentalon E-salissa järjestetyn juhlanäyttelyn avajaiset. Näyttelyn oli valmistanut maisteri Helvi Raatikainen ja oli se erittäin onnistunut. Näyttely oli avoinna koko viikon ja kävi siihen tutustumassa runsaasti yleisöä, mm. Pohjoismaisten sos.-dem. naistenpäivien koti- ja ulkomaiset osanottajat.

Sunnuntaina heinäkuun 9 p:nä alkaen klo 14 pidettiin

varsinainen pääjuhla Messuhallissa. Juhlahuoneisto oli koristeltu lipuin ja köynnöksin sekä runsain kukka-asetelmin. Juhlan ohjelmassa oli soittoa, jota esitti sotilassoittokunta, liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larssonin tervehdyspuhe, kuorolaulua, Helsingin Työväen Naiskuoron esittämänä, Ida Aalle-Teljon juhlapuhe, juhlaruno, jonka oli kirjoittanut Vieno Hamara, taiteilija Helinä Svensson-Timarin esittämänä, Turun Toverien naisten liikuntaesitys, Meeri Kalavaisen päättäjäispuhe ja ulkomaa-laisten kutsuvieraiden tervehdykset. Juhlassa oli yleisöä noin 3.000 henkeä, mikä olosuhteisiin katsoen oli suhteellisen hyvä saavutus. Kaikissa sos.-dem. sanomalehdissä oli selostuksia ja artikkeleita juhlan johdosta ja ne huomioitiin myöskin porvarillisessa lehdistössä. Tässä yhteydessä lienee syytä merkitä muistiin, että myöskin SNDL järjesti juhlan työläisnaisliikkeen toiminnan 50-vuotismuiston johdosta, ja pidettiin tämä kesäkuussa Tampereella.

KOTITALOUDELLINEN TOIMINTA.

Liiton harjoittamalla kotitaloudellisella valistus- ja neuvontatyöllä on jatkuvasti ollut menestystä vähävaraisten kotien ja perheenemäntien sekä tyttärien keskuudessa. Etenkin nuori naispolvi on tuntenut suurta kiinnostusta tätä työmuotoa kohtaan ja lähinnä ompelukurssit ovat jatkuvasti olleet suosiossa, koska niiden avulla kurssien osanottajat ovat voineet kehittää kätevyyttään ja päästä edullisesti itse, samaten kuin heidän perheensä jäsenetkin uusien vaatekappaleiden onnellisiksi omistajiksi. Kun liiton palvelukseen vuoden loppupuolella saatiin kiinnityksi nuoria, hyvän koulutuksen saaneita ja hyvän ammattitaidon omaavia neuvoja niin ompelu- kuin kutomalinjallekin, on innostus ollut entistä suurempi kurssitoimintaa kohtaan.

Paitsi ompelu- ja kutomakursseja, joista viimemainittu on uusimpia työmuotoja liiton ohjelmassa, on kuluneen vuoden aikana pidetty myös kotitalouskursseja entiseen tapaan ruoanlaittoineen ja kodinhoidollisine ohjelmineen. Tällaiset kurssit ovat myös erinomaisen tarpeellisia vähävaraisissa piireissä, sillä kotien hoidossa hyvin useassa tapauksessa on paljonkin toivomisen varaa. Paitsi kotien viihtyisyyteen ja terveydellisyyteen, voidaan kursseilla kiinnittää perheenäitien huomiota ennenkaikkea myöskin järkevään ja tarkoituksenmukaiseen säästeliääseen talou-

denhoitoon, mikä vähävaraisten kotien kannalta on hyvin tärkeä seikka.

Kasvitarhaneuvontaa on kuluneen vuoden aikana harjoitettu lähinnä n.s. perhelisää saavien perheiden kohdalla.

Kurssitoiminta on jakautunut melko tasaisesti eri puolilla maata, aina pohjoisimpia kolkkia myöten. Kun vuoden aikana jouduttiin lakkauttamaan vakinaisen piirineuvojan toimi Oulun ja Lapin läänissä taloudellisten vaikeuksien vuoksi, eikä sen toimen hoitaja, neuvoja Hanna Pohjola halunnut jatkaa tointa muissa piireissä, vaan sanoutui irti liiton palveluksesta, hoiti kurssitoimintaa siellä osaksi myös neuvoja Sofi Nyrkkö.

Suuriperheisten kotitaloudelliseen neuvontaan on kiinnitetty ensisijainen huomio. Tällaisten perheiden äitejä on erityisesti kehoitettu osallistumaan erilaisille kursseille ja neuvontapäiville, onpa joidenkin naisjärjestöjemme toimesta pantu erityisesti heitä varten toimeen opastus- ja virkistystilaisuuksia kotitaloudellisine ja muita aloja koskevine esitelmineen. Näissä tilaisuuksissa ovat esitelmöineet myös liittomme toimihenkilöt. Suuriperheisten kodeissa suoritettavaa kotitaloudellista ohjausta ovat edellämainitun toiminnan lisäksi hoitaneet perusjärjestöjen tähän tehtävään nimeämät huoltoemännät. Tarkoitusta varten saadusta sosiaaliministeriön määrärahasta, joka kuluneenakin vuotena saatiin Kotitalouskeskuksen kautta, on liitto jakanut järjestöille toimihenkilöiden palkkausta varten varoja tehdyn työn perusteella.

Perheenemäntien talvipäiviä, joista edellisinä vuosina on saatu erittäin myönteisiä kokemuksia, toimeenpantiin kuluneenakin vuotena jokaisen naispiirijärjestön alueella. Näitten päivien ohjelmaan sisältyi paitsi-luentoja, esitelmää ja puheita muun henkisen ohjelman ohella, myöskin tavanmukainen kotitaloudellinen näyttely, jonka keskeisimpänä tarkoituksena oli esitellä jälleen perheenemännille sekä muille osanottajille kotitaloutta koskevia uudistuksia ja lähinnä perheenäitien työtä helpottavia kojeita ja välineitä. Tilaisuudessa oli myös havaintoesityksiä vaatteiden pesun ja ruokien pika valmistuksen alalta, jolloin viimeainitun kohdalla järjestettiin myöskin maistiaiset. Pesuesityksiä annettiin Hoover-merkkisellä pienoiskoneella, jonka toimittajana oli Havulinna Oy ja elintarvikealan esityksiä annettiin Huhtamäki-yhtymän nimissä. Keittiön uutuus-tehokalusteet järjesti kaikkiin näyttelyihin Enso-Gutzeit Oy ja paikalliset osuusliikkeet olivat mukana omi-

ne tuotteineen, samoin kuin paikalliset yksityisliikkeetkin, mikäli niitä oli haluttu saada mukaan. Ohjelmaan sisältyi myöskin suuren suosion saavuttaneita pukuesittelyitä, retkeilyjä, kilpailuja jne.

Talvipäivät onnistuivat kuluneenakin vuotena kaikkialla hyvin. Taloudellisesti ne ovat muodostuneet itse-kannattaviksi myyntipaikkojen vuokrien, myyjäistulojen, pääsymaksujen, ilmoitustulojen ym. ansiosta, mutta kauempaa maaseuduilta on tähän mennessä ollut vaikeaa saada osanottajia näille päiville, joten ne ovat pääasiassa muodostuneet enemmän paikallisuontoisiksi siitä huolimatta, että ne alunperin on ollut tarkoitus järjestää koko vaalipiiriä käsittäviksi. Varattomuuden ym. seikkojen vuoksi on tietenkin osanotto pitkien matkojen takaa vaikea järjestää, mutta yhteisvoimin matkakassoja keräämällä olisi tällaiset esteet pyrittävä vastaisuudessa poistamaan.

Pääartikkelit näyttelymateriaalista hankittiin liiton toimesta kuten aikaisemminkin, samoin kuin laadittiin käsi-ohjelmien runko, johon hankittiin keskusliikkeiden ja -järjestöjen ilmoituksia ja jotka käsiohjelmat paikkakunnallisella tekstillä varustettuna jaettiin yleisölle kaikilla talvipäivillä.

Liiton neuvot oli apuna päivien järjestämisessä ja liiton muut toimitsijat, naiskansanedustajat ja liittotoimikunnan jäsenet vierailivat päivillä ja pitivät puheita ja esitelmiä. Päävastuun päivien järjestämisestä ja onnistumisesta kantoi kussakin piirissä naispiirijärjestö toimihenkilöineen.

Talvipäiviä pidettiin seuraavilla paikkakunnilla ja aikoina:

Jyväskylässä	tammikuun	21--22	pnä
Tampereella	»	28--29	»
Kymissä	helmikuun	4--5	»
Raumalla	»	18--19	»
Vaasassa	»	18--19	»
Savonlinnassa	»	25—26	»
Kokkolassa	»	25--26	»
Varkaudessa	maaliskuun	4--5	»
Oulussa	»	4--5	»
Joensuussa	»	11--12	»
Kemissä	»	11--12	»
Turussa	»	18--19	»
Porvoossa	»	25—26	»
Lappeenrannassa	»	25—26	»

Talvipäivien eri tilaisuuksiin osallistui yhteensä n. 35.000 henkeä. Päivien ansiosta on liiton monipuolinen toiminta tullut entistä tunnetummaksi laajoissa piireissä. Se on herättänyt meille tähän asti vieraampien ihmisten huomiota ja mielenkiintoa, jolloin on voitu panna merkille yleisen mielipiteen muokkautuminen liiton kotitaloudellisen ja sosiaalisen toiminnan kautta koko liitolle entistä myönteisemmäksi. On nähty liiton rakentava työ mitä moninaisimmassa muodossa ja myös annettu sille tunnustusta ja tukea.

Liitto on saanut edelleen kotitaloudellista toimintaansa varten Maataloushallituksen kautta valtionapua, mikä kuitenkin on edelleenkin sangen riittämätön, kun ottaa huomioon laajat työläis- ja pienviljelijäpiirit, joiden pariin työ pääasiassa suuntautuu. Kuluneena vuotena on vielä jaettu myöskin Suomen Huollon taholta Kansanavun keräysvaroja Kotitalouskeskuksen välityksellä sen jäsenjärjestöille, joista myös liitto on saanut osansa. Lisäksi on saatu Lääkintähallitukselta ja Sosiaaliministeriöltä pienet apurahat pienten lasten hoidon neuvontaa ja raittiusvalistustyötä varten.

Tilasto kursseista:

Ompelukursseja	152
Kotitalouskursseja, säilöntä y.m.	46
Puutarhanhoitokursseja	33
	Yhteensä 231

Osanottajia:

Kursseilla ja neuvontatilaisuuksissa	7.755 henkeä
Luento- ja päättäjätalouksissa	21.350 »
	Yhteensä 29.105 henkeä

Huoltoneuvontatyö perheiden hyväksi:

Neuvontatyön kohteena olevia perhelisäperheitä	1.836
Muita huoltokoteja	4.259
Huoltoemäntiä yhteensä	1.012
Työtunteja kaikkiaan	16.969

LIITON OSASTOT.

Vuoden alussa oli toiminnassa 53 sos.-dem. naisyhdistystä ja 230 työväenyhdistyksen naisjaostoa. Vuoden kuluessa perustettiin 53 jaostoa. Toimintansa ilmoitti lopet-

tavansa 3 naisjaostoa, joten vuoden päättyessä oli toiminnassa 53 naisyhdistystä ja 280 jaostoa, yhteensä 333 osastoa.

Osastojen toiminta.

Tietoja toiminnastaan on tilastokaavakkeiden mukaan antanut 48 naisyhdistystä ja 203 naisjaostoa. Näiden mukaan ovat liiton osastot toimintavuoden aikana pitäneet 1.397 johtokunnan, 1.620 kuukausi- ja 276 muuta kokousta. Juhlia on järjestetty 90 naistenpäiviä, 115 äitienpäivä- ja muita juhlia 254.

Opintokerhoja on osastoissa kaikkiaan 77 joista 15 Koti- ja Tulevaisuuskerhoja.

Juhlivia järjestöjä.

Lahden sos.-dem. naisyhdistys vietti 50-vuotisjuhlaansa marraskuun 19 p:nä. Tilaisuudessa esitti liiton tervehdyksen sihteeri Salmela-Järvinen. Savonlinnan sos.-dem. naisyhdistyksen 30-vuotisjuhla pidettiin joulukuun 10 p:nä 1950, liiton edustajana oli puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson.

SOS.-DEM. NAISTEN PIIRITOIMIKUNNAT JA PIIRITOIMIKUNTIEN NAISJAOSTOT.

Vuoden kuluessa perustettiin kaksi uutta itsenäistä naisten piiritoimikuntaa, Mikkelin piirin sos.-dem. naisten piirijärjestö ja Saimaan sos.-dem. naisten piirijärjestö. Viimeksimainitun toiminta-alueena on Kymen läänissä Lappeenranta ja Vuoksenlaakso. Piirijärjestöjen toiminta ei kuitenkaan ole voinut päästä erikoisen tehokkaaksi, kun niillä ei ole ollut mahdollisuutta palkata vakinaista toimihenkilöä asioitaan hoitamaan. Tosin syyskauden alussa voitiin järjestää siten, että kahdella vaalipiirillä oli yhteinen järjestäjä, ja vaikka tämä järjestely olikin tilapäinen, ja myöskin tuotti erinäisiä vaikeuksia, voitiin kuitenkin siitä todeta saadun hyviä tuloksia.

Liittotoimikunnan ja piirijärjestöjen yhteistoiminta on edelleen sujunut hyvän yhteisymmärryksen merkeissä. Liiton järjestäjien ja kotitalousneuvojien palkkaus on järjestetty siten, että liitto on suorittanut näiden palkan ja piirit ovat maksaneet päivärahat ja matkakulut. Lisäksi on liiton toimistosta käsin parhaan mukaan pyritty lähettämään puhujia ja alustajia piirien vuosi- ja neuvottelukokouksiin, talvipäiville ym.

Piirijärjestöjen vuosi- ja neuvottelukokoukset.

Piirijärjestöjen vuosi- ja neuvottelukokouksille valmistettiin kevätkaudella alustus »Kunnallisvaaleihin valmistautuminen.»

Liiton edustaja on kokouksissa tavallisesti esittänyt tilannekatsauksen.

Kymen piirin sos.-dem. naisten vuosikokous maaliskuun 19 pnä. Liiton edustajana puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson.

Kuopion länt. vaalipiirin sos.-dem. naisten edustajakokous Kuopiossa maaliskuun 26 pnä. Liiton edustajana Elli Nurminen.

Hämeen pohj. vaalipiirin sos.-dem. naisten edustajakokous Tampereella huhtikuun 7 pnä. Liiton edustajana Selma Hiisivaara-Mörk.

Vaasan etel. vaalipiirin sos.-dem. naisten edustajakokous Vaasassa huhtikuun 4 pnä, liiton edustajana Ulla Tiilikainen. I

Kymen alipiirin sos.-dem. naisten neuvottelukokous Imatralla toukokuun 7 pnä, liiton edustajana Airi Rantanen.

Satakunnan piirin sos.-dem. naisten neuvottelukokous Porissa, kesäkuun 11—12 pnä liiton edustajana Terttu Sainio.

Oulun piirin sos.-dem. naisten edustajakokous joulukuun 2 pnä. Liiton edustajana Taimi Rinne. Vuosikokous maaliskuun 4 pnä liiton edustajana Martta Salmela-Järvinen.

Hämeen etel. vaalipiirin sos.-dem. naisten edustajakokous huhtikuun 16 pnä. Liiton edustajana Aino Malkamäki.

Lapin vaalipiirin sos.-dem. naisten neuvottelukokous Kemissä lokakuun 29 pnä liiton edustajana Irja Salmela.

Uudenmaan piirin kokous Helsingissä toukokuun 5 pnä. Liiton edustajana Irja Salmela.

PERHEENÄITIEN KESÄVIRKISTYSKURSSIT.

Sosiaaliministeriöltä saatiin monilapsisten vähävaraisten äitien ja heidän lastensa kesävirikistykseen järjestämistä varten 1.800.000 mk. Aikaisemmasta tavasta poiketen koottiin Sosiaaliministeriön toivomuksen mukaisesti kaikki hakemukset liittoon ja lähetettiin yhteisenä hakemuksena ministeriöön, josta sitten saatiin yllämainittu summa

jaettavaksi liittotoimikunnan harkinnan mukaan. Sosiaaliministeriö antoi avustusta 240 mk äitiä ja 120 mk äidin mukana olevaa alle 2 v. lasta kohti ja järjestön oli omilla varoillaan kustannettava äitejä lomalle yksi kolmasosa. Jakotoimitus muodostui vaikeaksi senvuoksi, että määräraha oli riittämätön, 31 liittomme järjestöille kuuluvaa kesäkotia tai piirijärjestöä, joka aikoi toimeenpanna virkistyskurssit, anoi apurahaa yhteensä n. 2.711.000 markkaa, joten jokaisen osuutta oli voimakkaasti supistettava.

Piirijärjestöjen kurssit järjestettiin joko tilapäisissä kurssipaikoissa tai kesäkodeissa. Kursseja pitivät seuraavat:

Uudenmaan piirin sos.-dem. naisjaosto, Kotor annassa, Kiljavalla, osanottajia 34 äitiä, 13 lasta.

Hämeen etel. vaalipiirin sos.-dem. piiritoimikunnan naisjaosto, Aulangon retkeilymajalla, osanottajia 13 äitiä ja 9 lasta.

Hämeen pohj. vaalipiirin sos.-dem. naisten piiritoimikunta, Ruskeapäässä, osanottajia 29 äitiä ja 29 lasta.

Kuopion it. vaalipiirin sos.-dem. piiritoimikunnan naisjaosto, Petrilahden lomakodissa, osanottajia 32 äitiä ja 17 lasta.

Kuopion länt. vaalipiirin sos.-dem. naisten piiritoimikunta, Kuopion Kallionrannassa, osanottajia 80 äitiä ja 15 lasta.

Kymen alipiirin sos.-dem. naisjaosto, Joutsenon Haukilahden työväentalossa, osanottajia 78 äitiä ja 81 lasta.

Kymen läänin sos.-dem. naisten piiritoimikunta, Kymin kunnan lasten siirtolassa Vehkalahden Turkialla, osanottajia 44 äitiä ja 46 lasta.

Mikkelin piirin sos.-dem. naisten piiritoimikunta, Mikkelin Rauhaniemessä, osanottajia 47 äitiä ja 38 lasta.

Joensuun sos.-dem. naisyhdistys, osanottajia 25 äitiä ja 28 lasta.

Satakunnan sos.-dem. piirit, naisjaosto, Kivinin kesäkodissa, osanottajia 23 äitiä.

Rauman sos.-dem. Naisyhdistys, Rauman ty:n kesäkodissa, osanottajia 16 äitiä ja 8 lasta.

Salon ty:n Naisjaosto, Muurlan työväentalolla, osanottajia 40 äitiä ja 21 lasta.

Turun etel. sos.-dem. piirit, naisjaosto kesäkodissa Piikkiössä, osanottajia 35 äitiä ja 6 lasta.

Vaasan etel. sos.-dem. piiritoimikunnan naisjaosto, Kesämaalla osanottajia 36 äitiä ja 14 lasta.

Vaasan it. vaalip. sos.-dem. naisten piiritoimikunta, Virtain kansakoululla osanottajia 35 äitiä.

Vaasan pohj. vaalip. sos.-dem. piiritoimikunnan naisjaosto, Kannuksen karjanhoitokoululla, osanottajia 53 äitiä ja 16 lasta.

Valkeakosken sos.-dem. naisyhdistys, kansakoulujen kesäsiirtolassa Kariniemellä, 10 äitiä ja 7 lasta.

Enson ty:n naisjaosto, ty:n kesäpalstalla Vuoksenniskalla, 30 äitiä ja 23 lasta.

Viimeksi mainittu ei anonut valtioapua.

Kurssien jatkumisaika vaihteli 10 pstä—14 päivään.

Tämän lisäksi järjestivät kesäkodit äitien ja lasten vapaita lomia seuraavasti:

Jyväskylän sos.-dem. naisten kesäkoti, 30 äitiä ja 8 lasta.

Kallioniemen kesäkoti, 56 äitiä ja 59 lasta.

Kelkkalakoti, 30 äitiä ja 8 lasta.

Kotkan sos.-dem. naisten kesäkoti, 32 äitiä ja 59 lasta.

Lahden sos.-dem. naisten kesäkoti, 15 äitiä ja 16 lasta.

Lomakoti Kotoranta, 22 äitiä ja 18 lasta.

Mikkelin sos.-dem. naisyhdistys, 36 äitiä ja 32 lasta.

Porin sos.-dem. naisyhdistys, 59 äitiä ja 40 lasta.

Turun sos.-dem. naisyhdistys, 20 äitiä ja 7 lasta.

Ruskeapään kesäkoti, 42 äitiä ja 59 lasta.

Viipurin sos.-dem. naisten kesäkoti, 36 äitiä ja 6 lasta.

Äänekosken sos.-dem. naisten kesäkoti, 36 äitiä ja 3 lasta.

Kemin sos.-dem. naisten kesäkoti, 52 äitiä ja 9 lasta.

Yhteensä järjesti siis kesävirkestystä 32 järjestöä ja siitä osalliseksi tuli 1151 äitiä, yhteensä 12,290 hoitopäivää ja 711 lasta, yhteensä 3000 hoitopäivää. Tämän lisäksi järjestettiin kesäkodeissa maksullisia lomia, joista ei ole tarkempia tilastoja. Eräät järjestöt ovat myöskin omin varoin tai lahjoituksin järjestäneet kesäkurseja, joiden osanottajamäärät eivät ole tiedossamme.

TULEVAISUUS.

Tulevaisuuden toimitusneuvostoon ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet Tyyne Leivo-Larsson, Aino Malkamäki, Selma Hiisivaara-Mörk ja Martta Salmela-Järvinen, viimeksi mainittu päätoimittajana. Toimitussihteerinä on ollut toimittaja Anu Karvinen.

Lehti ilmestyi kerran kuukaudessa ja ilmestyi sitä 11 numeroa, joista 1 oli kaksoisnumero. Lehden ulkoasun

ja sisällön uudistuminen vaikutti myöskin tilaajamäärän nousuun, niin että levikki vuoden lopussa oli 16.300 kpl.

Painatuskustannukset vuoden kuluessa kohosivat useaan otteeseen, mikä tietysti haittasi lehden kannattavuutta, kun niitä ei tilaushintaa laskettaessa voitu huomioida. Tilaushinta oli koko vuosikerta 200 mk., puoli vuosikerta 110 mk. ja ulkomaille 400 mk. vuosik. Irtonumerojen hinnat vaihtelivat 30—50 markkaan.

Tulevaisuus-lehden asiamieskilpailun tulokset:

I sarja, johon kuuluivat Turku, Tampere ja Helsinki.

I palkintona oli matka ruotsalaiseen tai norjalaiseen lomakotiin tai vastaavanhintainen rengasmatka Suomessa. Tavoitteena vähintään 250 vuositilausta. Voittajaksi selviytyi Vappu *Heinonen*, 269 vuositilausta, Turusta.

II palkintona oli kahden viikon loma jossakin suomalaisessa lomakodissa tai vastaavanhintainen rengasmatka Suomessa. Voittajaksi selviytyi Elli Ahonen Tampereelta 218 tilausta. Kilpailijoina olivat Rauha Ojala Tampereelta 158 til. ja Edla Vuori Helsingistä 105 tilausta.

II sarja: muut kaupungit ja taajaväkiset yhdyskunnat.

I palkinto matka ruotsalaiseen tai norjalaiseen lomakotiin tai vastaavanhintainen rengasmatka Suomessa.

Tavoitteena oli vähintään 150 tilausta. Tästä palkinnosta kilpaili kaikkiaan 17 asiamiestä ja voittajaksi selviytyi Alli Salmi Salosta 275 tilauksella. Muut kilpailijat, jotka olivat ylittäneet tavoitteen, pääsivät seuraaviin tuloksiin: Helmi Peiramo, Oulu, 250 til., Olga Eronen, Jyväskylä, 199 til., Tilda Tiihonen, Kotka, 189 til., Tyyne Kurvinen, Joensuu, 189 til., Hilda Mikkonen, Kajaani, 171 til ja Anni Vuori, Tainionkoski, 151 til.

II palkinto kahden viikon oleskelu jossakin suomalaisessa lomakodissa tai vastaavanhintainen rengasmatka Suomessa. Avilla Pitkäsilta, Lahdesta, 139 til., Vieno Jauhainen, Äänekoskelta, 134 til., Elsa Hartikainen, Varkaus, 132 til., Hellin Väyrynen, Rovaniemi, 125 til., Helvi Vainikainen, Äänekoski, 120 til., Toini Ojanen, Riihimäki 117 til., Hilda Lappalainen, Karhula, 116 til., Roosa Peltomäki, Pori, 111 til., Elin Pousi, Mikkeli, 110 til., Mariana Mälkiä, Vuoksenniska, 106 til., Vieno Jahn, Valkeakoski, 105 til., Anna Virtanen, Lohja, 103 til., Hilikka Hakala, Kokkola, 102 til. Palkinto tuli arvalla Vieno Johnille Valkeakoskelta.

III ryhmässä oli varsinainen maaseutu ja siinä oli I palkintona kahden viikon oleskelu jossakin suomalaisessa

lomakodissa tai vastaava rengasmatka Suomessa. Tavoite oli väh. 100 til. Voittajaksi selviytyi Ester *Siik* Harjavalasta, 117 til.

Ida Pellinen Joutsenosta 110 til. ja Anna-Liisa Sillanpää Tervakoskelta 102 tilausta kilpailivat myöskin sekä ensimmäisestä että myöskin toisesta palkinnosta, jona oli yhden viikon oleskelu jossain suomalaisessa lomakodissa tai vastaava rengasmatka Suomessa. Tavoitteena oli vähintään 75 tilausta. Edellisten lisäksi osallistuivat arvontaan Helmi Aitaneva Panttilasta, 113 til., Taimi Korjus, Inkeroisista, 83 til., Aino Kankaanpää, Nummelasta, 94 til., Fanny Numminen, Oitista 81 til. ja Ina Ruotsalainen, Keuruulta, 81 til. Arpa ratkaisi palkinnon Helmi *Aitanevalle* Panttilasta.

KUSTANNUSTOIMINTA.

Liitto on edelleen kustantanut äänenkannattajaansa Tulevaisuus-lehteä sekä Järjestönaista. Ohjelmistoa järjestöjen tilaisuuksia varten on toimitettu monisteina. Liiton 50-vuotis juhlan johdosta valmistettiin teos »Työn naisen juhlavuosi», johon kirjoittivat Tyyne Leivo-Larsson, Ida Aalle-Teljo, Aino Malkamäki, Lyyli Takki, Elli Nurminen, Martta Salmela-Järvinen, Ulla Tiilikainen, Vieno Hamara ja Terttu Sainio. Juhlakirja on kuvitettu ja käsittää se 175 teksti- ja 24 kuvasivua.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA.

Kansainvälinen yhteistyö on jatkuvasti vilkastunut. Kansainvälinen sosialistikonferenssi pidettiin Köpenhaminassa toukokuun 3—5 pnä ja sen yhteydessä pidettiin myöskin kansainvälinen sosialististen naisten kongressi. Näihin molempiin osallistui Martta Salmela-Järvinen, joka matkusti sos.-dem. Puolueen kustannuksella.

Olemme myöskin saaneet lukuisia kutsuja eri maiden sos.-dem. naisten maatakasittäviin kokouksiin, mutta varojen puutteessa on lähetetty vain kirjalliset tervehdykset. Sosialistisen Internationalen naiskomitealle on toimitettu selostus liiton toiminnasta ja kaikille internationaleen kuuluville puolueille ja niiden lehdille lähetettiin selostus liiton 50-vuotisesta toiminnasta. Tämä selostus on hyvin monissa lehdissä myöskin julkaistu.

Pohjoismainen yhteistyö on jatkunut entisiä perinteitä noudattaen. Tärkeimmäksi yhteiseksi esiintymiseksi muo-

dostuivat Pohjoismaiset sos.-dem. Naistenpäivät Helsingissä heinäkuun 9—14 pnä. Päiville osallistui edustajia Norjasta 9, Tanskasta 13 ja Ruotsista 40 sekä kotimaasta n. 90. Osanottajat saapuivat tänne niin, että voivat osallistua liiton 50-vuotisjuhlaan Messuhallissa. Päivien varsinainen avaus tapahtui Helsingin Työväentalon juhlasalissa maanantaina heinäkuun 10 pnä. Tilaisuuden avasi liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson, joka myös valittiin yhdeksi päivien puheenjohtajaksi, joiksi lisäksi valittiin Eva *Friis-Christensen* Norjasta, Vera *Söderström* Ruotsista ja Edel *Saunte* Tanskasta. Sihteereiksi tulivat Ulla Tiilikainen ja Martta Salmela-Järvinen. Tulkkina Irja Salmela. Päivillä esitettiin seuraavat alustukset:

»Naisen ansiotyö», jonka oli laatinut norjalainen Aase Liones ja jonka hänen puolestaan esitti Thina *Thorleifson*. »Verotuskysymyksiä», tanskalainen Edel Saunte, »Sosiaalisen lainsäädännön yhtenäistäminen», ruotsalainen Vera Söderström, sekä »Äitiyden suojele», alustajana Tyyne Leivo-Larsson. Alustusten johdosta saivat eri maiden edustajat esittää 10-minuutin puheenvuoron, jonka jälkeen keskustelu oli vapaa. Keskustelut muodostuivatkin vilkkaiksi ja antoisiksi. Lisäksi oli runsaasti retkeilyjä, käytiin mm. Ensi Kodissa, Vanhojen Huolto r.y:n vanhainkotirakennuksella, SAK:n koulussa Kiljavalla, jolloin tutustuttiin myöskin Kotorantaan, ja erinäisissä Helsingin kaupungin sosiaalisissa laitoksissa sekä osuustoimintaliikkeissä. Helsingin kaupunki tarjosi päivien osanottajille kahvit Kaupunginkellarissa.

TYÖVÄEN KUKKASRAHASTO

Työväen Kukkasrahasto on toimintavuoden 1950 aikana saanut 93 uutta asiamiestä ja oli asiamiesten lukumäärä vuoden päättyessä 519.

Vuoden aikana on myyty yhteensä 6.275 adressia keskihintaan 221:— kpl. Asiamiesverkoston huolto on vuoden aikana aiheuttanut 1.649 postilähetyksen toimittamisen liiton toimistosta.

KUMMILAPSET.

Liitolla on edelleen ollut 15 kummilasta, joille on kullekin vuoden aikana suoritettu kummirahaa keskimäärin 450:— kuukaudelta. Kummiperheille on lisäksi lahjoitettu Tulevaisuus-lehden vuosikerta.

OPINTORAHASTO.

Edustajakokouksessa päätettiin Työväen Akatemian opintorahaston nimi muuttaa Opintorahastoksi, jolloin siitä voitaisiin antaa avustuksia paitsi Työväen Akatemiassa, myöskin muissa opistoissa opiskeleville. Järjestöt suorittavat opintorahastoon vuosittain 10 mk. jäsentä kohti. Siitä huolimatta rahaston varat karttuvat sangen hitaasti ja kun apurahoja opiskelun kustannusten noustessa on ollut vastaavasti korotettava, ei toistaiseksi ole voitu jakaa useampia apurahoja. Vuoden 1950 apuraha 30,000 mk annettiin Terttu Bimberg'ille Kemistä.

Toiminta v. 1951

LIITTONEUVOSTON KOKOUS

pidettiin toukokuun 20 pnä. Samaan kokoukseen oli myöskin yhdistetty kansanedustajaehdokkaiden ja sanomalehti-naisten neuvottelukokous. Kokouksessa esitettiin seuraavat alustukset:

Poliittinen tilanneselostus, Aino Malkamäki,
 Sos.-dem. Naisten vaaliohjelma, Martta Salmela-Järvinen,
 Naisten yhteiskunnallinen vastuu, Tyyne Leivo-Larsson,
 Vaalipropaganda lehdistössä, Anu Karvinen,
 Yhdysnaisten aktivisoiminen, Irja Salmela.
 Kokouksen yhteydessä käytiin tutustumassa Helsingin Ensi Kotiin, jossa lounaan tarjosi Ensi Kotien Liitto.

LIITON SUORITTAMA VALISTUSTYÖ.

Toimintavuoden alussa liitolla oli käytettävänään kaikkiaan 7 poliittista järjestäjää, joista 5 oli puoluetoimikunnan ja kaksi liiton palkkaamaa. Täten voitiin valistustyö järjestää paljon tehokkaammaksi kuin aikaisemmin, kun yhden järjestäjän osalle tuli vain kaksi vaalipiiriä. Järjestäjien tehtävänä oli paitsi kertapuheiden pitäminen kokouksissa sekä juhla- ja selostustilaisuuksissa, myöskin yhdysnaisverkoston sekä Tulevaisuuden ja Työväen Kukkasrahaston asiamiesten järjestäminen eri paikkakunnille. Viimeksimainituissakin suhteissa saatiin aikaan hyviä tuloksia, uusia asiamiehiä, Tulevaisuudelle ja Työväen Kuk-

kasrahastolle saatiin toistasataa. Järjestäjien matkat ja niiden aikana pidetyt tilaisuudet käyvät selville oheellisesta tilastosta.

Piiri ja järjestäjä	Juhlia		Luento ja puhetil.		Kokouksia		; 5	; 3	Ö 3
	H	Ku	H	Ku	H	Ku			
Uusimaa, Pirkko Värtinen . .	2	140	2	65	37	334	•	10	
Turun et., Elli Numminen . . .	9	1098	9	197	30	570	1	3	
Satakunta, Elli Numminen ..	5	96	7	90	26	380	2	3	
Hämeen pohj., Siiri Metsä . . .	2	160	8	94	26	396	4	4	
Kymin, Pirkko Värtinen	2	250	4	57	23	999	2	3	
Saimaan, Rauha Kivistö	—	—	5	124	16	171	2	1	
Mikkelin, Rauha Kivistö	2	85	20	446	18	206	3	1	
Kuopion länt., Edith Terästö ..	8	785	17	510	19	377	3	—	
Kuopion it., Edith Terästö ..	10	960	15	358	16	236	2	4	
Vaasan et., Hilja Tiainen	6	667	18	308	28	369	6	—	
Vaasan it., Siiri Metsä	3	230	22	196	29	473	7	8	
Vaasan pohj., Hilja Tiainen . .	4	810	12	153	27	281	5	1	
Oulun, Taimi Rinne	4	1885	39	859	15	272	3	2	
Lapin, Taimi Rinne	2	140	6	109	14	174	2	1	
Yhteensä	59	7306	184	3566	324	5238	42	41	

Liiton palvelukseen jäi poliittisista järjestäjistä syksyllä vain järjestäjä Taimi Rinne, joka syyskuussa kiersi eri piireissä keskustellen piiritoimikuntien ja piirien naisjaostojen kanssa syystoiminnan aloittamisesta. Lokakuun aikana hän oli matkalla Lapin piirissä, marraskuussa Oulun piirissä ja joulukuussa Kainuussa, johon hän jäi joulukuun alusta puolueen toimitsijaksi. Matkapäiviä oli tänä aikana 81, puheita ja alustuksia 56 ja kuulijoita 910.

Pirkko Värtinen oli myös liiton palveluksessa syyskuun kiertäen Uttamaata. Lokakuun alusta lähtien hänellä oli palkatonta lomaa ja hän opiskeli Työväen Akatemiassa.

Tilapäispuheet.

Piirijärjestöjen neuvottelu- ja vuosikokouksissa on tavallisesti ollut liiton edustaja saapuvilla, ellei aivan voittamattomia vaikeuksia ole ollut esteenä edustajan lähettämiseksi. Edustaja on kokouksissa esittänyt tilanneselostuksen. Liiton puheenjohtaja ja liittotoimikunnan jäsenet

joutuvat verrattain tiheästi olemaan matkoilla ja kun järjestöjen taholta usein esitetään toivomuksia jonkun määrätyn henkilön saamisesta juuri heidän järjestämäänsä tilaisuuteen, on syytä mainita, että tällainen järjestely ei aina ole mahdollista, koska asianomainen henkilö saattaa olla kiinnitettynä muualle tai hän ei työesteiden ym. seikkojen vuoksi voi matkustaa.

Liiton toimistosta on järjestetty puhujia kaikkiaan 520 tilaisuuteen. Liiton puheenjohtaja ja liittotoimikunnan jäsenet ovat käyneet puhumassa seuraavasti:

Tyyne Leivo-Larsson	42	puhetta
Ulla Tiilikainen j	62	
Meeri Kalavainen	20	»
Kaisa Hiilelä	36	»
Aino Malkamäki	58	»
Lempi Lehto	30	»
Elsa Lappe	2	»
Selma Hiisivaara-Mörk	3	»
Tyyne Paasivuori	3	»

Yhteensä 256 puhetta

Liiton toimihenkilöt ovat pitäneet puheita seuraavasti:

Martta Salmela-Järvinen	74	puhetta
Elli Nurminen	43	»
Aune Seme	32	»
Terttu Sainio	33	
Anu Karvinen	14	
Irja Salmela	62	

Yhteensä 258 puhetta

Muita puhujia oli seuraavasti:

Anni Flinck	2	puhetta
Laura Rajamäki	2	»
Emmi Leimu	1	»
Martta Kulonen	1	»

Yhteensä 6 puhetta

Erikois juhlat.

Erikoisjuhlamme, naistenpäivä ja äitienpäivä on järjestetty entiseen tapaan. Naistenpäiväjuhlia vietettiin liiton toimistoon saapuneiden tietojen mukaan 74 paikkakun-

nalla. Äitienpäiväjuhlia ilmoitettiin toimistoon kaikkiaan 130. Niitä vietettiin kuitenkin paljon runsaammin, sillä monet osastot pitävät juhlat omin voimin pyytämättä liitosta puhujia tai ohjelma-apua. Äitienpäiväjuhlien toimeenpanossa avustivat useilla paikkakunnilla Päivän Nuoret, Nuoret Kotkat ja nuoriso-osastot, jotka myös järjestivät omasta aloitteestaan juhlia äideille. Mikkelinpäiväjuhlia on yleensä vietetty syyskauden toiminnan alkajaisjuhlina, mutta ne eivät ole osastojemme taholla saaneet osakseen sellaista huomiota kuin olisivat ansainneet. Niitä vietettiin vain 14 paikkakunnalla.

EDUSKUNTAVAALIT.

Vuoden 1951 eduskuntavaalien valmisteluun ryhdyttiin jo vuoden 1950 puolella, sillä järjestäjien toiminta kohdistettiin jo silloin yhdysnaisverkoston aikaansaamiseen koko maassa.

Neuvottelukokoukset.

Vuoden alussa kehoitti liittotoimikunta järjestämään neuvottelukokouksia, joissa vaalitoimintaa suunniteltiin kunkin vaalipiirin alueella. Näitä neuvottelukokouksia järjestettiin tammikuun 13 ja helmikuun 17 päivän välisenä aikana seuraavasti:

Kokouksia järjestettiin joka vaalipiirissä, siis kaikkiaan 15, ja oli niissä 536 osanottajaa 194:stä eri järjestöstä. Neuvottelukokouksiin oli erikoisesti kehoitettu lähettämään järjestöjen puheenjohtajat ja mikäli sellaiset oli valittu, yhdysnaiset, tai puheenjohtajan lisäksi toinen edustaja. Neuvottelupäivillä käsiteltiin seuraavat kysymykset: poliittinen tilannekatsaus, propagandamme vaalien kannalta, sisäinen kasvatustyö, Tulevaisuus, kotitaloudellinen toiminta ja piirin toimintasuunnitelma.

Kymen piirin neuvottelukokous pidettiin Kotkassa tammikuun 14 p:nä. Osanottajia oli 14 järjestöstä 44. Luennoitsijoina toimivat Meeri Kalavainen, Irja Salmela ja Pirkko Värtinen.

Mikkelin piirin neuvottelukokous pidettiin Mikkelissä tammikuun 13—14 p:nä. Osanottajia oli 7 järjestöstä 29 henkeä. Luennoitsijoina olivat Martta Salmela-Järvinen, Rauha Kivistö ja Aili Siiskonen.

Kuopion läntisen piirin neuvottelukokous pidettiin Kuopiossa tammikuun 13—14 p:nä. Osanottajia oli 12 järjestöstä 27 henkeä. Luennoitsijoina olivat Elli Nurminen ja Edith Terästö.

Satakunnan piirin neuvottelukokous pidettiin Porissa tammikuun 20—21 p:nä. Osanottajia oli 11 järjestöstä 34 henkeä. Luennoitsijoina olivat Anu Karvinen, Elli Numminen, Laura Bränder-Wallin ja Aili Eskola.

Saimaan piirin neuvottelukokous pidettiin Tainionkoskella tammikuun 20—21 p:nä. Osanottajia 9 järjestöstä 27 henkeä. Luennoitsijoina Terttu Sainio, Rauha Kivistö ja Aino Räisänen.

Vaasan etel. piirin neuvottelukokous pidettiin Vaasassa tammikuun 20—21 p:nä. Osanottajia 8 järjestöstä 21. Luennoitsijoina olivat Anni Flinck ja Hilja Tiainen sekä Vihtori Lahti.

Vaasan itäisen piirin neuvottelukokous pidettiin Jyväskylässä tammikuun 20—21 p:nä. Osanottajia 14 järjestöstä 41. Luennoitsijoina Elli Nurminen, Siiri Metsä ja Toivo Järvinen.!

Oulun piirin neuvottelukokous pidettiin Oulussa tammikuun 20—21 p:nä. Osanottajia 5 järjestöstä 27 henkeä. Luennoitsijoina Irja Salmela, Taimi Rinne ja Arvi Turkka.

Uudenmaan piirin neuvottelukokous pidettiin Helsingissä tammikuun 27—28 p:nä. Osanottajia 17 järjestöstä 41 henkeä. Luennoitsijoina Tyyne Leivo-Larsson, Martta Salmela-Järvinen, Aune Seme ja Martta Kulonen.

Turun eteläisen piirin neuvottelukokous pidettiin Turussa tammikuun 27—28 p:nä. Osanottajia 21 järjestöstä 78 henkeä. Luennoitsijoina Terttu Sainio, Elli Numminen, Sylvi Siltanen ja Sylvi Kaskinen.

Hämeen pohjoisen piirin neuvottelukokous pidettiin Tampereella tammikuun 27—28 p:nä. Osanottajia oli 35 järjestöstä 69 henkeä. Luennoitsijoina olivat Kaisa Hiihelä, Anu Karvinen, Siiri Metsä ja Anni Flinck.

Vaasan pohjoisen piirin neuvottelukokous pidettiin Kokkolassa tammikuun 27—28 p:nä. Osanottajia oli 9 järjestöstä 25. Luennoitsijoina Irja Salmela, Hilja Tiainen ja Pauli Lehtinen.

Lapin piirin neuvottelukokous pidettiin Karihaarassa tammikuun 27—28 p:nä. Osanottajia 7 järjestöstä 20.

Luennoitsijoina Elsa Lappe, Taimi Rinne ja Vilho Väyrynen.

Kuopion itäisen piirin neuvottelukokous pidettiin Joensuuissa helmikuun 4 p:nä. Osanottajia oli 12 järjestöstä 27. Luennoitsijoina olivat Irja Salmela, Impi Karvonen ja Väinö Piiparinen sekä A. J. Kosonen.

Hämeen eteläisen piirin neuvottelukokous pidettiin Hämeenlinnassa helmikuun 17 p:nä. Osanottajia oli 13 järjestöstä 26 henkeä. Luennoitsijoina olivat Aino Malkamäki, Irja Salmela ja Marjatta Kangas.

Toukokuun 20 p:nä 1951 pidettiin liittoneuvoston ja kansanedustajaehdokkaiden yhteinen neuvottelukokous Helsingissä. Kokoukseen oli kutsuttu myöskin sos.-dem. sanomalehtien naistoimittajia, ja saapuvilla oli Suomen Sosialidemokraatin, Turun Päivälehdten, Kansan Lehden, Hämeen Kansan, Eteenpäin, Vapauden ja Savon Kansan edustajat. Kokouksessa käsiteltiin naisten vaaliohjelma ja vaalipropagandasuunnitelmia.

Vaaleja varten kustansi puolue naisia varten lentolehtisen, jonka teksti valmistettiin naisliitossa. Lehtisen painos oli 100.000 kpl. ja jaettiin se piirijärjestöjen ja yhdysnaisten välityksellä. Useimmissa vaalipiireissä kustansivat naispiirijärjestöt oman vaalilehtisen, jossa esiteltiin piirin naisehdokkaita.

NAISEHDOKKAAT.

Puolueäänestyksessä, joka pidettiin maaliskuun 4 p:nä kaikissa maan työväenjärjestöissä, lukuunottamatta Lapin vaalipiiriä, jossa se oli vasta 23 p:nä, saavuttivat naisehdokkaat varsin huomattavan kannatuksen, tullen yleensä vaalilistoille etupäähän.

Jokaisessa vaalipiirissä saatiin listoille ainakin yksi naisehdokas, muutamista useampiakin. Uudenmaan vaalipiirissä oli listoilla 7 naista, Turun 1. eteläisessä 3, Hämeen etel., Hämeen pohj., Kymen 1. ja Oulun 1., Kuopion it. sekä Vaasan et. vaalipiirissä kaksi naista ja muissa yksi. Yhteensä oli listoilla 28 naista. Vaalilistat olivat yleensä ns. yhden hengen listoja, ainoastaan Vaasan et. käytettiin kahden hengen listoja. Vaaleihin osanotto oli jonkun verran laimeampaa kuin vuonna 1948 ja puolueemme äänimäärä aleni n. 14.000 äänellä. Naisten listat saivat sos.-dem. vaaliliitoissa, (tarkistamattomien tietojen mukaan) yhteensä 79.225 ääntä, joten kun ne vuoden 1948 vaaleissa

saivat 76.302 ääntä, naisten listojen äänimäärän lisäys oli n. 3.000 ääntä. Naiset säilyttivätkin entisen lukumääränsä, sillä vaikka puolueemme menettikin 1 paikan, edustajia on edelleenkin 9. Puolueemme sai kuitenkin suurimman edustajamäärän, sillä maalaisliitto menetti vielä enemmän äänestäjiä ja sen perusteella myöskin edustajapaikkoja.

Naiskansanedustajaehdokkaat ja heidän saamansa äänimäärät vaaleissa v. 1951.

Uudenmaan vaalipiiri:

Martta Salmela-Järvinen	8843
Työne Leivo-Larsson	8383
Aune Seme	1490
Lempi Lehto	1389
Irja Salmela	1080
Terttu Sainio	855
Eila Vuokko	732

Turun l. eteläinen vaalipiiri:

Vappu Heinonen	3556
Sylvi Siltanen	1173
Elli Numminen	1087

Satakunnan vaalipiiri:

Laura Bränder-Wallin	4926
--------------------------------	------

Hämeen etel. vaalipiiri:

Aino Malkamäki	6899
Lyyli Aalto	2732

Hämeen l. pohjoinen vaalipiiri:

Kaisa Hiilelä	7756
Anni Flinck	2670

Kymen l. vaalipiiri:

Meeri Kalavainen	7887
Aino Räisänen	2871

Mikkelin l. vaalipiiri:

Aili Siiskonen	2403
--------------------------	------

Kuopion l. läntinen vaalipiiri:

Elli Nurminen	3645
-------------------------	------

<i>Kuopion l. itäinen vaalipiiri:</i>	
Impi Karvonen	1467
Impi Sorsa	1396
<i>Vaasan l. eteläinen vaalipiiri:</i>	
Elsa Lappe	
Gudrun Mörne	
(Kahden hengen vaalilistoilla)	
<i>Vaasan l. itäinen vaalipiiri:</i>	
Impi Lukkarinen	3480
<i>Vaasan l. pohjoinen vaalipiiri:</i>	
Katri Lagerström	623
<i>Oulun l. vaalipiiri:</i>	
Taimi Rinne	440
Katri Honkala	714
<i>Lapin I. vaalipiiri:</i>	
Kerttu Värn	698

Valituiksi tulivat Tyyne Leivo-Larsson, Martta Salmela-Järvinen, Aino Malkamäki, Kaisa Hiilelä, Laura Brander-Wallin, Vappu Heinonen, Meeri Kalavainen, Elli Nurminen ja Impi Lukkarinen.

Naisedustajien lukumäärä vuonna 1951 valitussa eduskunnassa on yhteensä 29, näistä on 9 sos.-dem., 4 maalaisliiton, 5 kokoomuksen, 1 kansanpuolueen, 1 ruotsalaisen puolueen ja 9 SKDL:n edustajaa.

KOTITALOUDELLINEN TOIMINTA.

Kotitaloudellisella neuvonta- ja kasvatustyöllä on edelleenkin ollut tärkeä osuus liiton toiminnassa. Liiton toimesta järjestetyt kurssit ja erilaiset neuvontatilaisuudet ovat monessa tapauksessa olleet ainoat, joiden avulla varsinkin vähävaraisten kotien äidit ja tyttäret ovat voineet saada koulutusta kotitalouden alaan kuuluvissa tehtävissä. Näin ollen on tämä toimintamuoto saavuttanut suorastaan yhteiskunnallista kantavuutta kotitaloudellisen ammattitaidon kehittäjänä ja siten kotiemme tason kohottajana.

Vuoden 1951 aikana on kotitaloudellinen toiminta noudattanut entisiä muotoja. Käytännöllisessä opetus- ja

neuvontatyössä on kurssitoiminnalla ollut keskeisin sija. Kurkseista ovat olleet kysytyimpiä ompelu- ja käsityökurssit, mutta hyvin runsaasti on toimeenpantu myöskin ruokatalous- ja pientenlasten hoidon kurseja, kutomakurseja ja puutarhakurseja. Kaikkien kurssien yhteydessä on kiinnitetty huomiota myöskin teoreettiseen opetukseen luentojen, esitelmien ja rainaesitysten puitteissa.

Kurseja ja neuvontatilaisuuksia on kertomuskauden aikana toimeenpantu seuraavasti:

Ompelu- ja käsityö- sekä kutomakurseja	182
Ruokatalouskurseja	54
Säilöntä- ja puutarhahoidon kurseja ja neuvontatilaisuuksia	51

Yhteensä 287

Osanottajia on ollut kurseilla ja neuvontatilaisuuksissa	8.357 henkeä
luento- ja päättäjätalouksissa	22.203 »
Yhteensä	30.560 henkeä

Kurssineuvojien toiminta-alueena on edelleenkin ollut koko maa ja on kurssisuunnitelmat ja matkaohjelmat laadittu liitosta piirien ja perusjärjestöjen esittämien toivomusten ja lähettämien kurssitilausten puitteissa.

. Varsinaisen kurssitoiminnan lisäksi on liiton kotitaloudelliseen toimintaan hyvin huomattavana osana liittynyt huoltoemäntä- ja per he i säper heiden neuvontatyö, jonka kohteina ovat toisaalta olleet nk. perhelisäperheet ja toisaalta vaikeuksissa olevat muut perheet ja vanhukset.

Perhelisäperheiden neuvontatyö tapahtuu Sosiaaliministeriön tarkoitusta varten myöntämän määrärahan turvin ja antamien ohjeiden mukaan ja on sen tarkoituksena ohjata ja neuvoa perhelisää saavia perheitä käyttämään saamansa perhelisäraha oikein ja lainhengen mukaisella tavalla nk. perushankintoihin, jotta sen turvin voitaisiin saada aikaan jatkuva elintason kohoaminen näissä perheissä. Työ on erittäin arkaluontoista ja vaikeaa, sillä heikoillakin edellytyksillä varustettu perhe ja perheenemäntä on arka taloudestaan ja kun lisäksi on paljon perhelisäperheitä, jotka eivät tällaista neuvontaa lainkaan tarvitse on perheiden valinnassa noudatettava suurta harkintaa ja vaatii työ kokonaisuudessaan ihmistuntemusta

ja ihmisten käsittelytaitoa. Liitolla on kertomuskauden aikana ollut hoidossaan 1.415 perhelisäperhettä ja on näissä suoritettu 4.459 kotikäyntiä. Kodissakävijöinä ovat olleet paikalliset, tähän tehtävään erikoisesti valitut ja ohjeita saaneet neuvojat ja on työ heidän antamiensa tietojen mukaan ollut myönteistä ja suhde perheiden ja kodissakävijöiden välillä lämmin ja luottamuksellinen. Varsinaisen henkilökohtaisen kodissa tapahtuvan neuvonnan ja opastuksen lisäksi ovat perhelisäperheiden äidit ja tyttäret osallistuneet liiton toimeenpanemille kursseille ja neuvontatilaisuuksiin. Tätä työtä varten saadusta sosiaaliministeriön määrärahasta on liitto jakanut toimihenkilöiden palkkioita varten varoja suoritettun työ ja perheiden lukumäärän perusteella.

Huoltoneuvontatyö on ollut käytännöllistä työapua vaikeuksiin joutuneissa perheissä. Huomiota on pyritty kiinnittämään erikoisesti vanhuksiin sekä perheisiin, joissa äiti on joko sairauden, tarpeellisen loman, tai jonkun muun syyn takia estynyt hoitamasta tehtäviään kodissa. Työavusta ovat tulleet osalliseksi myöskin perheet, joiden äidit jatkuvasti joutuvat ponnistelemaan ylivoimaisen työtaakan alaisena. Työapua on annettu pyykinpesussa, suursiivouksissa, matonkuteiden leikkuussa, lasten hoitamisessa äidin asioilla ollessa, kotieläinten hoidossa y.m. kotitaloustehtävissä. Huoltoemäntinä ovat olleet yhdistysten ja jaostojen jäsenet. Huoltokoteja on ollut 4.130, kerityneitä työntunteja 12.390, huoltoemäntiä 981.

Perheenemäntien talvipäivät ovat edelleenkin muodostuneet kotitaloudellisessa toiminnassa talvikauden merkkitapauksiksi. Niiden perustarkoituksena on ollut tuoda perheenemäntä ja hänen pulmansa valokeilaan, saada suuren yleisön huomio kiintymään kotitalouden vaatimuksiin ja kotitalouden rationalisoimisvaatimukset kantautumaan yleiseen tietoisuuteen. Tässä tarkoituksessa on talvipäiville järjestetty kotitaloudellinen näyttely paikallisen liikemaailman myötävaikutuksella, luentoja, esitelmää ja rainaesityksiä, mannekiiniesityksiä, kotitalouden työkilpailuja, ruoanvalmistusnäytteitä ja havaintoesityksiä, koneellisia pyykinpesunäytöksiä y.m. kotitaloutta esittelevää ja muuta ohjelmaa. Kaupallista puolta ovat talvipäivillä edustaneet liiton näyttelypöydän myyntiartikkelit sekä piirien ja perusjärjestöjen arvokkaat ja runsaat myyjäispöydät.

Liiton toimesta hankittiin kotitaloudelliseen näyttelyyn seuraavat artikkelit: Wärtsilä-yhtymän Peko-merkinen sähkökäyttöinen pesukone, Väestöliitosta suurperheisten tyyppiasunto huonekalusto, Makeistehdas Fazerin makeisesittely, Huhtamäki-yhtymän näyttelyosasto sekä ruoanvalmistusnäytteet maistiaisineen ja Puuvillatehtaitten Myyntikonttorin toimesta saadut pumpulikankaiset puvut.

Liitosta lähetettiin kaikille talvipäiville seinämainokset sekä painatettiin käsiohjelman runko, kuten aikaisempiinkin vuosina.

Talvipäivien paikallisesta järjestelystä vastasivat naispiirijärjestöt ja piirien naisjaostot. Liitosta oli talvipäivillä kotitalousneuvoja käytännöllisiä asioita hoitamassa ja luennoitsijoina olivat joku liittotoimikunnan jäsen tai Työväen Sivistysliiton kautta saadut luennoitsijat.

Talvipäiviä pidettiin seuraavilla paikkakunnilla:

Heinolassa	helmikuun	3-- 4
Iisalmessa	»	10--11
Inkeroisissa	»	10--11
Hämeenlinnassa	»	17--18
Oulussa	»	24—25
Lohjalla	»	24--25
Torniossa	maaliskuun	8 -- 4
Vaasassa	»	3-- 4
Keuruulla	»	10--11
Tainionkoskella	»	10--11
Mäntässä	»	17--18
Harjavallassa	»	17--18
Turussa	»	25--26-
Outokummussa		31 jlar.
Lapualla	huhtikuun	14--15

Yhteensä osallistui eri tilaisuuksiin 33.072 henkilöä.

Kokonaisuudessaan voidaan talvipäiviä pitää onnistuneina ja jatkuvastikin käyttökelpoisena työmuotona. Niiden merkitys toimintamme tunnetuksitekemisessä on huomion arvoinen samalla kun niiden arvo perheenemäntien kotitaloudellisen ammattitaidon ja tietojen kohottajana ja perheenemäntien virkistystilaisuuksina on merkittävä.

Kotitaloudellisen toiminnan peruspyrkimyksenä kokonaisuudessaan on yrittää antaa varsinkin vähävaraisten perheiden äideille ja tyttärille niitä ammattitietoja ja koulutusta, jota vaille he vielä nykyisinkin jäävät, koska yh-

teiskuntamme taholta ei ole juuri nimeksikään vielä tässä vaiheessa kiinnitetty huomiota kotitaloudessa työskentelevien ammattitaidolliseen koulutukseen ja kehittämismahdollisuuksiin. Tässäkin suhteessa voimme katsoa liiton toiminnan olleen esimerkillistä ja sen saavuttamat tulokset ovat varmasti yhteiskunnallisestikin suuriarvoisia.

LIITON OSASTOT.

Vuoden alussa oli toiminnassa 53 sos.-dem. naisyhdistystä ja 280 työväenyhdistyksen naisjaostoa. Vuoden kuluessa perustettiin 64 jaostoa. Toimintansa ilmoitti lopettavansa 3 naisjaostoa, joten vuoden päättyessä oli toiminnassa 53 naisyhdistystä ja 341 jaostoa, yhteensä 394 osastoa.

Osastojen toiminta.

Tietoja toiminnastaan on antanut 48 naisyhdistystä ja 209 naisjaostoa.

Tilastokaavakkeiden mukaan ovat liiton osastot toimintavuoden aikana pitäneet 1428 johtokunnan, 1622 kuukausi- ja 407 muuta kokousta. Juhlia on järjestetty 174 naistenpäivä-, 130 äitienpäivä- ja muita juhlia 257.

Opintokerhoja on osastoissa kaikkiaan 74 ja ompelukerhoja 214.

Juhlivia järjestöjä.

Vanhimmat järjestömme ovat jo ehtineet varttuneeseen ikään ja joudumme vuosittain viettämään joukon merkkijuhlia, joista liiton toimiston tietoon ovat tulleet seuraavat:

Äänekosken Sos.-dem. Naisyhdistyksen 45-v. juhla, liiton tervehdyksen esitti kansanedustaja Impi Lukkarinen.

Popinniemen sos.-dem. naisyhdistyksen 40 v. juhla. Liiton tervehdyksen esitti puheenjohtaja Tyne Leivo-Larsson.

SOS.-DEM. NAISTEN PIIRITOIMIKUNNAT JA PIIRITOIMIKUNTIEN NAISJAOSTOT.

Toiminnassa on 7 itsenäistä naisten piiritoimikuntaa. Muissa piireissä on naisten toiminta keskitetty vaalipiiri-toimikunnan naisjaostoon. Kun kevätkaudella järjestäjiä oli useampia niin että yksi järjestäjä saattoi vakinaisem-

min liikkua kahden vaalipiirin alueella, oli toiminnassa havaittavissa selvää vilkastumista. Ainoastaan yhdellä naisten piiritoimikunnalla, nim. Kuopion läntisellä on vakinaisesti palkattu toimihenkilö palveluksessaan muiden piirien toimintaa johdetaan vapaaehtoisen työn avulla. Jos vaalipiirin palveluksessa on asiaa harrastava toimihenkilö kuten esim. Hämeen pohj. ja etel. vaalipiirissä, järjestyy naistenkin toiminta erinomaisen hyvin, mutta on luonnollista, että ne vaalipiirit, joilla ei tämätapaista henkilöä ole, eivät voi saada työtään tarpeeksi tehokkaaksi.

Liittotoimikunnan ja piirijärjestöjen toiminta on sujunut hyvän yhteistyön merkeissä. Liiton kotitalousneuvojien palkkaus on järjestetty siten, että liitto maksaa näiden palkan ja piiri puolestaan päivärahat ja matkakustannukset. Järjestäjien osalta on liitto maksanut kustannukset. Liittotoimikunnan edustajat ovat olleet puhujina ja alustajina piirien vuosi- ja neuvottelukokouksissa, talvipäivillä ym.

Piirijärjestöjen vuosi- ja neuvottelukokoukset.

Piirijärjestöjen vuosi- ja neuvottelukokouksille valmistettiin kevätkaudella vaalitoimintaa koskeva alustus sekä vaaliohjelma. Liittotoimikunnan edustaja on tavallisesti esittänyt tilanneselostuksen.

Kokouksia on pidetty seuraavasti:

Vaasan it. vaalipiirin vuosikokous Jyväskylässä huhtikuun 22 pnä. Liittotoimikunnan edustajana Irja Salmela.

Kymen piirin vuosikokous Myllykoskella maaliskuun 18 pnä. Edustajana Meeri Kala vaimen.

Kuopion länt. vaalipiirin vuosikokous Kuopiossa huhtikuun 8 pnä. Edustajana Elli Nurminen.

Mikkelin piirin vuosikokous Pieksämäellä maaliskuun 4 pnä. Edustajana Rauha Kivistö.

Hämeen pohj. vaalipiirin vuosikokous Tampereella huhtikuun 22 pnä, edustajana Martta Salmela-Järvinen.

Vaasan etel. vaalipiirin vuosikokous Ilmajoella helmikuun 18 pnä, edustajana Hilja Tiainen.

Hämeen etel. vaalipiirin vuosikokous Leppäkoskella, toukokuun 3 pnä, edustajana Aino Malkamäki.

Lapin vaalipiirin vuosikokous Kemissä huhtikuun 21 pnä, edustajana Martta Salmela-Järvinen.

Saimaan piirin vuosikokous Imatralla huhtikuun 15 pnä, edustajana Kaisa Hiilelä.

Oulun piirin sos.-dem. naisten vuosikokous Oulussa joulukuun 2 pnä, edustajana Anu Karvinen.

Satakunnan sos.-dem. naisten vuosikokous Porissa kesäkuun 10 pnä ja naispiirin perustava kokous- marraskuun 4 pnä, kummassakin edustajana Irja Salmela.

Vaasan pohj. vaalipiirin sos.-dem. naisten vuosikokous huhtikuun 8 pnä Kokkolassa, edustajana Hilja Tiainen.

Uudenmaan sos.-dem. naisten vuosikokous toukokuun 6 pnä Helsingissä. Edustajina Tyyne Leivo-Larsson ja Martta Salmela-Järvinen.

KESÄ VIRKISTYSTOIMINTA.

Sosiaaliministeriöltä saatiin vähävaraisten äitien kesävirikistyksen järjestämistä varten 1.800.000 mk apuraha. Avustuksen saannin ehtona oli, että se on käytettävä sellaisten äitien lomavieton järjestämiseen, joilla on vähintään 3 lasta. Avustusta saatiin 300 mk äitiä ja 150 mk lasta kohti vuorokaudessa ja lomien pituus vaihteli 1 viikosta 14 päivään. Järjestön oli omilla varoillaan kustannettava lomalle 1 kolmannes äideistä. Apurahaa anoi 31 liittomme järjestöä, joista 13 oli oma kesäkoti ja muut, pääasiassa piirijärjestöt pitivät ns. perheenäitien kesä virkistyskursseja. Anotun summan kokonaismäärä oli 3.010.400 mk., joten melkein jokaisen anojan kohdalla oli summaa sangen huomattavasti supistettava.

Piirijärjestöt ja eräät paikalliset naisjaostot järjestivät kesävirikistyskursseja, joko tilapäisesti tarkoitukseen vuokratuissa huoneistoissa tai kesäkodeissa seuraavasti:

Hämeen etel. vaalipiiri Sääksmäen kansanopistossa, osanottajia 38 äitiä ja 5 lasta.

Hämeen pohj. vaalip. Ruskeapään lomakodissa, osanottajia 38 äitiä ja 19 lasta.

Kuopion länt. vaalip. Kuopion ty:n huvilassa Rönönsaarella, osanottajia 64 äitiä ja 18 lasta.

Kymen piiri Karhulan kauppalan lasten kesäsiirtolassa, osanottajia 73 äitiä ja 47 lasta.

Mikkelin piiri Mikkelin kaupungin huvilassa Kyyhkylässä, osanottajia 16 äitiä ja 20 lasta.

Oulun piirissä Laanilan kansakoululla, osanottajia 24 äitiä.

Satakunnan piirissä Porin sos.-dem. naisten kesäkodissa Kivinillä, 19 äitiä.

Rauman sos.-dem. naisyhdistys Rauman ty:n huvilassa, 16 äitiä ja 8 lasta.

Salon ty:n naisjaosto Evank. kansanopistossa Muurlassa, 37 äitiä ja 14 lasta.

Turun etel. vaalip. Turun sos.-dem. naisten kesäkodissa, 23 äitiä ja 17 lasta.

Uudenmaan piiri Kotorannan kesäkodissa, 45 äitiä ja 9 lasta.

Vaasan etel. piiri Vaasan Ty:n huvilassa, Kesämaassa, 31 äitiä ja 19 lasta.

Vaasan pohj. piiri Kannuksen karjanhoitokoululla, 30 äitiä ja 15 lasta.

Vaasan it. piiri Jyväskylän sos.-dem. naisten kesäkodissa, 25 äitiä ja 4 lasta.

Valkeakosken ty:n naisjaosto, työväenopiston kesämaajalla, 13 äitiä ja 10 lasta.

Virtain ty:n naisjaosto kk:n kansakoululla, 14 äitiä.

Enson ty:n naisjaosto työväenyhdistyksen tontilla (Teltaleiri), 18 äitiä ja 24 lasta.

Kesäkodeissa järjestettiin lomia äideille seuraavasti:

Jyväskylän sos.-dem. naisten kesäkodissa, 54 äitiä ja 10 lasta.

Kallioniemen kesäkodissa 56 äitiä ja 49 lasta.

Kelkkalan sd. naisten kesäkodissa 34 äitiä ja 37 lasta.

Kotkan Sos.-dem. Naisten kesäkodissa 70 äitiä ja 50 lasta.

Pohjois-Karjalan lomakodissa 53 äitiä ja 12 lasta.

Lomakoti Kotorannassa 30 äitiä ja 17 lasta.

Mikkelin sos.-dem. naisten kesäkodissa 47 äitiä ja 39 lasta.

Porin sos.-dem. naisten kesäkodissa 41 äitiä ja 49 lasta.

Ruskeapään kesäkodissa 45 äitiä ja 39 lasta.

Turun sos.-dem. naisten kesäkodissa 15 äitiä ja 39 lasta.

Kemin sos.-dem. naisten kesäkodissa 43 äitiä ja 14 lasta.

Viipurin sos.-dem. naisten kesäkodissa 38 äitiä ja 31 lasta.

Saimaan lomakodissa 76 äitiä ja 95 lasta.

Seutulanharjun lomakodissa 51 äitiä ja 11 lasta.

Yhteensä oli äitejä vapailla lomilla 1.177 ja lapsia 717, ollen hoitopäivien lukumäärä äitien kohdalla 13.539 ja lasten kohdalla 9.585 eli yhteensä 23.124 hoitopäivää. Näistä oli sosiaaliministeriön myöntämän apurahan turvin 7.770 äitien ja 2.816 lasten hoitopäivää. Lomanvieton kustannukset olivat n. 6.020.000 markkaa, keskimäärin n. 270 hoitopäivää kohti. Kustannusten alhaisuus johtuu ennen-

kaikkea siitä, ettei ole huomioitu vapaaehtoista työtä, jota järjestöjen jäsenet suorittavat kesätoiminnan hyväksi, eikä myöskään lahjatavaroita, joita on saatu ruokatalouden järjestämistä varten.

Kesäkodeissa oli myöskin maksavia lomanviettäjiä, joiden lukumäärästä ei ole tarkkoja tietoja. Päivämaksut vaihtelivat 500—200 markkaan.

Rdha-automaattivoittovarot.

Liittomme toimesta anottiin myöskin kesätoiminnan tukemiseen raha-automaattivoittovaroja, joista jaettiin avustuksia kesäkodeille ja kesävirkestystoimintaa järjestäville yhdistyksille ja naisten piiritoimikunnille. Kun varsinaisten kesäkotien lukumäärä nyt jo on 16 ja kun toiminta muutenkin on laajentunut ja varojen kerääminen vaatii tehostetumpaa työtä kuin tähän asti, päätettiin ryhtyä toimenpiteisiin kesävirkestystoiminnan keskusjärjestön perustamiseksi. Sellainen perustettiin toukokuussa ja tuli sen nimeksi Äitien Lomahuolto r.y. Vastaisuudessa tullaan kesävirkestystoiminnan suunnittelu ja järjestely sekä varojen keräys keskittämään Äitien Lomahuoltoon.

TULEVAISUUS.

Tulevaisuus-lehden toimitusneuvostoon ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet Tyyne Leivo-Larsson, Aino Malkamäki, Meeri Kalavainen ja Martta Salmela-Järvinen. Päätoimittajana on ollut Martta Salmela-Järvinen ja toimitussihteerinä Anu Karvinen.

Keväällä pidetyssä liittoneuvoston kokouksessa valittiin Tulevaisuus-lehdelle neuvottelukunta, johon ovat kuuluneet: Kaisa Hiilelä Tampereelta, Laura Härmä Turusta, Meeri Härmä Vaasasta, Impi Karvonen Joensuusta, Sylvi Kaskinen Turusta, Martta Kulonen Helsingistä, Katri Lagerström Kokkolasta, Hilma Laine Porista, Ida Liimatta Kemistä, Fanny Lukkarinen Jyväskylästä, Elli Nurminen ja Ellen Oittinen Helsingistä, Helmi Peiramo Oulusta, Helvi Raatikainen ja Airi Rantanen Helsingistä, Aino Räisänen Lappeenrannasta, Kerttu Seppä Imatralta, Aili Siiskonen Mikkelistä ja Lyyli Takki Helsingistä.

Lehti ilmestyi kerran kuussa, yhteensä 11 numeroa, kesä-heinäkuun numero kaksoisnumerona. Asiamieskokouk-

sia ei liiton taloudellisen aseman johdosta edellisellä syksynä järjestetty, joka osaltaan samoin kuin lehden hinnan huomattava kohoaminen vaikutti siihen, että levikki jonkin verran laski. Lehdellä oli vuoden lopussa 15.000 tilaajaa. Vuodeksi 1951 nostettiin lehden hintaa entisestä 200 mk:sta 350 markkaan koko vuosikerta, 200 mk puolivuosi-kerta ja ulkomaille 600 mk. Irto numeroiden hinnat vaihtelivat 40—60 markkaan. Hinnan korottaminen vaikutti kuitenkin, että lehti kertomusvuoden aikana oli taloudellisesti kannattava.

Levikkimäärältään parhaat piirit olivat Uudenmaan piiri 2.333 tilausta, Hämeen pohj. piiri 1.554 tilausta ja Turun etel. piiri 1.225 tilausta. Edellisen vuoden levitystilastoon verrattuna olivat parhaita seuraavat kolme piiriä, jotka olivat lisänneet tulostaan tai säilyttäneet entisen asemansa: Vaasan pohj. piiri, Satakunnan piiri ja Hämeen pohj. piiri.

Tulevaisuus-lehden levikkikilpailun tulokset:

Ensimmäisenä palkintona oli turistimatka Ruotsiin tai matka pohjoismaisille naistenpäiville v. 1952 ja oleskelu siellä. Tämä palkinto luvattiin kilpailuehdoissa sille asiamiehelle, joka on saanut parhaan tuloksen koko maassa, kuitenkin vähintään 275 vuositilausta. Voittaja oli tällä kertaa äänekoskelainen Laina Tarvainen, joka oli hankkinut lehdelle tilauksia tänä vuonna kaikkiaan 306.

Toisena palkintona oli turistimatka Tukholmaan tai matka Pohjoismaisille naistenpäiville. Ehtona oli, että palkinto arvotaan kaikkien vähintään 200 vuositilausta hankkineiden kesken. Arvontaan osallistuivat turkulainen Vappu Heinonen 261 tilausta, tamperelainen Elli Ahonen 230 tilausta ja salolainen Alli Salmi 214 tilausta. Palkinnon onnelliseksi voittajaksi tuli Alli Salmi.

Kolmantena palkintona oli sama kuin edellisenkin palkinto ja tämä oli luvattu parhaan tuloksen maaseudulla hankkineelle asiamiehelle. Voittajaksi todettiin Ester Siik Harjavallasta, joka oli hankkinut 114 vuositilausta.

Neljäntenä palkintona oli viisi rengasmatkaa, arvoltaan 5.000 mk, jonka palkinnon voi saaja vaihtaa myös kahden viikon oleskeluun jossakin suomalaisessa lomakodissa. Kun arvontaan osallistuivat kaikki vähintään 75 vuositilausta hankkineet asiamiehet, kertyikin arpapussiin nimiä runsaasti. Arvontaan osallistuivat: Tilda Tiihonen, Kotka 157, Varkauden Sos.-dem. Naisyhdistys 144, Rauha Ojala, Tam-

pere, 143, Hellin Väyrynen, Rovaniemi, 126, Edla Vuori, Helsinki, 124, Olga Eronen, Jyväskylä, 127, Ida Luukkonen, Lappeenranta, 119, Anna Kyllönen, Tainionkoski, 107, Anna-Liisa Sillanpää, Tervakoski, 100, Hilda Lappalainen, Karhula, 96, Vieno Jahn, Valkeakoski, 94, A villa Pitkäsilta, Lahti, 90, Hilja Mäkelä, Seinäjoki, 89, Eva Vepsäläinen, Joutseno, 84, Taimi Korjus, Inkeroinen, 82, Hilda Mikkonen, Kajaani, 80, Aino Kankaanpää, Nummela, 78, Unelma Venäläinen, Imatra, 78, Aino Drockila, Joensuu, 77 ja Toini Ojanen, Riihimäki, 77 tilausta. Arpaonnea oli seuraavilla asiamiehillä: Tilda Tiisonen, Kotkasta, Avilla Pitkäsilta, Lahdesta, Hellin Väyrynen, Rovaniemeltä, Anna-Liisa Sillanpää, Tervakoskelta ja Varkauden Sos.-dem. Naisyhdistys.

Tulevaisuuden asiamieskokoukset.

14:10—2/12 välisenä aikana pidettiin 18 kokousta, joissa oli 220 järjestöstä 679 osanottajaa. Liiton taholta esitettiin alustus Tulevaisuuden levitystyöstä, muu ohjelma oli piirin järjestämä.

Kokoukset pidettiin seuraavasti:

Uudenmaan piiri Helsingissä HTY:n talossa 21/10. Osanottajia 44 järjestöstä 110 henkeä. Liiton alustajana Terttu Sainio, muut luennoitsijat Martta Salmela-Järvinen tilanneselostus, Tyyne Leivo-Larsson matkakuvaus Amerikasta, Aune Seme selostus toimintasuunnitelmista.

Turun etel. piiri Raunistulan Tarmo 11/11 -51. Osanottajia 18 järjestöstä 44 henkeä. Liiton alustajana Irja Salmela, muut luennoitsijat Vappu Heinonen tilannekatsaus, tarkastaja Aarne Heinonen raittius- ja alkoholikysymys.

Satakunnan piiri Porissa 4/11. Osanottajia 17 järjestöstä 48 henkeä. Liiton alustajana Irja Salmela. Muut luennoitsijat Laura Brander-Wallin tilanneselostus, Hilma Laine piirin toimintasuunnitelmat. Päätettiin piirin rekisteröimisestä.

Hämeen etel. alueittain kolme kokousta. 28/10 Lappilassa alustajana Terttu Sainio. Osanottajia 7 järjestöstä 24 henkeä. Aino Malkamäki tilanneselostus, Terttu Sainio itsekasvatus- ja opiskelumahdollisuudet.

4/11 Urjalassa. Osanottajia 7 järjestöstä 31 henkeä. Alustajana Terttu Sainio. Aino Malkamäki tilannekatsaus, Marjatta Kangas, Nainen, koti ja yhteiskunta.

11/11 Turengissa, osanottajia 11 järjestöstä 43 henkeä. Alustajana Anu Karvinen. Aino Malkamäki tilannekatsaus, Marjalta Kangas: Nainen, koti ja yhteiskunta.

Hämeen pohj. piiri: 28/10 Rantaperkiössä. Osanottajia 21 järjestöstä n. 100 henkeä. Alustajana Anu Karvinen. Aluekokous ja henkiset kilpailut.

Kymen piiri: 28/10 Kouvolassa. Osanottajia 16 järjestöstä 42 henkeä. Alustajana Aune Seme. Muut luennoitsijat Meeri Kalavainen tilannekatsaus, Into Kallio opinto-kerhotoiminta ja Aune Seme kotitalouslautakunnan asema ja tehtävä. Lempi Leino, piirin toimintasuunnitelma.

Saimaan piiri 25/11 Lappeenrannassa. Osanottajia 9 järjestöstä 11 henkeä. Alustajana Aune Seme. Henkiset kilpailut ja piirijuhla. Juhlapuhe Aune Seme.

Mikkelin piiri 25/11 Mikkelissä. Osanottajia 10 järjestöstä 35 henkeä. Alustajana Irja Salmela. Muut luennoitsijat kansanedustaja K. F. Haapasalo tilannekatsaus, toimittaja Arvo Mäenpää Naiset ja sanomalehdistö, Maire Haapasalo Naisten kunnallispoliittiset tehtävät, Aili Siiskonen, piirin toimintasuunnitelmat. Käynnit Lähemäen lastentalossa ja Koivikon poikakodissa.

Kuopion piiri 11/11 Kuopiossa. Osanottajia 10 järjestöstä 27 henkeä. Alustajana Elli Nurminen. Muut luennoitsijat Edith Terästä piirin toimintasuunnitelmat, Elli Nurminen tilanneselostus.

Joensuun piiri 25/11 Joensuussa. Osanottajia 12 järjestöstä 25 henkeä. Alustajana Terttu Sainio. Muut luennoitsijat Impi Karvonen piirin toimintasuunnitelmat, kokouksen osanottajat siirtyivät kuuntelemaan työväentalolle ministeri Rantalan tilanneselostusta.

Vaasan etel. piiri 14/10 Vaasassa. Osanottajia 6 järjestöstä 14 henkeä. Alustajana Anu Karvinen. Luennoitsijana Meeri Härmä, piirin toimintasuunnitelma.

Vaasan pohj. piiri 21/10 Kokkolassa. Osanottajia 3 järjestöstä 15 henkeä. Alustajana Anu Karvinen. Muut luennoitsijat Katri Lagerström piirin toimintasuunnitelma. Elokuvaesityksiä.

Oulun piiri 2/12 Oulussa. Osanottajia 8 järjestöstä n. 60 henkeä. Alustajana Anu Karvinen. Kesk. toim. vuosikok. Liiton tervehdys Anu Karvinen. Tilanneselostus Taimi Rinne.

Lapin piiri 4/11 Kemissä. Osanottajia 6 järjestöstä 15 henkeä. Alustajana Anu Karvinen.

Vaasan it. piiri 25/11 Jyväskylässä. Osanottajia 15 jär-

jestosta 35 henkeä. Alustajana Anu Karvinen. Muut luennoitsijat Impi Lukkarinen tilanneselostus ja piirin toimitasuunnitelma. Aune Salama perheenemännän työ kodissa ja sen arvo yhteiskunnassa.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA.

Sosialidemokratian kansainvälinen yhteistyö on jatkuvasti tiivistynyt ja voimistunut. Comiscon (Sosialistisen Kansainvälisen yhteistoimintakomitean) kokouksessa maaliskuun 2—5 pnä Lontoossa päätettiin uudelleen perustaa Sosialistinen Internationale ja sen perustava kongressi pidettiin Frankfurt am Mainissa Länsi-Saksassa kesäkuun 30—heinäkuun 3 pnä. Lontoon kokouksen yhteydessä pidettiin sosialistisen naissihteeristön kokous helmikuun 28 ja maaliskuun 1 pnä ja edusti siellä liittoamme Tytyne Leivo-Larsson, joka oli myöskin Sos.-dem. Puolueen edustajana Comiscon kokouksessa. Samoin pidettiin Frankfurt am Mainin kokouksen yhteydessä Sos.-dem. naisten kansainvälinen kongressi, johon osallistui liittomme ja sos.-dem. puolueen edustajana Tytyne Leivo-Larsson suorittaen matkakulut itse. Sosialistisen Internationalen naiskomitea, joka päätettiin muodostaa Internationalea perustettaessa, kokoontui Brysselissä joulukuun 17 ja 18 pnä, mutta sinne emme voineet lähettää edustajaa. Edustus kansainvälisessä komiteassa on järjestetty siten, että pohjoismaista kukin vuorovuosina edustaa yhteisesti kaikkia neljää maata komiteassa. Sihteeristön kotipaikkana on Sveitsi, jossa kansainvälinen sihteeri Margareta Kissel-Brutschy asuu.

Sosialidemokraattisten naisten kesäkoulu pidettiin elokuun 25—syyskuun 2 pnä Itävallassa Klagenfurtissa. Liittomme puolesta osallistui sen työskentelyyn Martta Salmela-Järvinen, Irja Salmela ja Kerttu Seppä, matkustaen omalla kustannuksellaan.

Saksan ja Itävallan sos.-dem. naiset lähettivät kutsun kongressiinsa ja lähetettiin niihin kumpaiseenkin kirjeellinen tervehdys. Samoin lähetettiin sihteeristön välityksellä kansainvälisenä naistenpäivänä tervehdys kaikille Internationalaaliin kuuluville naisjärjestöille.

Pohjoismainen yhteistyö on jatkunut kiinteänä ja läheisenä. Pohjoismainen yhteistyökomitea ei tosin vuoden aikana kokoontunut, mutta yhteyksiä hoidettiin kirjeellisesti. Elokuussa pidetylle Pohjoismaiselle naisten opintoviikolle,

joka tällä kertaa järjestettiin Norjassa, Sörmarkan ammattiyhdistysopistossa, kehoitettiin kutakin vaalipiiriä nimeämään ehdokkaan, jota haluavat kursseille suositella. Kun kuitenkin kursseille osallistuminen vaati ainakin auttavaa ruotsinkielen taitoa, halukkaita lähtijöitä ilmaantui ainoastaan neljä, vaikka meillä olisi ollut mahdollisuus lähettää 10 edustajaa. Liiton edustajana oli Elsa Peräläinen, joka esitti kursseilla alustuksen: Valtion tukitoimenpiteet nuorison ammattikasvatuksen tukemiseksi.

TYÖVÄEN KUKKASRAHASTO.

Työväen Kukkasrahastolla oli toimikauden 1951 päättyessä 609 asiamiestä, joten heidän lukumäärässään on edelliseen vuoteen verraten 90 asiamiehen lisäys.

Vuoden aikana on myyty 11.004 kpl. adresseja, keskihinnan ollessa 223:— kappaleelta.

Asiamiesverkoston huolto ja rahaston hoito ovat aiheuttaneet vuoden aikana 1.593 postilähetyksen toimittamisen liiton toimistosta käsin.

KUMMILAPSET.

Liiton 15 kummilapsesta on 2 lasta tullut yli-ikäisiksi, joten vuoden päättyessä liitolla on 13 kummilasta, joille edelleen lähetetään 450:— kk. kullekin. Lasten äideille on lisäksi lahjoitettu Tulevaisuus-lehden vuosikerta.

OPINTORAHASTO.

Toimintavuotena annettiin rahastosta Työväen Akateмиassa opiskelua varten Pirkko Värtiselle Helsingistä ja Salli Matokankaalle Toholammilta kummallekin 30.000 mk suuruinen apuraha.

Toiminta v. 1952

LIITONEUVOSTON KOKOUS

pidettiin helmikuun 10 pnä 1952 Helsingissä Käpynteen kerhuhuoneessa. Kokouksessa olivat edustettuina kaikki muut paitsi Lapin vaalipiiri. Kokouksen ohjelma oli seuraava: Liiton puheenjohtaja avasi kokouksen selostaen vallitsevaa poliittista tilannetta. Ministeri Penna Tervo»

esitteli hallituksen toimenpiteitä vakauttamiskysymyksessä. Liiton sihteeri ja taloudenhoitaja selostivat liiton toimintaa ja taloudellisia suunnitelmia. Kokouksen osanottajat tutustuivat juuri valmistumassa olevaan sos.-dem. naisten perustamaan ja rakennuttamaan vanhainkotiin, Käpyrinteeseen.

LIITON SUORITTAMA VALISTUSTYÖ.

Liiton palvelukseen tuli vuoden 1952 alkaessa Hilja Tiainen, joka v. 1950—1951 oli ollut Sd. puolueen palkkaamana järjestäjänä. Taimi Rinne siirtyi vuoden alussa puolueen palvelukseen. Toukokuun 1 p:nä palasi palvelukseen Pirkko Värtinen, joka oli kevätkauden ollut palkattomalla opiskelulomalla Työväen Akatemiassa. Järjestäjien matkat ovat suuntautuneet eri vaalipiireihin, pääasiassa sellaisiin, jotka toimivat vaikeammassa olosuhteissa. Liitto on suorittanut myös heidän päiväraha- ja matkakulunsa, paitsi sellaisissa piireissä, joilla on ollut mahdollisuuksia osallistua kustannuksiin.

Hilja Tiainen on ollut matkoilla 166 päivää eri vaalipiireissä. Erilaisia tilaisuuksia ja niissä kuulijoita on ollut seuraavasti:

	.i a		jn O		g jk a' . b cv		n . 2 . * S 0	
	tii.	kuul.	sil.	kuul.	ih. n	kuut.		
Vaasan pohj. piiri								
8/1—31/1 ja 14/10—7/11 ..	1	60	27	277	—		1	1
Vaasan etel. piiri								
1/2—2/3 ja 15/9—5/10 . . .	1	80	23	319	1	75	4	1
Joensuun piiri								
8/3—30/3	3	360	8	101	3	46	1	1
Mikkelin piiri								
16/4—9/5	2	130	9	215	5	149	1	1
Oulun piiri								
19/11—14/12	2	150	16	190	2	61	2	-
Yhteensä	9	780	83	1102	11	331	9	4

Tilaisuuksia on yhteensä ollut 103 ja kuulijoita 1213.

Pirkko Värtinen on ollut matkalla 88 päivää ja matkat ovat suuntautuneet seuraavasti:

	a		I		SJS		.Sjjiio	
	til.	kuul.	til.	kuul.	til.	kuul.		
Vaasan itäinen piiri								
5/5—18/5.	3	180	5	51	—		1	2
Mikkelin piiri								
14/9—5/10.	—	—	14	170	—		—	2
Uudenmaan piiri								
14/10—5/11.	—	—	12	156	—	—		
Kuopion itäinen piiri								
15/11—14/12.	4	330	14	145	li	40	14	
Yhteensä	7	510	45	522	1	40	2~8	

Tilaisuuksia on kaikkiaan ollut 55 ja kuulijoita 1072.

KERTAPUHEET.

Liiton toimistosta on välitetty puhujia osastojen ja piiri-järjestöjen tilaisuuksiin. Erikoisesti on välitetty puhujia naistenpäivä- ja äitienpäiväjuhliin mutta valitettavasti ei tänäkään vuonna ole kyetty välittämään puhujia kaikkiin niihin tilaisuuksiin, joihin puhujaa on pyydetty.

Liiton puheenjohtaja ja liittotoimikunnan jäsenet ovat pitäneet puheita seuraavasti:

Tyyne Leivo-Larsson	44	tilaisuudessa
Ulla Tiilikainen	39	»
Meeri Kalavainen	40	»
Kaisa Hiilelä	48	»
Aino Malkamäki	32	»
Lempi Lehto	20	»
Elsa Lappe	3	»
Selma Hiisivaara-Mörk	10	»
Tyyne Paasivuori	6	»
Ida Aalle-Teljo	5	»
Elsa Peräläinen	3	»

Yhteensä 250 tilaisuudessa

Liiton toimihenkilöt:

Martta Salmela-Järvinen	52	tilaisuudessa
Elli Nurminen	43	»
Anu Karvinen	15	»
Terttu Sainio	15	»
Aune Seme	22	»
Irja Salmela	41	»

Yhteensä 188 tilaisuudessa

Muita henkilöitä on puhujamatkoilla käynyt seuraavasti:

Martta Kulonen	3	tilaisuudessa
Emmi Leimu	1	»
Esteri Vesonen	1	»
Anni Rinne	1	»
Salli Hantunen	1	»
Anni Flinck	2	»

Yhteensä 9 tilaisuudessa

Kaikkiaan on puhujia välitetty v. 1952 447 tilaisuuteen.

Puhujakurssit

pidettiin Tervalammen Raittiusopistossa syyskuun 1—10 p:nä. Kurssille saapui 24 osanottajaa ja nytkin olivat eri vaaliipiirit edustettuina. Kurssien ohjelmassa oli puhetaito keskeisimpänä aiheena ja ohjasi sitä liiton sihteeri. Luentoja pitivät seuraavat: Tyyne Leivo-Larsson: Puolueen periaateohjelma, Sosiaalinen toiminta ja vastuu, Oiva Valavaara: Juhlakulttuuri ja opintokerhoto, Anu Karvinen: Järjestöpropaganda, Reino Oittinen: Taloudellisen kasvatuksen merkitys, Elli Nurminen: Liiton kotitaloudellinen ja sosiaalinen toiminta, Terttu Sainio: Järjestöjen taloudenhoito, Martta Salmela-Järvinen: Naisliikkeen historiallinen katsaus ja Irja Salmela luennoi aiheesta: Järjestö- ja kokoustekniikka, toimien myöskin kurssien ohjaajana.

ERIKOISJUHLAT

Naistenpäiväjuhlan vietto on jatkuvasti vakiintunut järjestöjemme toimintaohjelmaan. Äitienpäivä juhlan vietto sai niinkään osakseen huomiota, niiden järjestelyyn osallistuivat myöskin Nuoret Kotkat, Päivän Nuoret ja nuorisjärjestöt ja useat sellaiset työväenyhdistyksetkin, joissa ei vielä ole naisjaostoa, järjestivät juhlatilaisuuden. Mikkelinpäiväjuhlien vietosta on ilmoitettu vain parilta paikkakunnalta.

Naistenpäivä- ja äitienpäivä juhlia varten on valmistettu kirjoitettu puhe, sillä juhlien lukuisuuden ja matkakustannusten kalleuden vuoksi, ei ole mahdollista lähettää niihin puhujia enempää liiton kuin piirienkään keskuksista.

KOTITALOUDELLINEN TOIMINTA.

Kotitaloudellisella neuvonta- ja kasvatustyöllä on edelleenkin ollut tärkeä osuus liiton toiminnassa. Kertomuskauden aikana on kotitaloudellinen toiminta noudattanut vanhoja koettuja muotoja. Käytännöllisessä opetus- ja neuvontatyössä on kurssitoiminnalla ollut keskeinen sija. Kysytyimpiä ovat olleet ompelu- ja käsityökurssit, mutta runsaasti on pidetty myöskin muita kotitalouden alaan kuuluvia kurseja kuten kutoma-, ruokatalous-, puutarha- ja pientenlasten hoidon kurseja. Teoreettiseen opetukseen on niinikään kiinnitetty huomiota kaikkien kurssien yhteydessä pitämällä luentoja ja alustuksia sekä esittämällä rainaesityksiä erilaisista kodinhoidollisista kysymyksistä.

Kurssitoiminta on ollut erittäin suosittua ja sillä on ollut yleisempääkin merkitystä, sillä liittomme kurssitoiminta on monessa tapauksessa vielä nykyisinkin ainoa toimintamuoto, jonka avulla varsinkin vähävaraisten kotien äidit ja tyttäret ovat voineet saada koulutusta kotitalouden alaan kuuluvissa tehtävissä.

Kurseja ja neuvontatilaisuuksia on kertomuskauden aikana toimeenpantu seuraavasti:

Ompelu-, käsityö- ja kutomakurseja	161
Ruokatalouskurseja	69
Säilöntä- ja puutarhakurseja	21
Yhteensä	251
Puutarha-alan esitelmätilaisuuksia ja havaintoesit.	55
Muita esitelmätilaisuuksia ja havaintoesityksiä	258
. Yhteensä	313
Osanottajia on ollut kurseilla ja neuvontatilaisuuksissa	7.239
Osanottajia luennoilla, esitelmä- ja päättjäistilaisuuksissa	23.738
Yhteensä	30.977

Kotitalousneuvojien toiminta-alueena on edelleenkin ollut koko maa ja on kurssisuunnitelmat ja matkaohjelmat laadittu liitossa piirien ja perusjärjestöjen toivomusten ja lähettämien kurssitilauksien puitteissa. Kurssisuunnitel-

mat on pyritty laatimaan piireittäin, niin että neuvoja on voinut hoitaa mikäli mahdollista samaan piiriin pyydetty kurssit yhtäjaksoisesti.

Huoltoemäntä- ja perhelisäperheiden neuvontatyö.

Liiton kotitaloudelliseen toimintaan on edelleenkin hyvin huomattavana osana liittynyt kurssitoiminnan lisäksi n. huoltoemäntä- ja perhelisäperheiden neuvontatyö, jonka kohteina ovat toisaalta olleet nk. perhelisäperheet ja toisaalta vaikeuksissa olevat perheet ja vanhukset.

Perhelisäperheiden neuvontatyö on edelleenkin tapahtunut Sosiaaliministeriön tätä tarkoitusta varten myöntämän määrärahan turvin ja ministeriön antamien ohjeiden mukaan. Neuvonnan tarkoituksena on opastaa perhelisää saavia perheitä käyttämään saamansa perhelisäraha lainhengen mukaisesti perheen elintasoja kohottavalla tavalla käyttämällä se nk. perushankintoihin. Työ on vaikeaa ja arkaluontoistakin, sillä jokainen perheen emäntä on arka taloudestaan eikä mielellään esittele vaikeuksiaan sivullisille. Lisäksi on neuvojan otettava huomioon, että joukossa on paljon perheitä, jotka eivät lainkaan tällaista neuvontaa ja ohjausta tarvitse. Jo näistä seikoista joutu- en henkilön, joka työtä suorittaa, osattava suhtautua perheisiin täysin yksilöllisesti. Lisäksi työ vaatii kokonaisuudessaan ihmistuntemusta ja ihmisten käsittely- taitoa.

Kodissakävijöinä ovat toimineet paikalliset, tähän tehtävään erikoisesti valitut ja ohjeita saaneet neuvojat sekä liiton vakinaiset kotitalousneuvojat. Työ on heidän antamiensa tietojen mukaan ollut myönteistä ja kodissakävijöiden ja perheiden välinen suhde lämmin ja luottamuksellinen.

Kertomuskauden aikana on liitolla ollut hoidossaan 764 perhelisäperhettä ja on näissä suoritettu 2.072 kotikäyntiä.

Varsinaisen henkilökohtaisen, kodeissa tapahtuvan opastukset lisäksi ovat perhelisäperheiden äidit ja tyttäret osallistuneet liiton toimeenpanemille kursseille ja neuvontatilaisuuksiin. Myöskin on järjestetty eri puolilla juhlatilaisuuksia ja illanviettoja joihin on kutsuttu yksinomaan paikkakunnan perhelisäperheet.

Neuvontatyötä varten saadusta sosiaaliministeriön määrärahasta on liitto jakanut toimihenkilöiden palkkioita

varten varoja suoritettun työn ja perheiden lukumäärän mukaan.

Huoltoneuvonta- eli huoltoemäntätyö on lähinnä käytännöllistä työapua vaikeuksiin joutuneissa perheissä. Huoltoemännän työapu on pyritty suuntaamaan erikoisesti vanhusten auttamiseen sekä perheisiin, joissa perheenemäntä on joko sairauden, tarpeellisen loman tai jonkun muun syyn takia estynyt hoitamasta tehtäviään. Työapua on pyritty antamaan myöskin niissä tapauksissa, joissa perheenäiti joutuu jatkuvasti suorittamaan inhimillisesti katsottuna liian paljon ja liian raskaita ja rasittavia tehtäviä selviytyäkseen jokapäiväisistä askareistaan. Tällaisen työavun antaminen on tullut kysymykseen mm. vanhusten ja sairaiden huollossa, pyykinpesussa, matonkuteiden leikkuussa, suursiivouksissa, lasten hoitamisessa äitien asioilla ollessa, kotieläintenhoitossa ym. kotitaloustehtävissä. Huoltoemäntinä ovat olleet naisyhdistysten- ja jaostojen jäsenet. Huoltokoteja on ollut v. 1952 4.351, kertyneitä työtunteja 16.312 ja huoltoemäntiä 1.002.

Perheenemäntien talvipäivät, jotka ovat muodostuneet talvitoimintakauden merkkitapauksiksi, onnistuivat myöskin talvella v. 1952 erittäin hyvin. »Päiviä» vietettiin kaikkiaan 13 vaalipiirissä. Lapin piirin talvipäivät Kemi-järvellä ja Vaasan pohjoisen vaalipiirin talvipäivät jouduttiin piirien taholta peruuttamaan.

Järjestelyissään talvipäivät noudattivat entisiä linjoja. Keskeisenä oli kaikilla talvipäivillä kotitaloudellinen näyttely, joka oli aikaansaatu liiton toimesta näyttelyihin lähetetyn näyttelymateriaalin ja paikallisen liikemaailman myötävaikutuksella. Muuna ohjelmana on ollut luentoja, esitelmiä ja rainaesityksiä, mannekiiniesityksiä, kotitaloudellisia työkilpailuja, havaintoesityksiä painekattilalla, pyykinpesunäytöksiä Peko-pesukoneella y.m. kotitaloutta edustavaa ohjelmaa. Kaikilla päivillä oli nk. pääjuhla suurelle yleisölle sekä useimmassa paikassa lisäksi illanvietto järjestöväelle. Kaupallista puolta ovat talvipäivillä edustaneet liiton näyttelypöydän myyntiartikkelit sekä piirien omat myyjäispöydät.

Liiton toimesta hankittiin kotitaloudelliseen näyttelyyn seuraavat artikkelit: Värtsilä-yhtymän Peko-merkinen, sähkökäyttöinen pesukone ja pesuaine Tepsis-näyttely, Huhtamäki-yhtymän näyttelyosasto ja ruoanvalmistusnäytteet maistiaisineen sekä T:mi Veljekset Saaren Apu-Liisa harjanvarsi ja puhdistussieni. Lisäksi oli kaikilla

päivillä Nuorten Kotkain ja Päivän Nuorten askartelutyönäyttely.

Entisen tavan mukaan oli näitäkin talvipäiviä varten lähetetty liitosta seinämainokset sekä käsiohjelman runko piireille maksuttomasti.

Talvipäivien paikallisesta järjestelystä vastasivat naispiirijärjestöt ja piirien naisjaostot. Liitosta oli talvipäivillä kotitalousneuvoja käytännöllisistä asioista liiton puolesta vastaamassa ja luennoitsijoina olivat joko liittotoimikunnan jäsenet, Työväen Sivistysliiton kautta saadut luennoitsijat tai joku paikallinen asiantuntija.

Talvipäiviä pidettiin seuraavilla paikkakunnilla:

Lahdessa	helmikuun	16--17 p:nä
Haminassa	»	16--17 »
Ilmajoella	»	23--24 »
Nokialla	maaliskuun	1--2 »
Eurassa	»	1--2 »
Pieksämäellä	»	1--2 »
Turussa	»	8—10 »
Suonenjoella	»	8—10 »
Saarijärvellä	»	22--23 »
Oulussa	»	23--25 »
Lappeenrannassa	»	29—30 »
Joensuussa	»	29—30 »
Helsingissä	huhtikuun	5—6 »

Yhteensä osallistui eri tilaisuuksiin 27.846 henkilöä.

LIITON OSASTOT

Vuoden alussa oli toiminnassa 53 sos.-dem. naisyhdistystä ja 341 naisjaostoa. Vuoden kuluessa perustettiin 1 naisyhdistys ja 27 -jaostoa. Vuoden päättyessä osastojen lukumäärä oli 54 naisyhdistystä ja 368 jaostoa, eli yhteensä 422 osastoa.

Osastojen toiminta.

Kun vuosikertomus joudutaan lähettämään painoon, ennenkuin vuositilastokaavakkeiden palautusaika päättyy, voidaan yksityiskohtaiset tiedot esittää vasta edustajakoukussa. Yleisvaikutelmana on kuitenkin sanottava, että osastot näyttävät olevan sangen vilkkaassa toiminnassa, joskin eräiden kohdilla saattaa olla toivomisenkin varaa.

Erikoisesti on kiinnitettävä huomiota siihen, että jaostot pitävät epäsäännöllisesti kokouksiaan, kun kuitenkin olisi välttämätöntä kokoontua ainakin kerran kuukaudessa.

Toimintakilpailu.

Osastojen välinen toimintakilpailu suoritettiin lokakuun 1 päivän ja joulukuun 31 päivän välisenä aikana 1951 kahdessa sarjassa, joista A-sarjassa kilpailijat ne jaostot ja yhdistykset, joissa oli kilpailun alkaessa yli 50 jäsentä ja B-sarjassa muut.

Kilpailuun osallistui kaikkiaan 126 naisyhdistystä- ja jaostoa, joista 46 A-sarjassa. Piirien tulokset laskettiin laskemalla yhteen määrätyn pistetaulukon perusteella kilpailuun osaaottaneiden järjestöjen tulokset ja muodostui järjestys seuraavaksi:

Piiri	A-sarja		B-sarja		Yhteensä	
	Itä	2	Pi	ei	Osa-	Pisteitä
1. Uudenmaan	9	1.847	12	1.427	21	3.274
2. <u>Kymin</u>	8	1.867	5	727	13	2.594
3. Hämeen pohjoinen	3	1.158	10	1.409	13	2.567
4. <u>Saimaa</u>	7	1.833	2	346	9	2.179
5. Hämeen eteläinen	2	573	11	1.327	13	1.900
6. <u>Vaasan itäinen</u>	3	1.063	5	627	8	1.690
7. <u>Satakunnan</u>	3	561	5	787	8	1.348
8. <u>Turun eteläinen</u>	2	512	7	769	9	1.281
9. <u>Mikkelin</u>	2	297	5	548	"	845
10. <u>Kuopion läntinen</u>	2	501	4	299	6	800
11. <u>Kuopion itäinen</u>	—	—	5	745	5	745
12. <u>Vaasan eteläinen</u>	—	—	5	644	5	644
13. <u>Oulun</u>	2	477	1	121	3	598
14. <u>Lapin</u>	2	332	2	193	4	525
15. <u>Vaasan pohjoinen</u>	1	165	1	162	2	327
Koko maa	46	11.186	80	10.131	126	21.317

Ensimmäisen palkinnon, asiakirjasalkun sai Tampereen Sos.-dem. Naisyhdistys A-sarjassa ja Seinäjoen Sos.-dem. Naisyhdistys B-sarjassa, toisen palkinnon, kassalippaan Äänekosken Sos.-dem. Naisyhdistys ja Harjavallan Ty:n Naisjaosto ja kolmannen palkinnon, puheenjohtajan nuijan, Turun Urheiluväen Sosialistiseuran Naisjaosto ja Toijoen Sos.-dem. Naisyhdistys.

Juhlivia järjestöjä.

Merkki juhliiaan ovat vuoden kuluessa viettäneet:

Karhulan ty:n naisjaoston 50-vuotisjuhla maaliskuun 25 pnä, puhujana oli liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson.

Pitäjänmäen ty:n naisjaosto vietti kymmenvuotisjuhlaansa maaliskuun 16 pnä, puhujana liiton sihteeri, Piekämäen ty:n naisjaoston kymmenvuotisjuhla oli lokakuun 19 pnä, puhujana liiton sihteeri.

Ruoveden ty:n naisjaoston opintokerho vietti 25-v. juhlaansa lokakuun 12 pnä. Juhlissa puhui liiton sihteeri. Tilaisuus on erittäin huomionarvoinen, sillä tämä opintokerho lienee yksi niitä harvoja opintokerhoja liittomme ja Työväen Sivistysliiton kaikkienkin opintokerhojen keskuudessa, joka yhtäjaksoisesti on toiminut 25 vuotta ja jonka ohjaajana ja ylläpitävänä voimana koko ajan on ollut sama henkilö, toveri Lyidia *Saarikivi*.

Hämeen pohj. vaalipiirin sos.-dem. naisten piirijärjestö vietti 35-v. juhlaansa Ylöjärvellä Voionmaa-opistossa lokakuun 5 pnä. Puhujana oli Tyyne Leivo-Larsson.

SOS.-DEM. NAISTEN PIIRITOIMIKUNNAT JA
PIIRITOIMIKUNTIEN NAISJAOSTOT

Rekisteröityjä naisten piirijärjestöjä on: Hämeen pohjoinen, Kymen, Saimaan, Satakunnan, Kuopion länt., Vaasan it. ja Mikkelin vaalipiireissä. Helsingin ja Uudenmaan vaalipiireissä on yhteinen naisten piiritoimikunta. Viimeksimainittu perustettiin keväällä 1952 senjaikkeen kun Uudenmaan läänin vaalipiiri vaalilain muutoksella jaettiin kahtia, niin että Helsinki muodostettiin eri vaalipiiriksi. Vaalipiiritoimikunnan naisjaostot toimivat Turun etel., Hämeen etel., Vaasan etel., Vaasan pohj., Lapin ja Kuopion it. vaalipiireissä. Naisten piirijärjestöillä ei kuitenkaan ole ollut varoja palkata itselleen vakinaista järjestäjää ja toimitsijaa, sellainen on vain Kuopion länt. naisten piiritoimikunnan palveluksessa, joten toiminnan hoitaminen vapaaehtoisen työn avulla muodostuu vaikeaksi. Liittotoimikunnan ja piirijärjestöjen toiminta on sujunut hyvän yhteistyön merkeissä. Piirijärjestöt ovat saaneet, sikäli kun mahdollisuuksia on ollut järjestäjiä ja kotitalous- ja käsityönneuvoja alueilleen, jolloin liitto on

maksanut näiden palkan ja piirit päivärahat ja matkakulut. Liiton edustaja on ollut piirien vuosi- ja neuvottelukokouksissa, talvipäivillä ym. •

Piirijärjestöjen vuosi- ja neuvottelukokoukset.

Piirijärjestöjen vuosi- ja neuvottelukokouksille valmistettiin kevätkaudella alustus varhaisnuorisotyöstä. Liitotoimikunnan edustaja on esittänyt tavallisesti kokouksissa tilanneselostuksen. Kokouksia on pidetty seuraavasti ja on niissä ollut liiton edustajana ohella mainittu henkilö:

Uudenmaan piirin vuosikokous Helsingissä toukokuun 18 pnä. Liiton edustajana oli Martta Salmela-Järvinen. Kokouksessa päätettiin Uudenmaan ja Helsingin sos.-dem. naisten piirijärjestön muodostamisesta.

Satakunnan sos.-dem. naisten piirikokous Porissa huhtikuun 20 pnä. Liiton edustajana Martta Salmela-Järvinen.

Hämeen etel. vaalip. sos.-dem. naisten vuosikokous Toijalassa huhtikuun 11 pnä. Liiton edustajana Elsa Peräläinen.

Hämeen pohj. vaalip. naisten piirikokous Tampereella huhtikuun 11 pnä. Liiton edustajana puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson.

Kymen piirin sos.-dem. naisten piirikokous Pyhtäällä maaliskuun 16 pnä. Liiton edustajana Elsa Lappe.

Saimaan piirin sos.-dem. naisten piirikokous Parikkalassa maaliskuun 3 pnä. Liiton edustajana Elsa Peräläinen.

Mikkelin piirin sos.-dem. naisten piirikokous Pieksämäellä maaliskuun 2 pnä. Liiton edustajana Aune Seme.

Kuopion länt. vaalip. sos.-dem. naisten piirikokous Kuopiossa maaliskuun 25 pnä. Liiton edustajana Tyyne Paasivuori.

Vaasan etel. vaalip. sos.-dem. naisten neuvottelukokous Vaasassa maaliskuun 2 pnä. Liiton edustajana Irja Salmela.

Vaasan it. vaalip. sos.-dem. naisten piirikokous Jyväskylässä huhtikuun 11 pnä. Liiton edustajana Irja Salmela.

Oulun 1. sos.-dem. naisten neuvottelukokous Oulussa marraskuun 11 pnä. Liiton edustajana Irja Salmela.

Lapinl. sos.-dem. naisten neuvottelukokous Rovaniemellä huhtikuun 14 pnä. Liiton edustajana Irja Salmela.

TULEVAISUUS-LEHTI

Kertomusvuoden aikana ilmestyi Tulevaisuus kerran kuukaudessa eli 12 numeroa vuodessa. Tilausmäärän edelleen kohotessa voitiin myös lehden ulkoasua ja sisältöä entisestään parantaa.

Lehden päätoimittajana on ollut Martta Salmela-Järvinen ja toimitussihteerinä Anu Karvinen.

Asiamies- ja neuvottelukokoukset.

Tulevaisuuden asiamies^sTMJa neuvottelukokouksia pidettiin vuonna 1952 lokakuun 4 ja marraskuun 30 päivän välisenä aikana 17 kokousta, joissa oli 218 järjestöstä 629 edustajaa. Kaikissa muissa piireissä oli yksi kokous paitsi Hämeen eteläisessä piirissä kolme. Jokaisessa kokouksessa oli liiton edustaja, joka esitteli Tulevaisuuden asiat ja liittokokousta ja liittouhluja koskevat asiat.

Kokoukset piireittäin aikajärjestyksessä:

Lokakuun 4 ja 5 p:nä *Hämeen pohjoisen piirin* kokous Voionmaa-opistossa Ylöjärvellä, jonne oli saapunut 41 osanottajaa 27 järjestöstä. Liiton edustajina Anu Karvinen ja Irja Salmela. Muut luennoitsijat: Tyyne Leivo-Larsson: Sosiaalisen ajattelun kehittäminen, Elsa Kolinen: Puolueen periaateohjelma ja Anni Flinck: Piirin toimintasuunnitelmat. Lisäksi oli 5 p:nä piirin 35-vuotisjuhla, jossa puhuivat Tyyne Leivo-Larsson, Kaisa Hiilelä ja Paramita Abdurachman Indonesiasta. Juhlassa läsnä noin 150 henkeä.

Lokakuun 5 p:nä *Kuopion läntisen piirin* kokous Kuopiossa. Osanottajia 8 eri järjestöstä 19. Liiton edustajana Martta Salmela-Järvinen. Muut luennoitsijat Elli Nurminen: Tilannekatsaus ja Edith Terästä: Piirin toimintasuunnitelmat.

Lokakuun 12 p:nä *Vaasan itäisen piirin* kokous Jyväskylässä. Osanottajia 12 järjestöstä 45 henkeä. Liiton edustajana Aune Seme. Muut alustajat: Ulla Tiilikainen: Kasvatuskysymyksiä ja Impi Lukkarinen: Poliittinen tilannekatsaus ja piirin toimintasuunnitelmat.

Lokakuun 19 p:nä *Saimaan piirin* neuvottelukokous Lappeenrannassa. Osanottajia 8 järjestöstä 16 henkeä. Liiton edustajana Anu Karvinen. Lisäksi Aino Räisänen esitteli piirin toimintasuunnitelmat.

Lokakuun 19 p:nä *Vaasan pohjoisen piirin* kokous Kokkolassa. Osanottajia 5 järjestöstä 12. Liiton edustajana

Irja Salmela. Lisäksi Katri Lagerström esitteli piirin toimintasuunnitelmat.

Lokakuun 26 p:nä *Uudenmaan ja Helsingin piirin* kokous Helsingissä. Osanottajia 54 järjestöstä 143. Liiton edustajana Anu Karvinen ja Irja Salmela. Lisäksi Maritta Salmela-Järvinen: Tilannekatsaus ja Aune Seme: Piirin toimintasuunnitelmat.

Lokakuun 26 p:nä *Hämeen eteläisen piirin* kokous Oitissa. Osanottajia 3 järjestöstä 11. Liiton edustajana Terttu Sainio. Lisäksi Aino Malkamäen tilannekatsaus.

Marraskuun 2 p:nä *Satakunnan piirin* kokous Porissa. Osanottajia 17 järjestöstä 55. Liiton edustajana Irja Salmela. Lisäksi Laura Brander-Wallin esitteli piirin toimintasuunnitelmat.

Marraskuun 2 p:nä *Lapin piirin* neuvottelukokous Rovaniemellä. Osanottajia 5 järjestöstä 18. Liiton edustajana Terttu Sainio.

Marraskuun 9 p:nä *Turun eteläisen piirin* kokous Turussa. Osanottajia 13 järjestöstä 47. Liiton edustajana Anu Karvinen ja Anni Flinck. Lisäksi Rafael Paasion tilanneselostus ja Vappu Heinosen esitys raittiustyöstä.

Marraskuun 9 p:nä *Hämeen eteläisen piirin* kokous Iitalassa. Osanottajia 10 järjestöstä 35. Liiton edustajana Irja Salmela. Lisäksi Aino Malkamäen tilanneselostus.

Marraskuun 16 p:nä *Kymmin piirin* neuvottelukokous Kuusankoskella. Osanottajia 15 järjestöstä 47. Liiton edustajana Irja Salmela. Lisäksi Meeri Kalavainen esitteli piirin toimintasuunnitelmat.

Marraskuun 16 p:nä *Vaasan eteläisen piirin* kokous Seinäjoella. Osanottajia 6 järjestöstä 19. Liiton edustajana Terttu Sainio.

Marraskuun 16 p:nä *Mikkelin piirin* neuvottelukokous Savonlinnassa. Osanottajia 10 järjestöstä 26. Liiton edustajana Anu Karvinen. Lisäksi Maire Haapasalon alustus: Onko toimintamme tehokasta? ja Aili Siiskosen kunnallisvaaleista.

Marraskuun 23 p:nä *Kuopion itäisen piirin* neuvottelukokous Joensuussa. Osanottajia 12 järjestöstä 25. Liiton edustajana Irja Salmela ja Pirkko Värtinen. Lisäksi Helga Holopainen esitteli piirin toimintasuunnitelmat.

Marraskuun 23 p:nä *Hämeen eteläisen piirin* kokous Humppilassa. Osanottajia 7 järjestöstä 32. Liiton edustajana Anu Karvinen. Lisäksi Aino Malkamäen tilannekatsaus.

Marraskuun 30 p:nä *Oulun Sos.-dem. Naisten Keskustoimikunnan* vuosikokous. Osanottajia 6 järjestöstä 23. Liiton edustajana Irja Salmela ja Hilja Tiainen. Lisäksi Irja Salmelan tilanneselostus. Käsiteltiin myös kaikki vuosikokousasiat. 29 p:nä keskustoimikunnan järjestämä pikkujoulu, jossa puhuivat Irja Salmela ja Hilja Tiainen.

Letn/c/ci/cilpailu.

Voittajat:

I palkinto — Matka Pohjoismaisille naistenpäiville ja oleskelu siellä — Laina Tarvainen, Äänekoski, (paras tulos koko maassa) 332 tilausta.

II palkinto — Matka Pohjoismaisille naistenpäiville — arvalla voitti Vappu Heinonen, Turku, 277 tilausta.

III palkinto — sama kuin edellä — arvalla voitti, Jyväskylän naisyhdistys.

IV palkinto — Sama kuin edellä — Ester Siik, Harjavalta (paras maaseutuasiamies) 106 tilausta.

Muut palkinnot:

Voitot: 5.000 mk rahana, tai rengasmatka taikka 10 vrk:n oleskelu lomakodissa.

Arvonnassa voittivat: Laina Helin, Leppävaara, Vieno Jahn, Valkeakoski, Katri Järvinen, Tampere, Hilja Koponen, Helsinki ja Lydia Järvinen, Voikka.

Levikintarkastus: Joulukuun 30. p:nä suoritettiin Tulevaisuus-lehden virallinen levikintarkastus. Mainos- ja Myyntiyhdistyksen hyväksyminä levikintarkastajina metsänhoitaja Väinö Jalava ja ilmoituspäällikkö Arvo Val-kama totesivat tällöin Tulevaisuus-lehden levikin olevan 20.404 kappaletta.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Sosialistisen Internationaalen naissihteeristön toimisto on edelleen sijainnut Sveitsissä, jossa naissihteeri Margareta Kissel-Brutschy asuu. Toimistolta on saapunut liitolle useita kiertokirjeitä, joiden johdosta on ryhdytty toimenpiteisiin. Kansainvälisen naistenpäivän yhteydessä kehoitti sihteeristö ryhtymään kampanjaan unkarilaisen toverin Anna Kethlyn puolesta, joka edelleen viruu kom-

munistisen hallituksen vankina. Kansainvälisen sihteeristön kokoukseen, joka pidettiin Bonnissa toukokuun 17 ja 18 p:nä ei liittomme varojen puutteen vuoksi voinut lähettää edustajaa. Sihteeristölle lähetettiin liittomme toimintakertomus ja toverien Ida Aalle-Teljon ja Miina Sillanpään elämäkertaselostukset kansainvälisen naisten päivän johdosta v. 1953 ilmestyvään julkaisuun. Eri maiden sos.-dem. naisten lehdissä on ollut selostuksia meidän toiminnastamme ja sosiaalisista uudistuksista maassa. **Time**. Kansainväliseen naisjuristikomiteaan nimettiin Suomen edustajaksi Ulla Tiilikainen.

Lokakuun 14 ja 15 p:nä pidettiin Milanossa Sosialistiseen Internationaaleen kuuluvien naisjärjestöjen kongressi. Liittomme edustajana oli kongressissa puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson. Naisten kokouksessa oli esillä mm. kysymys syntyvyyden säännöstelystä, ja se antoi julkilausumat perheellisyyspolitiikasta ja poliittisesta tilanteesta sekä esitti vetoomuksen Sosialistisen Internationaalen kongressille kehoituksella seurata naisten aseman kehitystä rautaesiripun takana. Puheenjohtaja edusti liittoamme samalla matkalla myöskin Sveitsin sos.-dem. naisten kongressissa Aaraussa ja antoi liittomme lahjana Sveitsin naisille Ida Aalle-Teljon ja Miina Sillanpään reliefin, joka oli siellä herättänyt suurta ihastusta. Samalla matkalla osallistui liiton puheenjohtaja myöskin Kansainvälisen avustusjärjestön kokoukseen todeten, että vaikka meidän maassamme on laaja sosiaalinen huoltotyö, jossa sos.-dem. naiset ovat tehneet urauurtavaa työtä, on maamme edustus tässä avustusjärjestössä ollut nimellinen. Tämän selostuksen perusteella päätettiin ryhtyä sellaisen keskusjärjestön perustamiseen, joka yhdistäisi maassamme sosiaalista toimintaa harjoittavat työväenjärjestöt ja edustaisi maattamme tässä avustusjärjestössä.

Naisten kongressin jälkeen pidettiin Milanossa kansainvälinen sosialistikongressi, jossa liittomme puheenjohtaja oli Sos.-dem. Puolueen edustajana. Sos.-dem. Puolue vastasi matkan kustannuksista.

Pohjoismainen yhteistyö.

Tammikuun 19 ja 20 p:nä pidettiin Tukholmassa Pohjoismaisen komitean neuvottelukokous, johon osallistui liittomme edustajana puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson. Kokouksessa sovittiin Tukholmassa pidettävien Pohjoismais-

ten sos.-dem. naistenpäivien ohjelmasta. Kokouksen yhteydessä pidettiin myöskin ammattiyhdistysnaisten kanssa yhteinen kokous, jossa päätettiin kääntyä kirjelmällä kaikissa pohjoismaissa hallitusten puoleen, pyytäen että ne ryhtyisivät toimenpiteisiin yhteispohjoismaisen komitean asettamiseksi pohtimaan äitiyssuojelun yhdenmukaistuttamista kaikissa pohjoismaissa. Kirjelmä jätettiin liittomme puolesta huhtikuun 22 p:nä maamme sosiaaliministerille ja seuraa se tämän kertomuksen liitteenä. (Liite n:o 2).

Pohjoismaiset sos.-dem. Naistenpäivät pidettiin Tukholmassa toukokuun 25—30 p:nä. Osanottajia oli meidän maastamme 50 henkeä. Tulijoita olisi ollut enemmänkin, ellei vastaanottajamaa olisi rajoittanut osanottajamäärää. Retkeläisten johtajana toimi kansanedustaja Meeri Kalavainen. Liittomme puolesta esitettiin päivillä alustus: Yksityisen hyväntekeväisyyden asema yhteiskunnassa, jonka esitti liiton sihteeri. Luentoja ja keskustelujen ohessa oli päivillä myöskin retkeilyjä.

Ruotsin sos.-dem. Naisliiton edustajakokouksessa elokuun 3—6 p:nä edusti liittoamme Martta Salmela-Järvinen. Sisärjärjestössämme tapahtui puheenjohtajan vaihdos. Kansanedustaja Disa *Västberg*, joka vuodesta 1936 oli ollut liiton puheenjohtajana ei enää ottanut tehtävää vastaan. Liiton puheenjohtajaksi valittiin Inga *Thorsson*, joka aikaisemmin oli toiminut liiton poliittisena sihteerinä.

Sos.-dem. Puolueiden ja Ammatillisten järjestöjen muodostaman Pohjoismaisen yhteistyöjärjestön kokoukset pidettiin toimintavuotena Suomessa. Keväällä järjestettyyn kokoukseen osallistuivat liittomme edustajina Tyyne Leivo-Larsson, Selma Hiisivaara-Mörk, Aino Malkamäki ja Martta Salmela-Järvinen. Syyskokoukseen osallistuvat Leivo-Larsson ja Salmela-Järvinen.

OPINTORAHASTO

Opintorahastoa on kartutettu edelleen kantamalla jokaiselta jäseneltä vuodessa 10 mk. opintoveroa. Karttuneista varoista on vuoden aikana myönnetty opintoapurahoja Työvään Akatemiassa opiskeleville Anja Kassiselle ja Eeva Leppäselle sekä Voionmaaopistossa opiskeleville Eila Riikoselle ja Helvi Hänniselle kullekin 15.000 mk.

KUMMILAPSET

Liitolla on edelleen ollut vuoden aikana 13 kummilasta, joille on kullekin sotaorpojen avustusrahastosta suoritettu 450:— kuukaudessa. Lisäksi on lasten huoltajille lahjoitettu Tulevaisuus-lehden vuosikerta.

TYÖVÄEN KUKKASRAHASTO

Kukkasrahastolla oli toimikauden 1952 päättyessä 594 asiamiestä. Vuoden aikana on adressimyynti lopetettu useiden tehtävänsä laiminlyöneiden asiamiesten kautta, joten asiamiesten lukumäärässä on näin ollen edelliseen vuoteen verraten 15 asiamiehen vähennys siitä huolimatta, että vuoden aikana on saatu myös useita uusia asiamiehiä.

Vuoden aikana on myyty 8.532 kpl adresseja keskihinnan ollessa 295:— kappaleelta.

it

Taakse jäänyt toimintakausi on ollut monessa suhteessa merkittävä. Sen aikana sivuutettiin liiton toiminnan puolivuosisataismerkkipylys ja nämä juhlat antoivat jälleen uuden voimakkaan ponnahduskohtan tulevaa toimintaa varten. Taloudelliset vaikeudet, jotka viime edustajakokouksen aikana näyttivät ylivoimaisilta, alkavat helpottua ja liiton toiminta osoittaa kaikinpuolista vaurastumista. Tästä lankeaa ennenkaikkea kiitos jäsenistölle ja varsinkin sekä osastojen että piirijärjestöjen toimihenkilöille, jotka jatkuvasti ovat tehneet aktiivista ja uhrautuvaa työtä liittomme hyväksi.

Sos.-dem. Naisliiton toimikunta.

LIITTEET.

Liite 1.

Opetusministeriölle.

Allekirjoittaneen Sosialidemokraattisen naisliiton piirissä on jatkuvastikin seurattu mielenkiinnolla elokuva-alan kehitystä joutuksen tämä kiinnostus lähinnä siitä, että liittomme jäsenistöön kuuluvat naiset perheenäiteinä ja kasvattajina joutuvat jopa päivittäin toteamaan elokuvan huomattavan vaikutuksen nykyajan nuoriin erikoisesta nuorten käyttäytymisestä, esikuvien ja harrastusten valintaa sekä makua muokkaavana aikamme mahtiteki-jänä. Täysin arvostaen kaiken sen positiivisen, mihin elokuva parhaimmillaan kykenee, pyydämme esittää muutamia elokuvaan liittyviä näkökohtia, jotka mielestämme kaipaavat arvostelevaa huomiota ja joihin puuttumalla elokuva-alan kehitystä voidaan ohjata saman suuntaiseksi yleisesti hyväksytyjen kasvatustavoit-teiden kanssa.

Elokuvateatterien ohjelmistoja hallitsevat jännitys-, revyy- ja n.s. villin lännen elokuvat, ja ilta illan jälkeen täyteen kansoitte-tut katsomot todistavat näiden poikkeuksetta vain ajanvietteeksi tarkoitettujen filmien kansansuosioista. On luonnollista, että ny-kyajan kiireinen ihminen kaipaa enemmän rentoutumistilaisuuk-sia kuin aikaisempien sukupolvien edustajat, ja tässä mielessä ajanviete-elokuvien arvoa tuskin voitaneen asettaa kiistanalaisek-si. Mutta kun on ilmeistä, että näistä viihdettä ja n.s. kovaksikei-tettyä tyyliä edustavista elokuvista on vähitellen muodostunut huomattavan lukuisan nuorisoryhmän ja varttuneenkin väen mel-kein pä yksinomainen henkinen ravintolähde, niin yleistä kansan-sivistystyötämme ajatellen olisi syytä kiinnittää ankarampaa kri-tiikkiä niihin usein täysin tois'arvoisiin elokuviin, joita omat filmituottamomme kilvan valmistavat ja joita lisäksi tuotetaan maahamme tulvimalla ulkomailta, jopa siinä määrin, että esimer-kiksi pääkaupungissamme on ensi-iltateattereiden lukumäärää huomattavasti lisätty ja sittenkin filmejä seisoo jonossa esitysvuo-roaan odottamassa.

Nämä nyt puheena olevat viihde-elokuvat, joiden ainoana an-siona saattaa olla vain loistavat kulissit, ovat tehneet valkokan-kaalla liikkuvista ihmisistäkin ilmeettömiä standardi-tyyppejä, jotka nuorisomme jäljittelemä ovat hyvää vauhtia siirtymässä arkiseen katukuvaamme. Erikoisen tyhjäksi on maskee-rattu valkokankaan suosituin naistyyppi, jolla puolestaan on ar-vaamaton vaikutus omaa tyyppiään etsivään nuorisoon. Tuon persoonattoman nukan kotimaassa Amerikassa keskustellaan huo-lestuneena mainitun standardi-ihmisen vaikutuksesta katsojiin ja käytetään muutamien suosikkitähtien mahdista sanontaa: »Jo-kainen nuori tyttö haluaa olla täsmälleen samanlainen kuin elo-kuvan kiiltokivasankaritar, ja jokainen nuori poika haluaa olla täsmälleen samanlainen kuin on tuon sankarittaren suosima mies-tyyppi». — Kohtuutonta olisi väittää, että meidän nuortemme keskuudessa elokuvaihanteiden jäljittelemä olisi kehittynyt

näin pitkälle, mutta nähdäksemme meilläkin on kaikki mahdollisuudet päätyä samaan, mikä kehitys ei varmasti merkitsisi elinvoimaa kansamme useissa yhteyksissä kiitetyle korkealle henkille tasolle.

Meillä on voitu tehdä sekin ilahduttava havainto, että todella korkeatasoiset taidefilmit ovat jaksaneet koota täysiä katsomoita viikkokausia ensi-iltateattereissa ja on elokuvayleisömmen täten osoittanut pystyvänsä arvostamaan myös katsojan omaa kehittyneisyyttä vaativaa filmityötä. Kun näin on, niin toivoisimme valtiollan taholta ryhdyttävän kaikkiin mahdollisiin toimenpiteisiin, jotta elokuvayleisömmen makua ei turrutettaisi ala-arvoisten vain elokuvatuottajien kaupallisia näkökohtia palvelevien filmien tulvalla. Ehkä harkittaessa löytyisi lisäksi keinoja, joiden avulla tuottajapiiritkin saataisiin vakavasti huomioimaan taide-, nuoris- ja opetuselokuvat, mikä seikka ei suinkaan sulje varsinkin nuorten kaipaamaa hauskuutta pois valkokankaalta.

Tässä yhteydessä haluaisimme kiinnittää huomiota myöskin siihen seikkaan, että n.s. kiellettyjen filmien esityksiä seuraamassa tapaa elokuvissakävijä varsin usein asetettua ikää nuorempia henkilöitä. Myönnettäköön, että usein on vaikea päätellä pääsylipun esittäjän ikää, mutta tarkoitamme tässä yhteydessä niitä — ei lainkaan harvinaisia — tapauksia jolloin elokuvaan pyrkijän ikä on kenen tahansa kovin nuoreksi havaittavissa. Tosin maallikko ei läheskään aina saata käsittää miksi jokin filmi on kielletty ja toinen sallittu, mutta luottaen elokuvatarkastajien asiantuntijaperusteluihin asettamaan ikärajan, odottaisi tuon ikävaatimuksen tulevan myös asianmukaisesti huomioiduksi. Nykyisin lapset leikkivät usein sillä, onnistuvatko he pääsemään nuoruudestaan huolimatta lapsilta kielletyn elokuvan esitykseen, ja varsinkin asutuskeskuksissa on kotien ja vanhempien usein melkein mahdoton valvoa tehokkaasti lastensa elokuvissakäyntejä, jos samanaikaisesti viranomaisten puolelta ei tätä valvontaa käytettävissä olevin keinoin tueta.

Suppeana yhteenvedona edellisestä esitämme toivomuksenamme

— että opetusministeriön taholla kiinnitettäisiin vakavaa huomiota niiden elokuvien tasoon ja vaikutukseen, jotka nykyisin hallitsevat filmimarkkinoita;

— että n.s. kiellettyjen elokuvien esitysten valvontaa tehostettaisiin siinä mielessä, etteivät asetettua ikärajaa nuoremmat henkilöt pääsisi nykyisessä laajuudessa heiltä iän puolesta kiellettyjen elokuvien esityksiin;

— ja että niin elokuvaalautakunnan kuin elokuvatarkastamonkin jäseniä määrättäessä kiinnitettäisiin huomiota mainittujen elinten naisedustukseen, joka ei saisi supistua lain sanamuodon mukaiseen vähimpään yhteen naisjäsenen, koska naiset perheenäiteinä ja kasvattajina joutuvat yhä kiinteämmin seuraamaan aikamme keskeisiin ilmiöihin kiistattomasti kuuluvaa filmi toimin taa ja tältä pohjalta ajatellen voivat p.o. elimissä tuoda merkittävänkin panoksen keskusteluun elokuvasta.

Liite 2.

Suomen Hallitukselle.

Yhteisessä kokouksessa, joka pidettiin tammikuussa 1952, Ja johon osallistuivat sekä poliittisten että ammatillisesti järjestäytyneitten naisten edustajat Tanskasta, Suomesta, Norjasta ja Ruotsista, keskusteltiin m.m. kansainvälisestä konventiosta, joka koskee naisten käyttämistä työhön ennen ja jälkeen synnytyksen. Tämä sopimus, joka hyväksyttiin kansainvälisen työjärjestöri kokouksessa Washingtonissa 1919 on otettu tarkistusta varten Työjärjestön 35:n kokouksen työohjelmaan tämän vuoden kesäkuussa Genevessä. Keskustelun kuluessa kävi ilmi, että missään näistä kokoukseen osallistuneista pohjoismaista ei oltu tyytyväisiä vallitsevaan tilanteeseen ja voimassaolevaan lainsäädäntöön tällä alalla. Merkittävää on, että mikään näistä maista ei vielä ole saanut lainsäädäntöään siihen kuntoon, että olisi voinut ratifioida Washingtonin konvention. Kaikissa pohjoismaissa on sitaipaisi joko tutkittavana tai lainsäädäntöasteella tämän lainsäädännön uudistaminen.

Keskustelun tuloksena ovat nämä koolla olleet sosialidemokratisten naisjärjestöjen ja ammatillisesti järjestyneitten naisten edustajat päättäneet, kukin maansa hallituksille, esittää asetettavaksi pohjoismaisen komitean, joka saisi tehtäväkseen tutkia lainsäädännön yhdenmukaistamista siinä mielessä, että synnyttävälle naisille työsuhteen perusteella annettava apu olisi yhdenmukainen.

Syyt tähän ovat seuraavat:

Jo pitkän aikaa on monilla aloilla toteutettu hedelmällistä pohjoismaista samansuuntausta käytännöllisten kysymysten ja tehtävien ratkaisussa. Näin on tapahtunut m.m. kansalaisuuslainsäädännön alalla, jossa niinkään on toiminut yhteiskomitea. Pohjoismaisen sosiaalisen lainsäädännön alalla on tapahtunut huomattavaa yhtenäistymistä kun hyväksymällä joko kaikkia pohjoismaita taikka vain eräitä näistä koskevia sopimuksia on saatu aikaan m.m. kansaneläkkeen, yleisten lapsilisien, työmarkkinoiden jne. alalla yhtenäinen toiminta ja lainsäädäntö.

Yhteiskunnan suojelu ja apu naimisissa olevien, ansiotyössä käyvien naisten olosuhteitten järjestämiseksi synnytystapauksen sattuessa pitäisi voida järjestää myös pohjoismaiselle pohjalle. Edellytyksiä tähän luulisi olevan ja tarve tulee yhä polttavamaksi sen jälkeen kun pohjoismaiset työmarkkinat järjestyvät entistä yhtenäisemmiksi, mihin suuntaan toimenpiteet ovat olleet käynnissä. Esimerkkinä jo nyt vallitsevasta tilanteesta tulkoon mainituksi, että vuoden vaihteessa 1951—52 oli Ruotsissa muitten pohjoismaitten kansalaisia työssä 71.292 ja näistä naisia 29.175. On täysin oikein, että nainen työskennellessään jossakin muussa kuin omassa maassaan, kaikissa pohjoismaissa, saisi samat oikeudet kuin näitten maitten omatkin kansalaiset, lapsen synnytyksen ja siitä aiheutuvan loman aikana, jolloin hän työväensuojelulakien mukaan on estynyt suorittamasta ansiotyötään.

Edellämämainitussa kokouksessa todettiin keskustelun perusteella myöskin, että tähänastinen lainsäädäntö pohjoismaissa on sangen erilainen. Jos nyt jokaisessa maassa pannaan komitea tutki-

maan tätä kysymystä ja harkitsemaan parannuksia voimassaolevaan lainsäädäntöön, voi olla, että kysymys juuri tältä, meidän mielestämme tärkeältä, pohjoismaiselta kannalta jää käsittelemättä. Senvuoksi on mielestämme järkiperaisempää, taloudellisempaa ja aikaasäästävää se, että jo nyt pyrittäisiin ohjaamaan lainsäädännön uudistus samaan uomaan kaikissa pohjoismaissa.

Senvuoksi ehdottaakin kokous, että asiaa ryhdyttäisiin heti harkitsemaan pohjoismaisena kysymyksenä ja sitä varten asetettaisiin yhteispohjoismainen komitea.

Tässä vaiheessa lienee liian aikaista sanoa olisiko tarkoituksenmukaista pyrkiä samanlaiseen lainsäädäntöön kussakin maassa, mutta jo nyt voidaan sanoa, että olisi pyrittävä vastavuoroisuus-sopimukseen, mikä merkitsisi sitä, että jokaisen pohjoismaan kansalainen saisi lapsen syntymän ja äitiysloman aikana samat edut kuin hänen oleskelumaassaan annetaan sen maan kansalaisille vastaavissa tapauksissa.

Tärkeätä on myös se, että tämä asia otetaan pohjoismaisena kysymyksenä esille ja tämän asian tärkeyden tunnustaminen ilmenee parhaiten siinä, että kukin maa ryhtyy toimenpiteisiin yhteispohjoismaisen komitean asettamiseksi äitiyssuojelun aikaansaamiseksi yhdenmukaiseksi pohjoismaissa.

ALUSTUKSIA

Sos.-dem. Naisliiton edustajakokoukselle huhtikuun
19. ja 20. p:nä 1953.

Poliittiseen toimintaan valmentautuminen

Sosialidemokratiasta on tullut merkittävä voima maailman kehityksessä. Se on siirtynyt propagandasta tekoihin. Eräissä maissa on jo laskettu pohja sosialistiselle yhteiskunnalle. Siellä ovat kapitalismin varjopuolet häviämässä ja yhteiskunta on saavuttanut laajentuneen voimakkuutensa. Sosialismi on todistanut luovan voimansa.

Ylläesitetty lausuma sisältyy Sosialistisen Internationaalen perustavassa kokouksessa Frankfurtissa v. 1951 hyväksytyyn ohjelmaan. Sama ajatus on johtavana punaisena lankana myöskin Suomen Sos.-dem. Puolueen vuoden 1951 puoluekokouksen hyväksymässä uudessa periaateohjelmassa. Muuttuneet olosuhteet ja yhteiskunnallisessa elämässä tapahtunut kehitys antoivat aiheen Forssan kokouksessa viisikymmentä vuotta aikaisemmin omaksutun periaateohjelman ajanmukaistuttamiseen. Senvuoksi voimekin melko vähäisellä huomiolla sivuuttaa arvostelut, joita puolueeseemme on kohdistettu senvuoksi, ettei se muka ole pitänyt kiinni Forssan ohjelmasta. Sosialidemokraattinen Puolue ei ole mikään oikeuskoinen, erehtymättömien ihmisten puolue, joka vaatisi sokeaa alistumista kerran hyväksytyihin opinkappaleisiin.

Uuden periaateohjelman hyväksyminen merkitsee lisääntyvää määrätietoisuutta puolueemme pyrkimyksissä. Meidän on syvennyttävä siihen ja tehtävä itsellemme selväksi, mitä vaatimuksia se asettaa järjestöillemme ja jokaiselle puolueemme jäsenelle. Siihen olisi myöskin kaikissa Sos.-dem. Naisliiton osastoissa perinpohjin tutustuttava. Puoluetoimikunta on kustantanut ohjelman kirjaseksi, jonka nimi on: Sosialidemokratian Perusta. Kirjaseen liittyy, paitsi itse periaateohjelmaa myöskin ministeri Reino Oit-

tisen puoluekokouksessa toukokuun 23 p:nä 1951 pitämä puhe, jossa ohjelma esiteltiin, sekä lisäksi Sosialistisen Internationaalen periaateohjelma. Kirjaseen on siis lyhyeen muotoon kiteytettyinä tärkeimmät kohdat tietoudesta, joka jokaisen Sos.-dem. Puolueen jäsenen olisi omaksuttava.

Mutta meidän tulee pystyä omaksumaan ei vain periaatteellista näkemystä asioihin, vaan myöskin määrätä jatkuvasti kantamme erilaisissa päivän politiikkaan liittyvissä kysymyksissä. Meistä naisista on joskus sanottu, ettei meillä ole politiikan tajua, ja että esim. toimintamme puoluejärjestöissä lähinnä liikkuu joko taloudellisten tai sosiaalisten kysymysten ympärillä. Kuitenkaan ei voida väittää etteivät naiset seuraisi poliittisia tapahtumia. Esim. kaikkiin niihin vaaleihin, joissa poliittinen painopiste on ollut etualalla, ovat naiset koko äänioikeuden olemassaolon ajan osallistuneet sängen vilkkaasti. Näin tapahtui ensimmäisissä vaaleissa vuonna 1907, samoin vuonna 1919 kansalaissodan jälkeen, lapuanliikkeen aikana v. 1930 ja sotiemme jälkeen vv. 1945 ja 1948. Mutta voitaneen sanoa, että naiset reagoivat poliittisiin kysymyksiin nähden herkästi, mutta heillä ei ole niihin jatkuvaa kiinnostusta. Kuitenkin on juuri tällä hetkellä monia sekä sisä- että ulkopolitiittisia kysymyksiä, joihin naisten olisi kiinnitettävä jatkuvaa huomiota.

Sellainen on mm. suhteemme kommunisteihin. Monet, varsinkin vanhempaan sukupolveen kuuluvat toverit muistelevat vielä entistä »yksimielisyyden» aikaa, jolloin maassamme oli vain yksi sosialistinen puolue. Kommunistit tietävät tämän mielialan olemassaolon ja käyttävät sitä hyväkseen puhuessaan »yhtenäisyydestä». Sen perusteella kommunistit myöskin eräissä osissa maattamme ovat saaneet hämmästyttävän paljon kannatusta, vaikka jokaisen jo olisi tullut huomata, ettei kysymys ole »yhtenäisyydestä» vaan kommunistien yksinmääräämisvallasta työväenluokan keskuudessa. Viimeaikaiset tapahtumat SKDL:n ja SYP:n (Sosialistisen yhtenäisyyspuolueen, josta itseasiassa on olemassa vain johto, mutta ei jäseniä) piirissä ovat varmaan omiaan avaamaan monien yhtenäisyysajatuksen kannattajien silmiä. Meidän, sosialidemokraattien, on selvästi sanottava, että tässä maassa on vain *yksi sosialistinen puolue*, Sos.-dem. Puolue, ja työväenluokan, samoin kuin muidenkin yhteiskunnallisesti valvutuneiden kansalaisryhmien yhtenäisyys rakentuu sen ympärille. Kommunistinen Puolue kaikkine lievejärjestöineen on säälimättömän itsevaltisuuden ja sokean tottelevaisuuden sanansaattaja meidän maassamme, niinkuin kaikkialla maailmassa.

Tämän näkemyksen pohjalla voimme myöskin nähdä kommunistien »sosiaalisen» touhuilun ja »rauhanliikkeen» oikeassa va-

lossaan. Meillä ei ole mitään aihetta osallistua »lastensuojelukongresseihin», joita pidetään vain kommunistisen julistuksen näyttämöinä, tai rauhan vetoomuksiin, jotka eivät milloinkaan ulotu sinne, missä todellisesta rauhasta olisi puhuttava. Me, sosialidemokraattiset naiset olemme koko liittomme olemassaoloajan toimineet rauhan puolesta, mutta me olemme vaatineet rauhaa, joka takaa kansoille vapauden ja jokaiselle ihmiselle turvallisen pelosta vapaan elämän. Sellaista elämää kommunistinen maailma ei kykene tarjoamaan edes omassa valtapiirissään eläville ihmisille. Luemmehan päivittäin sanomalehdissä uutisia tapahtumista, joiden täytyy levittää pelkoa ja kauhua kommunististen maiden jopa kaikkein ylimpienkin vallanpitäjien keskuuteen. Eihän heistä kukaan milloinkaan tiedä, mikä salaliitto tai myrkyttäjäkopla vaanii heidän henkeään.

Sosialidemokratia on siirtymässä propagandasta tekoihin myöskin meidän maassamme, niinkuin Sosialistisen Internationalen ohjelmajulistuksessa sanotaan. Porvaristo yrittää kaikin keinoin estää sosialidemokratiaa etenemästä ja saavuttamasta tavoitteitaan. Taistelu kiihtyy jatkuvasti ja siinä kelpaavat kaikki keinot, niinkuin sodassa ainakin. Eduskunnassa, kuntien valtuustoissa, sanomalehdistössä, julkisissa puheissa, kaikkialla hoidetaan taitavaa propagandaa ja yritetään herättää epäluuloa ja vastustusta siihen uudistustoimintaan, jota sosialidemokraatit esittävät. Puhutaan verorasituksesta, vakauttamisen »epäonnistumisesta», sosiaalisten uudistusten rappeuttavasta vaikutuksesta, mutta todellisuudessa on kysymys taistelusta »hiipivää» sosialisoimista vastaan, niinkuin joskus ehkä vahingossa tullaan sanoneeksi. Porvarit ja kommunistit esiintyvät tässä kamppailussa liikuttavan yksimielisinä.

Kunnallisessa toiminnassa samoinkuin usein valtionkin virkoja täytettäessä pyritään tahallisesti syrjäyttämään sos.-dem. puolueeseen kuuluvia virkamiehiä käyttäen tekosyynä sitä, että jotkin »puolueettomat» (porvarilliset) hakijat ovat pätevämpiä. Mittapuuna voidaan kuitenkin pitää viranhoitamisen kannalta aivan toisarvoisia seikkoja, mutta näillä, muka asiallisilla huomautuksilla usein hämätään myöskin sosialidemokraattiset valtuustojen tai lautakuntien jäsenet. Meidän on opittava näkemään, että puolueettomuus ei suinkaan ole mikään ihannetila, johon jokaisen kansalaisen pitäisi pyrkiä. Eivät sitä näe sellaisena nekään, jotka sitä suosittelevat muille, mutta samaan aikaan itse tavoittelevat poliittista valtaa omien tarkoitusperiensä saavuttamiseksi. Demokraattisessa yhteiskunnassa eivät kansalaiset voikaan olla puolueettomia, koska vain muodostamalla mielipiteitä voidaan vai-

kuttaa yhteiskuntaelämään poliittisten puolueiden välityksellä ja säilyttää demokratia.

Sosialidemokraattiset naiset eivät saa omaksua muotiajattelua, eivätkä alistua virran vietäviksi vaan heidän on ajateltava itsenäisesti ja luotava omat mielipiteet ja käsitykset yhteiskunnasta. Naiset eivät voi eristäytyä poliittisesta toiminnasta vaan heidän on tuotava siihen oma tervehdyttävä panoksensa niin sos.-dem. puolueen sisällä kuin koko kansakunnan elämässä. Meidän on voimakkaasti ja määrätietoisesti ja sosialistisen elämäntapaomuksen innoittamina edustettava sos.-dem. työväenliikkeen parhaita perinteitä kaikkialla missä liikummekin, kuntien valtuustoissa, toimija lautakunnissa ja kansalaiselämän eri aloilla. Tähän asenteeseemme kilpistyvät kaikki vastustajiemme sosialidemokraattisen puolueen väheksymis- ja vastustamispyrkimykset.

Järjestöjemme on kasvatettava jäsenistämme pystyviä ja sosialistisesti ajattelevia työntekijöitä. Opintotoiminnassa ja jäsenten perehdyttämisessä poliittisiin kysymyksiin olisi lähinnä huomioitava seuraavaa:

1. Sos.-dem. Puolueen periaateohjelman pohjalla tapahtuva opiskelu on heti saatava käyntiin. Opiskelua ei tule rajoittaa yksinomaan opintokerhoissa tapahtuvaksi vaan sen tulee ulottua varsinaiseen kokoustoimintaan.

2. Opiskelua Sos.-dem. Naisliikkeen toimintaa ja periaatteita selostavan kirjeellisen opintosuunnitelman pohjalla on edelleen jatkettava.

3. Puolueopistoon ja piirijärjestöjen valmistaville puolueopistokursseille samoinkuin sos.-dem. Naisliitonkin järjestämille puhuja- ja järjestötoimitsijakursseille on pyrittävä lähettämään nuoria, opinhaluisia naisia osanottajiksi ja tuettava heidän opiskeluaan taloudellisesti jakamalla avustuksia ja apurahoja.

4. Sos.-dem. Naisliiton järjestämille neuvottelupäiville, joille kutsutaan osastojen luottamushenkilöitä, olisi jokaisen osaston lähetettävä puheenjohtajansa, sihteerinsä ym. toimihenkilönsä, koska juuri näissä kokouksissa parhaiten voi perehtyä vallitsevaan poliittiseen ja taloudelliseen tilanteeseen ja puolueen sekä sos.-dem. naisliiton menettelytapoihin ja tehtäviin.

5. Sosialidemokraattisten naisten on toimiessaan kunnallisissa elimissä, valtuustoissa ja lautakunnissa huolehdittava siitä, että sosialidemokratian periaatteita toteutetaan käytännössä. On myös pidettävä silmällä sitä, ettei virkoja täytettäessä sivuuteta sosialististen kotien lapsia tai sos.-dem. puolueeseen kuuluvia virkamiehiä käyttäen tekosyynä sitä,

että joku kilpaileva, mutta tunnetusti »puolueeton» porvarillinen hakija olisi pätevämpi, jolloin mittapuuna voidaan käyttää monasti tehtävän hoitamisen kannalta aivan toisarvoisia seikkoja.

6. Sos.-dem. Naisliiton osastojen toimihenkilöiden ja jäsenen on tarkkaavasti seurattava paikkakuntansa ammatillisten, osuustoiminnallisten ym. työväenluokan yhteisten järjestöjen toimintaa, niin etteivät kommunistit niiden keskuudessa voi yhtenäisyyden varjolla harjoittaa harhauttamispropagandaa omien tarkoitusperiensä hyväksi.

7. Jäsenistön kiinnostusta poliittisiin kysymyksiin on herätettävä keskustelemalla päivän tapahtumista järjestöjen kokouksissa ja osallistumalla yhteisiin puolueväen neuvottelu- ja selostustilaisuuksiin.

Liittotoimikunta.

Sosiaalista turvallisuutta lisättävä

Lakisääteinen huoltomme on viimeisten vuosikymmenien, lähinnä oikeastaan viimeisen kymmenvuotiskauden aikana, huomattavasti kehittynyt. Äitiyshuolto- ja avustus, lapsilisä- ja perhelisäjärjestelmät, kansakoululasten vaatetus-, ravinto- ja terveyshuolto ym., jotka vielä pari vuosikymmentä sitten olivat eräinä suunnitelmina ohjelmassamme, ovat jo lainsäädännöllisesti järjestettyjä. Se aika, jolloin puutteeseen joutunut kansalainen tuli apua tarvitessaan »köyhäinkaitsijöiden» moitteille alttiiksi, jolloin suuren perheen äidille saatettiin lyödä nyrkkiä pöytään kun hän joutui etsimään ruoka- tai vaateavustusta lapsilleen, on jo takanamme. Mutta sensijaan saatamme nykyään kohdata vielä sos.-dem. puoluetoiminnankin piiristä yksilöitä, joiden mielestä ihmisten oma yrittämistähto on liiallisella sosiaalisuudella hävitetty. He saattavat jopa väittää, että nykyään kannattaa lisätä perhettä vain senvuoksi, että saisi lapsilisää, perhelisää tms. Tämän näkemyksen mukaisesti suositellaan palattavaksi vanhaan köyhäinhuoltojärjestelmään, jolloin apua annettiin vain kipeimmän tarpeen vaatiessa ja sen hakemiseen liitettiin alentavia muodollisuuksia, joita karttaen monet ennemmin kärsivät puutetta kuin alistuivat niihin.

Tällaisen vastustavan mielialan on saanut syntymään taitavasti hoidettu porvarillinen propaganda. Eräänä muka siihen vaikuttavana ja uskottavana perusteena on voitu viitata kansalaisten verotaakkaan, joka ei näytä helpottuvan. Kuitenkin on todettava, että verotaakan nousuun ovat vaikuttaneet enemmän muut teki-

jät kuin sosiaaliset menot. Jos sosiaalista turvallisuutta vähennetään saattaisi ehkä verotaakka jonkun verran helpottua paremmin toimeentulevien ihmisten kohdalla, mutta rasitus siirtyisi heikompien kannettavaksi. Verorasituskomitea mainitsee tutkimuksessaan, että kansamme keskuudessa verotettava tulo jakautuu siten, että 21 prosenttia kaikista ruokakunnista (perheistä) ei joudu maksamaan lainkaan valtionveroa. On selvää, että nämä perheet, jotka enimmäkseen ovat monilapsisia tai muuten heikossa taloudellisessa asemassa olevia, joutuisivat lähinnä kärsimään sosiaalisten uudistusten supistamisesta. Myöskin puheet siitä, että sosiaalinen avustusjärjestelmämme suosii edesvastuuttomuutta, ovat perusteettomia. Köyhäinhuoltoperiaatteen pohjalle rakentuvan avustusjärjestelmän puitteissa tulisivat varmasti autetuiksi juuri »laiskat ja edesvastuuttomat», jota vastoin monet todella avun tarpeessa olevat rehelliset ihmiset jäisivät sitä vaille.

Sosialidemokraattinen Puolue samoinkuin Sos.-dem. Naisliittokin on perustamisestaan saakka työskennellyt sosiaalisen turvallisuuden lisäämiseksi, eikä meillä ole mitään syytä tälläkään hetkellä luopua ohjelmastamme tai tinkiä siitä. Taloudellisten vaikeuksien voittamiseen ja verotuksen tasaamiseen ja helpottamiseen löytyy varmasti parempia ja tuloksellisempiakin keinoja. Sosiaalisen huollon tehostamiseen on edelleen pyrittävä ja ennenkaikkea sosiaalinen lainsäädäntömme on tehtävä tunnetuksi kaikkialla kansalaiselämässämme. Voimme jatkuvasti todeta, että monia sen suomia etuja ja mahdollisuuksia ei vielä tunneta ja että ne juuri senvuoksi jäävät käyttämättä. Äitiysavustukset, perhelisät ym. jäävät hakematta määräajassa ja tämä tapahtuu juuri sellaisten kansalaisten kohdalla, jotka olisivat olleet kipeästi avun tarpeessa. Kuntien toimihenkilöt ja viranomaiset eivät nekään aina ole tehtäviensä tasalla, vaan saattavat antaa virheellisiä ohjeita tai tulkita lakeja ja asetuksia väärin, täten aiheuttaen vahinkoja kansalaisille.

Lakisääteisen huollon ohessa työskentelee maassamme lukuisa joukko erilaisia hyväntekeväisyys- ja avustusjärjestöjä, joiden toiminta varsinkin sotiemme jälkeen on monin tavoin laajentunut. Sosialidemokraatteina olemme joutuneet jossakin määrin tarkistamaan kantaamme näihin nähden, emme voi enää niinkuin toimintamme alkuaikoina suhtautua jyrkän kielteisesti yksityiseen avustustoimintaan. Vapaat huoltojärjestöt työskentelevät monilla sellaisilla aloilla, joille ei lakisääteinen huolto vielä lainkaan ulotu ja ne ovat olleet myöskin uranuurtajina avaamassa tietä uudelle näkemykselle sosiaalisella työsaralla. Ne saavat

sekä valtiolta että kunnalta tukea, ja keräävät julkisessa kansalaistoiminnassa huomattavia avustuksia, ulottaen työkenttensä kansainvälisillekin alueille.

Joudumme monasti ratkaisemaan kysymyksen, onko meidän osallistuttava jonkun yleishyödyllisen tai ns. hyväntekeväisyysjärjestön toimintaan ja kuinka suuressa määrin voimme uhrata aikaamme ja voimiamme sen palvelukseen. Tämä ratkaisu ei suinkaan aina ole helppo, sillä omat järjestömme vaativat niin paljon aikaa ja energiaa, ettei sitä juuri muualle liikene ja hyvinä sosialisteina meidän kuitenkin on asetettava oma toimintamme etusijalle. Toisaalta on myöskin niin, ettemme voi jättää yleishyödyllisiä järjestöjä yksinomaan porvarillisten kansalaisten hoitoon, sillä nämä eivät suinkaan kaikista vakuutteluistaan huolimatta aina ole niin puolueettomia ja epäpoliittisia, etteivät tavalla tai toisella yrittäisi käyttää näitä järjestöjä oman maailmankatsomuksensa hyväksi. Myöskin kommunistit mielellään pesiytyvät kaikenlaisiin »puolueettomiin» järjestöihin ja haikailematta käyttävät niitä oman julistuksensa foorumina, kun vain siihen tilaisuuden saavat. Mekään emme enää voi karsinoitua vain oman puoluetoimintamme rajojen sisäpuolelle, meidän on kiinnitettävä huomiomme myöskin muuhun kansalaistoimintaan. Aivan samoin kuin sosialidemokraattisen liikkeen on luovutettava henkilöitä kunnallisen ja valtiollisen elämän tehtäviin, aivan samalla tavalla meiltä täytyy riittää toimintavoimaa myöskin vapaisiin järjestöihin. Meidän tulee lähteä siitä, että mikään inhimillinen ei saa olla meille vierasta.

Voimmekin todeta, että monissa maissa on sosialidemokraattien johtama yleishyödyllinen toiminta saanut laajat mittasuhteet. Belgiassa toimii suuri naisten sosiaalinen järjestö, joka tosin on erillään puolueesta, mutta jonka johto on sosialidemokraattien käsissä ja jonka jäsenistö kuuluu puolueen äänestäjiin ja kannattajiin. Tällä järjestöllä on hoidossaan lastenkoteja, lastenseimiä, virkistyspaikkoja ym. Saksan suuri Arbeiter Wohlfart-järjestö on sosialidemokraattien johtama, Itävallan sos.-dem. naiset pitävät yllä lastenkoteja, seimiä ja lastentarhoja ja meillä Pohjoismaissa on sosialidemokraattisten naisten ylläpitämällä yleishyödyllisellä toiminnalla takanaan jo vahvat perinteet. Perheenäitien kesävirkestystoiminta on saanut alkunsa tätä tietä, sekä Ruotsin että Suomen työläisnaisten kesävirkestyskodit ovat tästä hyvinä todisteina. Meidän maassamme on perheenäitien kesävirkestystoiminta saanut alkunsa sos.-dem. naisjärjestöjen aloitteesta. Jo vuonna 1901 perustettiin Viipurin ompelijattarien aloitteesta ensimmäinen naisten kesäsiirtola ja tällä kertaa on

meidän järjestöillämme kaikkiaan 17 omaa kesäkotikiinteistöä. Lisäksi harjoitetaan kesävirkestystoimintaa vuokratuissa paikoissa, niin että esim. viime vuonna voitiin järjestää kesälomaokeskelua n. 29 paikkakunnalla yhteensä n. 1159 äidille ja 560 lapselle, jotka saivat maksuttoman loman, lisäksi oli monissa kesäkodeissa sellaisia lomanviettäjiä, jotka maksoivat itse oleskelunsa. Perheenäitien lomanvieton puolesta tehdään voimakasta propagandaa, mutta ei ole unohdettava, että sos.-dem. naisten oma-toiminen yritteliäisyys on pannut koko toiminnan alkuun.

Yksinäisten äitien ja heidän lastensa huollon alalla ovat sos.-dem. naiset tehneet sangen merkittävän aloitteen, perustamalla Ensi Koti-yhdistyksiä ja Ensi Kotien Liiton. Ensimmäinen Ensi Koti valmistui v. 1942 Helsinkiin ja nyt meillä on jo valmiina kuusi Ensi Kotia. Jos tämän kuluneen kymmenvuotiskauden ajan olisimme vain tyytyneet tekemään eduskunnassa tai kuntien valtuustoissa aloitteita ja esityksiä Ensi Kotien perustamiseksi, tuskin olisi yhtään ainoata vielä saatu syntymään.

Toiminta vanhusten hyväksi on niinkään saanut vauhtia sos.-dem. naisten keskuudessa. Helsingin sos.-dem. naisilla oli jo vuonna 1940 perustettu pieni vanhainkoti, johon voitiin sijoittaa 10 vanhusta. Pitkät ajat toivottiin, että päästäisiin rakentamaan, jotta saataisiin enemmän mahdollisuuksia vanhusten sijoittamiseen. Ja niin ryhdyttiin rohkeaan yritykseen, saatiin Helsingin kaupungilta vuokravapaa tontti, jolle nyt on rakennettu vanhojen koti, johon kerrallaan voidaan sijoittaa n. 100 vanhusta. Koti on täysin uudenaikainen, muutamat sanovat, että se on liiankin loistelas, mutta pääasia on, että on voitu tarjota monelle vaikeissa oloissa elävälle vanhukselle katto pään päälle.

Helsingissä toimii myöskin toinen, sos.-dem. naisjärjestön ylläpitämä vanhojen koti. Sen omistaa Helsingin Taloustyöntekijäin yhdistys ja se muodostettiin aikoinaan Miina Sillanpään perustamasta kotiapulaiskodista, kun tätä ei enää entisessä muodossaan tarvittu. Koti toimii omassa huoneustossaan ja sen asukkaat ovat pääasiassa entisiä kotiapulaisia. Eräissä muissakin kaupungeissa on perustettu vanhainkotiyhdistyksiä, jotka suunnittelevat kotien rakentamista. Tällä kertaa kuitenkin taloudelliset vaikeudet ja rakennussäännöstely ovat viivyttäneet töiden alkamista.

Sos.-dem. puoluekokouksessa vuonna 1952 oli kysymys sosiaalisen tietoisuuden syventämisestä käsiteltävänä liittomme laatiman alustuksen pohjalla. Samassa kokouksessa hyväksyttiin myöskin sos.-dem. puolueen laaja sosiaalinen ohjelma. Kun tätä asiaa kuitenkin joudutaan jatkuvasti käsittelemään sos.-dem. naisliik-

keen perusjärjestöissä samoin kuin liiton keskuselimissäkin, ehdottaa liitto toimikunta toiminnan ohjeeksi seuraavat ponnet:

Edustajakokous kehoittaa kaikkia liiton osastoja ja jäseniä entistä kiinteämmin syventymään nykyisin voimassa olevaan sosiaaliseen lainsäädäntöön ja seuraamaan sen toteuttamista käytännössä niin, että se saadaan parhaalla mahdollisella tavalla vastaamaan tarkoitustaan ja kasvatamaan sosiaalista ajattelutapaa sekä jäsenistön että myöskin suuren yleisön keskuudessa

tukemaan kaikkia äitien, lasten ja vanhusten aseman parantamista tarkoittavia pyrkimyksiä, kuten kesävirikistys-, ensi-koti, ja vanhojen huoltotoimintaa. Erityisesti olisi yksityiset järjestöt ja kansalaiset saatava antamaan täydentävää tukea ja apua niillä aloilla, joille lakisääteinen huolto ei ulotu tai joilla se vielä ei toimi parhaalla mahdollisella tavalla.

Sos.-dem. Naisliiton toimikunta.

Valistustyömme

Vaalitoiminta

Valistustyömme tehokas hoitaminen seuraavan kolmivuotiskauden aikana tulee antamaan hyvin paljon tehtäviä. Leimaa-antavana tälle kaudelle ovat vaalit, kunnallisvaalit pidetään lokakuussa tänä vuonna, eduskuntavaalit heinäkuussa 1954 ja presidentinvalitsijamiesvaalit tammikuussa 1956. Meidän on senvuoksi löydettävä yhtenäinen valistustyölinja, joka palvelee kaikkien vaalien hoitamisessa ja samalla vie sisäistä järjestötoimintaamme eteenpäin. Tässä mielessä on kansainvälisen naistenpäivän vietto huomioitu ja vietetään tämän vuoden koko maaliskuuta naisten valistuskuukautena, jonka saavutuksia voimme liittokokouksessa punnita. Valistuskuukauden tarkoituksena on olla tämän kolmivuotiskauden lähtölaukauksena ja kiinnittää mahdollisimman paljon huomiota sosialidemokraattisten naisten toimintaan yleensä ja sen edustajien toimintaan niin eduskunnassa kuin kunnallisissakin luottamustoimissa. Samaa tarkoitusta palvelevat kesällä Tampereella pidettävät liittojuhlat, jotka varmaankin tuovat sosialidemokraattisten naisten toiminnan monien sellaistenkin henkilöiden tietoisuuteen, jotka siihen aikaisemmin eivät ole kiinnittäneet huomiota.

Varsinaisessa vaalitoiminnassa on ennenkaikkea kiinnitettävä huomiota edustuksemme laajentamiseen. Kunnanvaltuustoihin valittiin v. 1950 vaaleissa 203 sosialidemokraattista naista, joten valtuutettujen luku nousi edellisistä vaaleista noin sadalla. Meidän

on pidettävä silmämääränämme seuraavissa vaaleissa ainakin yhtä suurta nousua ja senvuoksi aktiivisesti otettava osaa kunnallisvaalien valistustyöhön. Piirikokouksien käsiteltävänä on tänä keväänä ollut alustus kunnallisvaaleista, jonka ponsissa esitetään ne toimenpiteet ja tehtävät, joiden avulla tähän päämäärään voidaan päästä. Hyvin suoritettu kunnallisvaalivalistustyö on hyvänä ponnahduslautana eduskuntavaaleihin.

Mitä eduskuntavaaleihin tulee, niin siinäkin suhteessa edustuksen lisääminen on tärkeätä. Meillä on nyt 9 naista eduskunnassa, sama määrä kuin vuonna 1907. Tällä kertaa meillä on myös lisäämisen mahdollisuuksia. Puuttuihan viime vaaleissa kahdelta nais ehdokkaalta vain muutama sata ääntä. Viime vaalien jälkeen syntyi myös uusi vaalipiiri, kun Uudenmaan vaalipiiri jaettiin kahtia, Helsingin ja Uudenmaan piireihin. Meidän on pidettävä huolta siitä, että tämä muutos ei vähennä naisedustustamme. Niissä vaalipiireissä, missä se on mahdollista, on pyrittävä hoitamaan valistustyö niin, että kyetään jakamaan nais ehdokkaiden saama äänimäärä siten, että saamme piireistä kaksi edustajaa yhden asemasta. Niissä piireissä taas, joissa yhdenkin ehdokkaan läpimeno on epävarmaa, on syytä keskittyä yhden ehdokkaan taakse ja huolehtia hänen läpimenostaan. Ehdokkaiden asettelu on syytä ottaa käsiteltäväksi naisten piiri- ja neuvottelukokouksissa keväällä 1954.

Varsinaiseen vaalivalistustyöhön on käytävä käsiksi jo sangen varhaisessa vaiheessa. Ehdokkaiden puolesta on tehtävä niin suullista kuin kirjallistakin mainostusta ja laadittava tarkat ennakkosuunnitelmat työn onnistumiseksi. Meidän on muistettava, että valistustyötä on jokaisen tehtävä, sillä henkilökohtainen valistustyö tuottaa erittäin hyvät tulokset, kun sitä järjestelmällisesti hoidetaan.

Edelläolevan perusteella ehdotamme liittokokouksen hyväksyttäväksi:

1. Tulevissa vaaleissa on kiinnitettävä huomiota edustuksen laajentamiseen niin kunnanvaltuustoissa kuin eduskunnassakin. Ehdokkaiden asettelussa ja vaalivalistustyön suunnittelussa on tämän päämäärän saavuttamiseen kiinnitettävä huomiota. Myös presidentinvalitsijamiesvaaleissa on naisedustuksen lisäämiseen pyrittävä.

2. Liitto kutsuu koolle neuvottelukokouksen, jossa listoille tulleet eduskuntavaalien ehdokkaat, sos.-dem. sanomalehtien naistoimittajat ja liittoneuvoston jäsenet saavat tilaisuuden neuvotteluun vaalitoiminnasta ja yhteisistä menettelytavoista.

3. Naisten piiritoimikunnat ja piiritoimikuntien naisjaostot valmistelevat piiriä varten vaali toimintasuunnitelmat, joissa huomioidaan piirissä vallitsevat olosuhteet.

4. Naisten piiri- ja neuvottelukokouksissa keväällä 1954 sovitaan ehdokkaiden asettamisesta eduskuntavaaleihin ja käsitellään vaalitoimintasuunnitelmat.

5. Perusjärjestöt suorittavat osakseen tulevan vaalivalistustyön huolellisesti ja tekevät voitavansa niin suullisessa kuin kirjallisessakin valistustyössä liiton, piiritoimikuntien ja piirien naisjaostojen antamien ohjeiden mukaisesti.

Järjestöjen toiminta

Kyetäksemme tekemään sosialidemokraattista liikettä tunnetuksi ja hankkiaksemme sille jatkuvasti uusia kannattajia meidän on tehtävä valistustyötä niin oman jäsenistömme keskuudessa kuin uloskinpäin. Laajentuva toimintamme asettaa meille yhä uusia tehtäviä ja vaatii yhä uusia toimihenkilöitä. Järjestömäärämme on vuodesta 1947 tullut kaksinkertaiseksi ja jäsenmäärässämme on havaittavissa huomattavaa nousua. Vaikutuspiirimme on siten huomattavasti laajentunut. Valitettavasti liiton taloudelliset mahdollisuudet estävät kuitenkin suuremman järjestämäärän palkkaamisen ja senvuoksi valistustyö lankeaa pääasiassa piirien hoidettavaksi. Näkyvissä ei ole myöskään mahdollisuuksia työntekijämäärää lisätä. Olisi löydettävä keinoja piirien taloudellisten mahdollisuuksien lisäämiseen, jotta päästäisiin siihen, että joka piirissä olisi palkattu toimihenkilö hoitamassa valistustyötä piirin alueella. Kun tähän ei tässä vaiheessa näytä olevan mahdollisuuksia, on pyrittävä siihen, että piiritoimikunnat pyrkivät muutamiksi kuukausiksi palkkaamaan toimihenkilön ja että piiritoimikunnan jäsenet osallistuvat työhön käymällä järjestöjen kokouksissa ja juhlissa puhujina ja alustajina.

Kurssitoimintaan on kiinnitettävä jatkuvasti huomiota. Liiton puhujakurssit ovat jo monena vuonna kouluuttaneet hyvää toimitsijavoimaa, joten niiden järjestämistä olisi jatkettava. Monet piirit ovat jo nytkin toimeenpanneet piireissään kurseja ja opintopäiviä ja onnistuneet tässä työssään erinomaisesti, joten piirikurssit ovat tärkeänä tekijänä toimitsijavoimien kouluttamisessa.

Työmme tehostaminen järjestöjen sisällä on ensiarvoista. Liittokokousalustuksessa »Poliittiseen toimintaan valmentautuminen» esitetään niitä toimenpiteitä, joita tässä suhteessa tarvitaan, joten viittaamme sen ponsiin.

Vaikutuspiirimme laajentamiseen meillä on vielä hyvin suuret mahdollisuudet. Maassamme on vielä yli tuhannen työväenyhdistystä, joiden yhteydessä ei ole naisyhdistystä tai naisjaostoa. Hyök-

käysmatkojen tekeminen näiden toiminta-alueelle ja naisten mukaansaaminen siellä on huomioitava aina, vaikkakin se erikoisesti kuului maaliskuun kampanjaan.

Lehdistön levitystyöhön kiinnitettiin viime vuoden vaihteessa paljon huomiota ja oma lehtemme Tulevaisuus menestyi hyvin. Tässäkin suhteessa meillä on vielä paljon tehtävää samoinkuin sosialidemokraattisen sanomalehdistön levitystyössä yleensä, mutta samalla meidän on muistettava, että Tulevaisuus on maan ainoa sos.-dem. naisten lehti, joten sen levittämisessä ollaan vasta tien alkupäässä.

Edelläolevan perusteella ehdotamme liittokokouksen päätettäväksi:

1. Liiton järjestäjien lisäksi piirit pyrkivät palkkaamaan itselleen toimihenkilöitä vaikkapa vain muutaman kuukauden ajaksi kerrallaan. Piiritoimikuntien jäsenet osallistuvat henkilökohtaisesti valistustyön hoitamiseen piirinsä alueella.

2. Liitto järjestää puhuja- ja toimitsijavoimien kouluttamiseksi koko maata käsittävät kurssit mikäli mahdollista kerran vuodessa.

3. Piirit järjestävät voimiensa mukaan omia piirittäisiä kurssejaan ja neuvottelupäiviään.

4. Uusien järjestöjen perustamiseen kiinnitetään niin piiri- kuin perusjärjestöissäkin huomiota ja tehdään sos.-dem. naisliikettä tunnetuksi hyökkäysmatkoilla ja vierailuilla naapurijärjestöihin ja työväenyhdistyksiin.

5. Liiton äänenkannattajan Tulevaisuuden samoinkuin sosialidemokraattisen sanomalehdistön levittämistä yleensäkin tehostetaan.

6. Muita valistustilaisuuksia toimeenpannaan entiseen tapaan kansainvälisen naistenpäivän, äitienpäivän ja maalaisnaisille erikoisesti omistetun Mikkelinpäivän merkeissä. Järjestöjen vuosijuhlia on myös syytä järjestää ja silloin huomioida vanhat jäsenet.

7. Perusjärjestöt kiinnittävät toiminnassaan huomiota tehtävien ja maksujen huolelliseen ja aikanaan tapahtuvaan suorittamiseen ja jäsenistön aktivisoimiseen kaikilla toiminta-alueilla.

Liittotoimikunta

Liiton sääntöjen muutokset

Toimintamme laajentuessa on liiton sääntöjenkin muuttaminen jälleen ajankohtaista. Nykyään voimassaoleviin sääntöihin 9 § sisältyvä edustajakokouksen edustajien valintaperustetta koskeva määritelmä on peräisin jo siltä ajalta, jolloin liitossa oli vain parituhatta jäsentä ja jolloin voitiin ajatella edustajan valitsemista kutakin jäsenmäärän alkavaa viisikymmenlukua kohden. Nyt kun jäsenmäärämme alkaa jo siitä kymmenkertaistua, saattaa edustajakokous entisen perusteen mukaan valittuna tulla niin suureksi, että huoneisto- y.m. järjestelyt voivat tuottaa vaikeuksia. Matkakulujen lisääntyminen nostaa myöskin järjestöjen räsitystä, koska nekin myöhemmin peritään takaisin. Liittotoimikunta ehdottaakin, että edustajain valintaperusteeksi hyväksytään yksi edustaja jokaiselta alkavalta sadalta.

Säännöissä on myöskin mainittu, että jokainen järjestö saa lähettää vara- ja lisäedustajia haluamansa määrän. Liittotoimikunta ehdottaa, että tämä kohta poistettaisiin säännöistä kokonaan, koska voi sattua tapauksia, jolloin kokouksen osanotto on supistettava vain valtuutettujen edustajien läsnäoloon.

Edustajakokouksessa on myöskin Liittoneuvoston jäsenille varattava läsnäolo- ja puheoikeus ja tästä merkittävä lisäys 8 § viimeiseen kohtaan.

10 § mainitaan, että liiton sihteeri on palkattu toimihenkilö. Liittotoimikunta ehdottaa, että tämä maininta tarpeettomana poistettaisiin.

11 § säädetään nimenmerkitsijöistä, että liiton nimen merkitsevät puheenjohtaja, sihteeri ja taloudenhoitaja. Tämä on varsinkin lomien aikana ja sairaustapausten sattuessa tuottanut vaikeuksia, kun nimenmerkitsijöitä on ollut vain kolme, joista aina kaksi kirjoittaa yhdessä. Liittotoimikunta ehdottaa, että säännöissä mainittujen lisäksi valtuutettaisiin vielä nimenmerkitsijäksi liiton toimikunnan siihen valtuuttama henkilö.

Kysymys liiton äänenkannattajan nimen muuttamisesta on ollut esillä jo pitkät ajat, sillä niin liiton jäsenet kuin lehden lukijakuntakin ovat sitä mieltä, ettei nykyinenkään nimi ole onnistunut. Näyttää kuitenkin epätodennäköiseltä saadaanko tässä edustajakokouksessa asiaa ratkaistuksi, sillä onnistunutta nimiehdotusta ei ole toistaiseksi esitetty ja hätiköity päätös saattaisi vain pahentaa asiaa. Liittotoimikunta ehdottaakin, että äänenkannattajan nimi kokonaan poistettaisiin säännöistä, jolloin myöhemmissä vaiheissa tarjoutuisi tilaisuus nimen muuttamiseen silloin kun sopiva nimi on esitetty.

Ehdotamme siis, että edustajakokous hyväksyisi sääntöjen seuraavat pykälät näin kuuluvina:

8 §.

Liiton edustajakokous.

Esitys- ja puheoikeutettuja ovat liittotoimikunnan, liittoneuvoston, sosialidemokraattisen Eduskuntaryhmän naisjäsenet ja liiton toimihenkilöt.

9 §.

Edustajain valitseminen.

Kukin järjestö on oikeutettu lähettämään edustajakokoukseen yhden edustajan jokaista jäsenmäärän alkavaa satalukua kohden.

10 §.

Liiton toimikunta.

Toimikunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan.

11 i.

Nimenmerkitsijät.

Liiton nimen merkitsevät puheenjohtaja, sihteeri ja taloudenhoitaja ja liittotoimikunnan siihen valtuuttama henkilö, aina kaksi yhdessä.

14 §.

Liittoneuvosto.

Liittoneuvostoon kuuluvat liiton puheenjohtaja ja edustajakokouksen valitsemat liiton toimikunnan vakinaiset jäsenet sekä näiden sääntöjen 6 §:ssä mainittujen piirijärjestöjen edustajat.

16 §.

Liiton äänenkannattaja.

Liiton äänenkannattajaa on toimitettava sosialidemokraattisten periaatteiden mukaisesti. liiton järjestöjen velvollisuus on kaikin tavoin tukea lehteä ja lisätä sen levik-kiä.

_____ *Liittotoimikunta.*

Naisten yhteiskunnallisen vastuun syventäminen

Ehkä suurimpana syynä siihen, että naisilla on vielä kovin vähän tilaa yhteiskunnassa, on se, että kaikki naiset eivät vielä ole heränneet ymmärtämään, kuinka tärkeitä on, että naiset itse pääsevät hoitelemaan yhteiskunnan rattaita ja erikoisesti juuri naisia ja lapsia koskevia kysymyksiä. Kuulee vielä naisten sanovan: »Minä en vaan äänestä naista» tai »Mitä naiset johtokunnissa ja lautakunnissa tekevät! Miehet ymmärtävät asiat paljon paremmin». Tällainen asenne naisten keskuudesta meidän olisi saatava häviämään ja myöskin tietysti toimittava niin, ettei olisi syytä moisiin lausuntoihin. Naisilla on taipumus epäillä oman sukupuolensa kykeneväisyyttä ja samalla myös itseään. Näin on tultu siihen kummalliseen tilanteeseen, että vaikka äänioikeutettujen enemmistö on naisia, niin valtaosa eduskuntaan ja valtuustoihin valituista on miehiä. Onko kaikissa kunnanvaltuustoissa edes yhtä naista?

Toinen syy naisten yhteiskunnalliseen passiivisuuteen on mukavuudenhalu ja puuttuva harrastus yleisiin asioihin. Pidetään liian rasittavana syventyä näihin. Naisia on ravistettava, että heissä heräisi aktiivinen velvollisuudentunto. Heidät on saatava ymmärtämään, että heidän on oman ja lastensa ja koko nais-sukupuolen edun nimessä kiinnostuttava yhteiskunnallisiin asioihin. Se laiva ei voi kulkea täysin purjein, jossa puolet purjeista on reivattu.

Naisten epävarmuuden- ja alemmuudentunne vaikuttaa sen, että monet muuten älykkäät ja taitavat naiset istuvat tuppisuina, tai ehkä toiset käyttävät epäasiallisia taikka muuten epäonnistuneita puheenvuoroja. Tämän seikan korjaamiseksi olisi kiinnitettävä voimakkaasti huomiota naisten yhteiskunnallisen ajattelun kehittämiseen. Olisi määrätietoisesti harjoitettava heitä käyttämään hyviä ja harkittuja puheenvuoroja nuoresta pitäen. Keskustelu- ja puhekerhoja olisi perustettava mahdollisimman paljon ja saatava nuoretkin mukaan. Niissä sitten keskusteltaisiin ja puhuttaisiin yhteiskunnallisista kysymyksistä. Näin kehitettäisiin naisissa asiantuntemusta, itseluottamusta ja oman arvontuntoa ja valmistettaisiin heitä yhteiskunnalliseen toimintaan.

Äskettäin on valittu kuntien lautakunnat. Miehet kansoittavat ne valtaosaltaan.

Yleinen mielipide katsoo edelleen, että mies on pätevämpi näihin tehtäviin.

Onko mies sosiaalisempi kuin nainen? Todellisuudessa nainen on elämänmyönteisempi ja tunnollisempi kuin mies. Yhä lukuisammiksi tulevat perheet, joissa äiti on perheen moraalisenä ja taloudellisenä selkärankana. Naisten elämänmyönteinen sosiaalisuus on saatava suppeammasta piiristään laajenemaan yhteiskunnallisiin asioihin.

Naiset on herätettävä huomaamaan, että naisia tarvitaan lautakunnissa ja johtokunnissa. Niissä he eivät ainoastaan valvo naisten ja perheen etuja, vaan myös, jos he ymmärtävät asiansa ja ovat tehtävänsä valmistuneet, tuovat inhimillisyyttä ja elämänmyönteisyyttä päätöksiin ja toimintaan.

Jos nainen ja mies hakevat kunnan tai valtion virkaa, on naisen oltava ansioiltaan huomattavan ylivoimainen saadakseen virran, mikäli hän sittenkään sitä saa. Miehinen sukupuoli katsotaan usein niin suureksi ansioksi, että se mitätöi naishakijan loistavatkin todistukset ja saavutukset.

Samoin on laita, jos on kysymys suorastaan johtavasta asemasta. Melko yleinen mielipide on, että naiset eivät sovi johtaville paikoille. Miehet liittoutuvat liikuttavan yksimielisesti yhteen estääkseen naisia pääsemästä näkyville paikoille yhteiskunnassa.

Historiallinen totuus on kuitenkin: Vaikka naiset hyvin harvoin ovat päässeet hallitsijoiksi, on heidän pienessä joukossaan yllättävän monia, jotka kuuluvat maailman parhaiden hallitsijoiden joukkoon. Sellaisia olivat esim. keskiajalla Espanjan Isabella ja Tanskan Margareta, 1600-luvulla Englannin Elisabet ja myöhemmin Viktoria ja 1700-luvulla Venäjän Katariina II. He olivat laajakatseisia, viisaita ja taitavia. Omalta ajaltamme voimme mainita Hollannin Vilhelmiinan, josta on sanottu, että hän oli todellinen maansa äiti.

Miehet ovat määränneet maailman asioista vuosituhannet. Siinä aikana on ollut lakkaamatta sotia, jotka ovat hävittäneet maat ja tuhonneet nuorison.

Päästettäköön naiset kerrankin mukaan ja esiin. On varmaa, että heidän elämänmyönteisyytensä ja sosiaalisuutensa tuo maailmaan enemmän iloa ja onnea kuin miehinen yksinvalta.

Edellämainittuun viitaten ehdotamme kokouksen hyväksyttäväksi seuraavan päätöslauselman:

1) Kaikki naiset on saatava ymmärtämään, että heitä välttämättä tarvitaan entistä paljon enemmän yhteiskunnallisissa tehtävissä ja että he niihin myös pystyvät. Vainuttava yleiseen mielipiteeseen tähän suuntaan.

2) Naisia on johdonmukaisesti ja tehokkaasti kehitettävä yhteiskunnallisiin tehtäviin. Tässä mielessä on naisyhdistyksiin ja naisjaostoihin perustettava yhteiskunnallisten ky-

symysten kerhoja. Heitä on opetettava käyttämään asiallisia ja harkittuja puheenvuoroja, toimimaan puheenjohtajina j.n.e.

3) Naisia on saatava nykyistä enemmän eduskuntaan, valtuustoihin, lautakuntiin ja johtokuntiin.

4) Sos.-dem. naisliiton ja sen alaisten järjestöjen on valvottava, että ansioituneita naisia pääsee myös johtaviin tehtäviin. Naisia ei saa sivuuttaa vähemmän ansioituneitten miesten rinnalla valtion ja kunnan virkoja täytettäessä.

Milloin epäoikeudenmukaisuutta on tässä mielessä paikallisenä ilmiönä havaittu on siitä tehtävä ilmoitus liittotoimikunnalle mahdollisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Liittotoimikunnan on omastakin aloitteestaan seurattava näitä asioita ja valvottava naisten oikeuksien loukkaamattomuutta.

Sos.-dem. virkanaisten klubi r.y.

T. Leivo-Larsson
puh. joht.

Kaija Jokela
sihteeri

Liittotoimikunta yhtyy ylläolevaan.

Väkijuomalakiehdotuksen tarkistelu

Sosialidemokraattisen Naisliiton kohdalla ei raittiuskysymys ole koskaan jäänyt pelkäksi paperille kirjoitetuksi ohjelmaksi, vaan on mainittu asia huomioitu muodossa tai toisessa jokaisessa edustajakokouksessamme liittomme suorittamasta varsinaisesta raittiustyöstä puhumattakaan. Kun raittiuskysymys nyt jälleen uuden väkijuomalakiesityksen valmistuttua on saanut uutta ajankohtaisuutta, on paikallaan, että naisliittomme vaikutusvaltaisena naisista ja kotia edustavana järjestönä määrittelee kantansa niihin näkökohtiin, jotka — mikäli ne aikanaan hyväksytään lakiesityksessä mainitussa muodossa — tulevat ratkaisevasti muuttamaan maamme raittiustaloudessa nykyisin vallitsevan suuntauksen ja samalla heikentämään ehdottomuuteen perustuvan raittiustalouden yleistymismahdollisuuksia.

Voimassa olevan väkijuomalakimme 5 §:ssä mainitaan väkijuomalakiehdotuksen hoitoa koskevana peruseriaatteena, että väkijuomien kulutusta on pyrittävä supistamaan. Tämän perusnäkökohdan vuoksi ei väkijuomayhtiön kauppaa ole tähän asti voitu hoitaa pelkkien liikeperiaatteiden mukaisesti, vaan sitä järjestettäessä on ollut huomioitava kulutuksen vähentämiseen tähtää-

vät toimenpiteet eli siirtyminen alenevaan myyntiin. Uudessa lakiesityksessä ei kuitenkaan ole mainittu kulutuksen supistamisesta mitään, vaan koko lakiesitystä sävyttää pikemminkin henki, että kulutus olisi ohjattava miedomprien väkijuomien piiriin, olkoonkin sitten, että puhtaan alkoholin käyttö täten ilmeisesti nykyisestäään lisääntyisi. Lakiesityksessä mainittu kanta tukee suosiota saavuttanutta juomatapojen siistimisliikettä, mutta kun kaikissa niissä ns. viinimaissa, missä mietoja väkijuomia käytetään päivittäin pöytäkäytössä ja missä suomalaisen mittapuun mukaan juodaan »siististi», lääkärrien lausuntojen mukaan kuitenkin tuosta mietojen väkijuomien käyttämisestä on kansanterveydelle ollut suunnattomia haittaseurauksia ja esim. Ranskassa alkoholismi on eräs kipeimpiä yhteiskunnallisia ongelmia, niin kysyä sopii, onko meillä syytä lähteä oikein lain voimalla lisäämään väkijuomien kulutusta ja opettamaan suomalaisia ns. sivistyneeseen ryyppäämiseen. Maamme viinapulman — joka on alkoholin pieni kokonaiskulutus, mutta maailman suurimmat väkijuomien käytöstä aiheutuneet vauriot — ratkaisu lienee sittenkin löydettävissä vain ehdottomuuteen tähtäävän raittiuspolitiikan pohjalta.

Maaseutumme vitsauksena kukkiva yksityisyritteliäisyyden tuote, pontikka, on löytänyt laajan ostajapiirin varsinkin sellaisilla paikkakunnilla, missä väkijuomayhtiöllä ei ole myyntipistettä. Uudessa lakiesityksessä on pyritty tukahuttamaan tämä laitton väkijuomien valmistus ja kauppa siten, että väkijuomayhtiön hallintoneuvostolle varataan mahdollisuus asianomaisen kunnanvaltuuston suostumuksella ja sosiaaliministeriön luvalla perustaa ennakolta tilattujen ja maksettujen väkijuomain jakelupaikka sellaiseen maaseudun asutuskeskukseen, jossa se paikkakunnalla tai sen ympäristössä todetun laittoman liikkeen estämiseksi katsotaan välttämättömäksi. Kieltää ei voida, etteikö pyrkimys laitton väkijuomaliikkeen poistamiseksi olisi täysin oikea, mutta jälleen herää kysymys, onko lakiesityksessä asialle löydetty myöskin oikea ratkaisu. Jos mainittua lakiesityksen kohtaa tarkastellaan nimenomaan maaseudun väkijuomaolojen kannalta, niin varmaa on, että ehdotettu menettely mahdollisesti vähentää salapolttua, mutta samalla lisää väkijuomien käyttöä, koska nyt sellaisetkin henkilöt, jotka eivät ole halunneet käyttää laitonta liikettä, voivat postissa tilaamalla saada itselleen helposti väkijuomia, ja tulevat ilmeisesti mahdollisuuttaan myös käyttämään. Kun tahdotaan hyökätä laittoman väkijuomaliikkeen kimppuun, on siinä taistelussa parhaina aseina viranomaisten nykyistä tiukemmat otteet ja yksityisten kansalaisten viranomaisille antama tuki salapolttajien paljastamisessa. Tunnettuahan on, että nykyinen laaje, salapolttopuuha on mahdollista lähinnä siksi, että

yleinen mielipide ei ole kyllin aktiivisesti tarttunut kysymykseen ja että jopa joistakin tuttavuussyistäkin on pidättäydytty salapolttimon tuhoamisesta.

Uuden väkijuomalakiesityksen yhteydessä on jätetty myös esitys erilliseksi laiksi keskivahvan mallasjuoman myynnistä. Tämä tahtoo sanoa, että mikäli mainittu laki saa eduskunnan vahvistuksen, niin sellaista mallasjuomaa, jonka alkoholipitoisuus on enintään 3,5 %, on mahdollisuus ostaa vaikka ruokatavarakaupoista niin kaupungeissa kuin maaseudullakin ilman eroitusta. Lisäksi sitä saisi myydä jo 18-vuotiaille henkilöille, muiden väkijuomien kohdalla tämän ikärajan ollessa 21 vuotta. Lailla keskivahvoista mallasjuomista on pyritty jälleen ohjaamaan kulutusta mietojen juomien piiriin, mutta on luultavaa, että seurauksena olisi vain juomatavan yleistyminen mahdollisesti juuri nuorten henkilöitten keskuuteen, mikä puolestaan merkitsisi vain maaseudun alkoholisoitumista. Tässä yhteydessä on syytä viitata siihen, että ns. olutmaassa Tanskassa juuri olutkysymys on maan vaikeimpia pulmia ja että omassa maassamme 1930-luvulla kaupungeissa ja kauppaloissa toimineista olutravintoloista saadut kokemukset ovat olleet juomatapojen kannalta jyrkästi kielteisiä.

Ainakin maamme suurimpiin liikekeskuksiin on viime aikoina ilmaantunut jättiläiskokoisia mainoksia, jotka puhtaasti kaupallisessa mielessä kehoittavat yleisöä ostamaan määrättyjä väkijuomalaatuja. Kun nyt kyseessä on sellainen asia kuin väkijuomakysymys, joka suomalaisittain ottaen merkitsee tärkeää ja samalla vaikeaa yhteiskunnallista pulmaa ja kun me elämme maassa, missä väkijuomien käytöstä aiheutuu suunnatonta henkisten ja aineellisten arvojen tuhoa, niin tuntuu käsittämättömältä, että tällaista mainontaa ei ole lailla kielletty, niinkuin on kielletty yleensä kaiken kansan elinvoimaa ja moraalia heikentävän mainonnan tekeminen. Tilanne meillä on tässä kysymyksessä saavuttanut suorastaan jonkinlaisen nurinkurisuuden huipun, sillä samanaikaisesti kun maassa on voimassa väkijuomalaki, jonka perusperiaatteena on väkijuomien kulutuksen supistaminen, tehdään väkijuomien myynnin puolesta jättiläismainontaa. Tähän väkijuomien mainontaan ei uudessakaan lakiesityksessä ole kiinnitetty huomiota, mutta kysymys on ilmeisesti sellainen, johon eduskunnan taholta olisi puututtava lakiesityksen ehdittyä mainittuun instanssiin.

Uudessa väkijuomalakiesityksessä on useitakin sellaisia kohtia, jotka vaatisivat raittiusväen kannanottoa, mutta edellä olevassa on rajoitettu lähinnä niihin kysymyksiin, jotka keskeisimmin liittyvät väkijuomien kulutuksen mahdolliseen lisääntymiseen ja näin ollen tulevat haittatekijöinä vaikuttamaan nimenomaan ko-

tien piirissä. Tähän vedoten esitämme, että Sosialidemokraattisen Naisliiton edustajakokous kehoittaisi edustajiaan valvomaan asianomaisissa elimissä,

että uusi väkijuomalaki muotoutuisi sellaiseksi, että sen pohjalta olisi mahdollisuus toteuttaa väkijuomapolitiikkaa, joka tähtäisi väkijuomien käytön supistamiseen ja olisi samalla tukena kansan raittiuteen pyrittäessä.

Vallilan Sos.-dem. Naisyhdistys.

Uudenmaan ja Helsingin Sos.-dem. Naisten piiritoimikunta on käsitellyt alustuksen ja yhtyy siihen.

Liittotoimikunta yhtyy ylläolevaan.

Nuorten raittiustyön välttämättömyys

Alustus Sos.-dem. Naisliiton edustajakoukselle 1953.

Kasvatuksen maailmassa on kolme suurta perustekijää, koti, koulu ja järjestöt, jotka kukin omalla kohdallansa suorittavat kasvatustehtävänsä.

Kun katselemme kodin asemaa raittiustyön kannalta, niin toteamme, että kodilla on ensisijainen tehtävä nuorten raittiustyön tekijänä. Koti on yhteiskunnan sydän, sen koossapitävä voima. Kodin piirissä nuori ihmistaimi kasvaa tulevaisuutta varten. Sieltä 6aadut vaikutteet antavat hänen toiminnalleen sen pohjan, jonka vaikutus tuntuu läpi elämän. Jo tämä puolestaan todistaa kotin, kasvatuksen tärkeyden. Meillä on raittiita koteja, joiden sisäinen elämä, samoin kuin ulospäin suuntautuva toiminta on yhteiskuntaa rakentavaa, mutta varsin paljon sellaisia koteja, joissa raittiustyötä katsotaan vieroksuen. Miksi? Sen vuoksi, että erikoisesti sodanjälkeisinä aikoina väkijuomat liittolaisineen ovat kulkeutuneet kodin piiriin milloin hienoimmin, milloin räikeimmin. Seurauksena on ollut kurin höltyminen, raaistuneet tavat, riitaa ja ikävyyttä kodin piirissä. Väkijuomien tähden ovat monet kodit pirstoutuneet. Lasten asema tällöin on erittäin vaikea. Koti on merkinnyt lapsille sitä pienenisyhteiskuntaa, joka on heille ollut kaikkein rakkain. Myös huonot asunto-olot vaikuttavat epäedullisesti lasten henkiseen kehitykseen. Edellämäinitut eivät suinkaan ole hyviä esimerkkejä tällaisissa kodeissa kasvaville nuorille ja heidän tulevaisuudelleen, vaan antavat huonoja tapoja matkaeväiksi elämää varten. Ja tällaisessa ilmapiirissä kasvaa myös yleinen mielipide myötämieleiseksi väkijuomia kohtaan. Katsotaan, että väkijuomien käyttö kuuluu yleisiin tapoihin.

Jos tarkastamme koulujen raittiuskasvatusta ja niitä mahdollisuuksia, joita sillä on raittiuskasvatukseen nähden, huomaamme tulokset kovin vähäisiksi, melkein olemattomiksi. Jokainen 7-vuotias tyttö ja poika on velvoitettu menemään kouluun ja koulua kestää n. 15 ikävuoteen saakka. Koulun mahdollisuudet ovat mitä parhaimmat, koska kosketus lapsiin ja nuoriin kestää useita vuosia.

Koulun opetustapa raittiuskysymykseen nähden on herättänyt arvostelua. Mutta jos sekin, mikä ns. raittiuskasvatukseen on sisällynyt, olisi tuotu toisella tavalla esille, olisi tähän asti suoritettu kasvatustyö ollut paljon hedelmällisempää. Ei raittiustyössä saavuteta tuloksia, jos maalataan peikkoja seinille. Raittius olisi käsitettävä aina luonnollisena elämään kuuluvana ilmiönä.

Millä tavalla tätä kasvatusta voitaisiin edistää? Siinä on erinäisiä vaikeuksia, joita on vaikea sivuuttaa. Olisi lähdettävä kouluhallituksesta, mutta ilman sitäkin voidaan paikallisen kouluohjelman puitteissa tehdä jotakin. Kun nuorta ihmistä kiinnostaa hänen omassa elämässään tapahtuvat asiat, kun yhteiskunta on viime vuosikymmenen aikana voimakkaasti kiinnittänyt huomiota puoleensa, niin on selvää, että 11—12-vuotias nuori kuuntelee mieluummin opetusta tulevaa sosiaalista elämää varten eikä esim. terveysoppia. Siksi olisi virallinen raittiusopetuskin siirrettävä koulumuodosta riippuen kansalaistiedon ja yhteiskuntaopin puolelle. Mutta ennen kaikkea olisi tätä opetusta tehostettava, koska raittiusopetus useissa kouluissa on erittäin vähäistä. Raittiusopetusta lisää ja puhuttakoon raittiudesta mieluummin sellaisella tunnilla, joka tulee kuulluksi. Koulujen johtokunnissa pohdittakoon tätäkin asiaa.

Nykyisessä yhteiskunnassa on ihmisellä järjestetty vapaa-aikansa. Tämä aika on hänen omia harrastuksiaan varten. Vapaa-aikaa on ennen kaikkea lapsilla ja varhaisnuorilla. Silloin on mahdollisuus kaikkeen siihen, mikä kiinnostaa heitä. Toiminta on lapsille elämää, toimettomuus vaarallista. Kasvatuksen kannalta on erittäin tärkeää, että vapaa-aika käytetään hyvien harrastusten parissa.

Meillä on vapaa järjestötoiminta. Se on tullut nuortemme avuksi ja tarjoaa mieluista toimintaa vapaa-aikoja varten.

Yhtenä tärkeänä osana tässä vapaassa järjestötoiminnassa on PÄIVÄN NUORET-järjestö, joka suorittaa raittiuskasvatustyötä lasten ja varhaisnuorten parissa. Saada nuoret pois kaduilta ja kujilta hyvien, kehittävien harrastusten pariin, siinä yksi tavoitteistamme. Tarkoitus on ohjata nuoret omatoimisuuteen, kehittää heissä sosiaalista mieltä ja itsenäistä ajattelua. *Päätarkoituksena on saada kasvatetuksi nuoriin raittiusvakaumus*, jonka omaksuminen on verraton aarre.

Lapsuusiällä luodaan suurelta osaltaan vastaisuudessa noudatettavat suuntaviivat. Sen vuoksi on tärkeää, että lapset ja varhaisnuoret ohjataan Päivän Nuoret-osastoihin. Väkijuomien käyttö kodeissa ja muualla on vakavana varoituksena siitä, että ne yrittävät tuhota nuorisomme. Juuri siksi nuorten raittiustyö on välttämätön. Kotien muuttaminen raittiustyölle myötämielisiksi ainakin siltä kohdalta, että lapset saataisiin mukaan Päivän Nuorten toimintaan, on nykyhetken tärkeä tehtävä.

Uskomme, että väkijuomia käyttävät vanhemmatkaan eivät toivoisi lapsistaan samanlaisia kuin he itse ovat. Oikealla tavalla suhtautuminen tällaisten kotien elämään avaa portit tässä kohden paremmille toimintamahdollisuuksille. Ei parjaamalla, vaan auttamalla heitä ymmärtämään, että nuorison tulevaisuudesta on kysymys.

Nuorten raittiustoiminnan menestymisen ehtona on:

1. Että kuntien, järjestöjen ja muihin elimiin saataisiin henkilöitä, jotka ovat raittiusasialle myötämielisiä ja jotka tuntevat nuorten raittiustoimintaa.

2. Toimipaikkoja riittävästi! Kunnat puolestaan voivat hyvällä tahdolla asiaa auttaa. Koulut entistä suuremmassa määrin antamaan huonetiloja raittiusjärjestöjen käyttöön. Työväentalomme, jotka ovat Päivän Nuorten pääkokoontumispaikkoja, olisi varattava edelleen näille tarpeellisia kokoontumisia varten.

3. Askartelupajoja kuntien toimesta nuorison kasvattamiseksi ja kehittämiseksi!

4. Ohjaajakoulutukseen riittävästi huomiota! Pätevien ja sopivien henkilöiden saamiseksi ohjaajatehtäviin!

5. Yhteistyö kotien kanssa olisi saatava entistä läheisemmäksi ja tässä koti-illat olisivat asiaa auttamassa. (Tässä järjestelytyössä esim. naisjärjestöt ja Päivän Nuoret varmasti saavat myönteistä aikaa.) Ei juhlia, vaan rattoisia hetkiä vapaan seurustelun ja ohjelman parissa, jossa lisäksi olisi jokin kotia läheltä sivuava kysymys pohdittavana.

Se hätähuuto, joka kantautuu tuhansien kotien äitien, nuorten ja lasten suusta väkijuomien poistamiseksi kodeistamme, 3n hätähuuto jokaiselle vastuuntuntoiselle kansalaiselle, joka ei voi asiaa sivuuttaa ilman, ettei ajattele, mitä minä voisin tehdä asian hyväksi. Emme voi koteja raitistaa kokonaisuudessaan, mutta velvollisuutemme on auttaa niitä nuoria, jotka kasvavat useinkin hyvin epäterveissä oloissa. Emme myöskään saa ihmetellä, jos heistä tulee väkijuomien käyttäjiä ja sen ansiosta joutuvat rikosten ja muiden paheiden tielle. Vika ei ole yksinomaan nuorissa, vaan myös kasvattajissa. Vanhemmilla on vastuu lastensa kasvatuk-

sesta. Vastuu nuorison tulevaisuudesta on myös kotien, järjestöjen, koko yhteiskunnan. Siihen vastuuseen sisältyyn NUORTEN RAITTIUSTYÖN VÄLTTÄMÄTTÖMYYS.

Sosialidemokraattisen Naisliiton taholta on aina myönteisesti suhtauduttu Päivän Nuorten toimintaan. Toivomme, että sama suhde edelleen säilyy. Rohkenemme myös uskoa, että naisjärjestömme kotipaikkakunnillaan tekevät työtä kotien raittiusvalistustyön hyväksi ja siellä, missä Päivän Nuoret-osastot toimivat, antavat niille tukensa sekä myötävaikuttavat uusien osastojen saamiseen.-

Helsingissä tammikuun 14. päivänä 1953.

Raittiusväen Sosialidemokraattinen Yhdistys r.y. Naisjaosto

Alli Kilpinen
puheenjohtaja

Valma Lehtonen
v.t. sihteeri

Uudenmaan ja Helsingin sos.-dem. Naisten Piiritoimikunta on käsitellyt ylläolevan alustuksen ja lausuu käsityksensä, että huomion kiinnittäminen varhaisnuorison toimintaan on hyvin aiheellista, mutta piiritoimikunta katsoo, että naisjärjestöjen on voimiansa mukaan tuettava kaikkea sosialidemokraattisen liikkeen piirissä tapahtuvaa varhaisnuorisotyötä.

Liittotoimikunta, samalla kun se periaatteessa yhtyy alustuksessa esitettyihin ajatuksiin, yhtyy ylläolevaan Uudenmaan ja Helsingin sos.-dem. Naisten piiritoimikunnan käsitykseen.

Nuoriso ja sos.-dem. naisliike

Sos.-dem Naisliiton Edustajakokoukselle.

Vuoksenniskan Sos.-dem. Naisyhdistys esittää liittokokouksen harkittavaksi toimenpiteitä jälkikasvun turvaamiseksi naisliitolle. Yhdistyksemme toteaa, että jälkikasvu nykyisten nuorisojärjestöjen, Nuorten Kotkain, Päivän nuorten ja Sos.-dem. Nuorisoliiton avulla ei ole, nimenomaan Sos.-dem. Naisliittoa ajatellen, kyennyt riittävässä määrässä turvaamaan järjestömme jälkikasvua. Tämä on nähdäksemme johtunut siitä, että k.o. järjestöt eivät ole tarpeeksi kiinnittäneet huomiota varsinaiseen tyttötyöhön, kuten esimerkiksi Marttaliitto kiinnittää pikku-Marttoihin ja toisaalla seurakunnat tyttötyöhön. Nuorisojärjestöjemme työskentelyta-voista johtuen ei naisten yhdistystoiminnan piirissä esiinny kuin verrattain harvoin nuoria ja aktiivisia työntekijöitä. Sen vuoksi olisi liiton taholta tehostettava toimenpiteitä yli 12 vuotta van-

hempien tyttöjen mukaan vetämiseksi järjestötoimintaan joko nykyisten nuorisjärjestöjen puitteissa tai muuttamalla toimintamuotoja siten, että nämä nuoret saataisiin naisyhdistysten ohjaamien kerhotoimintojen avulla toimintaan mukaan ja aikanaan vastaanottamaan paikkansa liikkeemme riveissä.

Vuoksenniskan Sos.-dem. Naisyhdistys r.y.

Elin Ravantti
Puheenjohtaja

Kirsti Korpiluoma.
Sihteeri

Vuoksenniskan Sos.-dem. Naisyhdistyksen alustuksessa esitetään huomionarvoisia ajatuksia, joita pääasiassa käytännöllisistä ja järjestöllisistä syistä ei voitane sos.-dem. naisliikkeen piirissä toteuttaa. Kun sekä varhaisnuoriso- että varttuneemman nuorison toimintaa varten jo on olemassa kolme järjestöä, ei liene enää aiheellista Sos.-dem. Naisliiton ulottaa toimintaansa tälle työkentälle. Tukemalla näiden nuorisjärjestöjen toimintaa ja hankkimalla niiden piirissä vaikutusvaltaa sekä johtolimissä että paikallisina toiminnan ohjaajina, voivat sos.-dem. naiset menestyksellisesti vaikuttaa siihen, että niiden jäsenistöstä saadaan lisäkasvua myöskin sos.-dem. naisliikkeelle.

Liittotoimikunta.

Valtion apua yksityisille vanhainkodeille

Vanhusten huoltokysymyksiin on viime aikoina kiinnitetty tavallista enemmän huomiota. Sos.-dem. hallitus asetti vuonna 1949 vanhustenhuoltokomitean, joka kesäkuussa 1952 valmistuneessa mietinnössään esitti useita ehdotuksia vanhusten olosuhteiden korjaamiseksi ja saman komitean tekemän esityksen perusteella hyväksytyn Vanhuusavustuslain nojalla myönnetyt avustukset ns. yli-ikäisille, on vähäisyydestään huolimatta jo otettu vanhusten keskuudessa kiitollisuudella vastaan. Avustusten maksaminen alkoi heinäkuun 1 pstä 1952.

Tärkeimpänä komitean käsittelemien kysymysten joukossa kiinnityy huomio asutuskysymykseen, joka vanhusten kohdalla jo pitkät ajat on ollut erityisen vaikea. Komitea ehdottaakin, että valtion olisi annettava apua vähävaraisille kunnille kunnallisten vanhainkotien rakentamisessa, ja että sen olisi edistettävä sekä vanhusten asuntoloiden rakentamista, että myöskin asuntojen korjaamista avustuksin ja tuettava myöskin yksityisiä vanhainkoteja.

Yksityisten järjestöjen perustamia ja ylläpitämiä vanhainkoteja on ollut olemassa jo vuosikymmenien ajan useissa kaupungeissamme. Niihin ei kuitenkaan vähävaraisilla ole ollut pääsymahdollisuutta, sillä niissä yleensä vaaditaan verrattain huomattava ns. sisäänkirjoitusmaksu käteissuorituksena ja sellaistaahan ei köyhällä ihmisillä ole ollut. Vanhusten keskuudessa vallitsevan hädän kannustamina on myöskin työväenluokan piirissä ryhdytty puuhaamaan omia vanhainkoteja, jotka alunperin olisivat siten suunniteltuja, että vähävaraisillakin olisi mahdollisuus niihin päästä. Helsingissä on sos.-dem. naisten aloitteesta rakennettu vanhainkoti Käpyrinne, myöskin Turussa, Kotkassa, Tampereella ym. on naisten aloitteesta tämä asia tullut ajankohtaiseksi.

Kunnalliskodit, joita viime aikoina on pyritty nimittämään vanhainkoteiksi, muodostuvat olosuhteiden pakosta suuriksi laitoksiksi. Niiden epäkohtana on ennenkaikkea se, että vanhuksat ja osaksi muutkin yhteiskunnan huoltoa tarvitsevat henkilöt pyritään keräämään yhteen paikkaan.

Kun esim. Helsingin kaupunki rakennuttaa vanhainkodin, johon voidaan sijoittaa yhteensä n. 700 vanhusta, ymmärtää, että vaikka kiinnitetäänkin huomiota mukavuuteen ja viihtyisyyteen, laitostuntua ei siellä voi välttää. Nämä suunnitelmat ovat tosin kiipeän tarpeen sanelemia, sillä suurikin laitos tarjoaa kuitenkin lämpöä ja hoitoa, mutta kuitenkin on vähitellen päädytty siihen ajatukseen, että laitosten tulisi olla pienempiä ja ne olisi sijoitettava eri puolille, niin että niiden asukkaat edelleenkin saisivat olla samassa ympäristössä, jossa ovat miehuutensa päivätkin viettäneet. Naapurimaassamme Ruotsissa ollaan tässä suhteessa menossa vieläkin pitemmälle, siellä esitetään ajatuksia, että laitoksista kokonaan luovuttaisiin ja vanhuksille järjestettäisiin mahdollisuudet kaupungeissa tai maaseutupaikkakunnilla asua omilla entisissä huoneistoissaan tai asunnoissaan. Asunnottomia varten olisi niitä rakennettava ja hankittava kotiapua sellaisille, jotka eivät itse pysty huolehtimaan itsestään.

Meidän maamme taloudelliset mahdollisuudet eivät varmasti-kaan pitkiin aikoihin salli tällaisia ratkaisuja ja monessa suhteessa voidaan asettaa niiden tarkoituksenmukaisuuskin kysymyksen alaiseksi. Tähänastinen kokemus esim. Käpyrinteen vanhainkodissa osoittaa, että yksityinen suurempikin vanhainkoti voi olla mukava ja viihtyisä, kunhan sen hoitoon vain kiinnitetään tarpeeksi huomiota. Kunnallisten vanhainkotien rinnalla ja ennenkaikkea sen vuoksi, että kunnilla ei, monien muiden rakennustehäviensä vuoksi, useinkaan ole mahdollisuutta syventyä vanhainkotiasiaan, olisi kehitettävä yksityisten vanhainkotien rakennus-

toimintaa. Sosialidemokraattisten naisten tulisi olla tässäkin aloitteentekijöinä, koska juuri vähävaraiset vanhukset pienten kotien ahtauden vuoksi lähinnä joutuvat kärsimään asuntovaikeuksista.

Vanhustenhuoltokomitean mietintöön sisältyy lakiehdotus, jonka mukaan yksityiset vanhainkodit voisivat saada perustamiseen, laajentamiseen tai peruskorjauksiin kuoletuslainoja ja kodin ylläpitämiseen valtion avustusta.

Viimeksimainittua on tähän asti voitu saada valtion talousarvioon otetusta määrärahasta vuosittain korkeintaan 10.000 mk. kutakin kodin asukasta kohti. Summa on kuitenkin ollut riittämätön ja sen saaminen epävarmaa, koska se on aina ollut riippuvainen siitä, lisätäänkö talousarvioon otettua määrärahaa vaiko ei. Varsinkin viime aikoina on sitä ankaran säästäväisyyden merkeissä pyritty rajoittamaan.

Käsityksemme mukaan olisi siis erinomaisen tärkeätä, että komitean laatima lakiehdotus saataisiin eduskuntaan niin että yksityisten vanhainkotien avustukset tulisivat vakinaiselle kannalle Kun laki asettaa kodeille määrättyjä vaatimuksia, olisi tärkeätä, että se olisi valmiina ja sen säädökset tiedossa, ennenkuin uusia koteja suuremmassa määrin ryhdytään suunnittelemaan ja rakentamaan. Näin välttyttäisiin monilta erehdyksiltä.

Ehdotammekin tämän vuoksi,

että Sos.-dem. Naisliiton edustajakokous päättäisi, pitäen lakia yksityisille vanhainkodeille valtion varoista annettavista avustuksista ja lainoista erittäin kiireellisenä, kehoittaa Sos.-dem. Eduskuntaryhmää ja ennenkaikkea sos.-dem. naisedustajia toimimaan siihen suuntaan, että tämä lakiehdotus saadaan eduskunnassa esille.

Helsingissä tammikuun 19 p:nä 1953.

Helsingin Sos.-dem. Naisyhdistys.

Liittotoimikunta yhtyy ylläolevaan.

Vanhuusavustuslakia selvennettävä

Sos.-dem. Naisliiton Edustajakokoukselle

V. 1952 tuli voimaan maassamme vanhuusavustuslaki, jonka tarkoituksena on antaa tukea ja turvaa niille vanhuksille, jotka eivät ole oikeutettuja ikänsä puolesta kansaneläkkeeseen. Kun mainittua vanhuusavustuslakia on käytännössä jouduttu toteuttamaan viime heinäkuun alusta lähtien, on voitu todeta, että useat työnantajat ovat ryhtyneet vähentämään työntekijöitensä eläkkeitä, m.m. teollisuuslaitoksissa. Samoin on todettu,

että eräät kunnat ovat huomattavasti sen jälkeen alentaneet vaikeassakin asemassa olevien vanhusten huoltoavustuksia, edes tutkimatta lähemmin heidän taloudellista asemaansa. Esitämmekin liittokokouksen päätettäväksi,

että pyrittäisiin mainittua lakia selventämään, sikäli kuin siinä on tulkinnan varaisia määräyksiä niin, että vanhusten asema sen nojalle tulee turvatuksi, eivätkä esim. kunnat ja teollisuuslaitokset hyötyisi vanhuusavustuslain kustannuksella.

Lappeenrannassa tammikuun 10 p:nä 1953.

<i>Saimaan</i>	<i>Sos.-dem.</i>	<i>Naispiirijärjestö</i>	<i>r.y.</i>
Aino Räisänen		Lempi Timonen	
puheenjohtaja.		sihteeri.	

Vanhuusavustuslaki (13 §) edellyttää, että »jos avustuksensaaja on sosiaalilautakunnan toimesta köyhäinhuitolain mukaisesti sijoitettu laitos tai yksityishoitoon, jonka voidaan olettaa jatkuvan yli puolen vuoden ajan, maksetaan vanhuusavustus ilmoituksesta siltä ajalta, jonka tällainen hoito kestää, sosiaalilautakunnalle käytettäväksi avustuksensaajan vastaiseen hoitoon». Tämän pykälän perusteella on sosiaaliministeriö vahvistanut avustuksensaajalle maksettavan erän suuruudeksi vähintään 500 mk. Määräys koskee lähinnä niitä, jotka ovat laitoksissa tai muuten saavat täyden ylläpidon, eikä siis avoimessa huollossa olevia. Kuitenkin lienevät eräät sosiaalilautakunnat käsittäneet asian siten, että avustus on lisännyt asianomaisen tuloja ja kun avustuksia annetaan määrätyn normin mukaan, katsoneet voivansa vähentää avustusta. Samalla tavoin ovat asian tulkinneet myöskin yksityiset eläkkeen maksajat, jotka Köyhäinhuitolain 5 §:n mukaan maksavat eläkettä työntekijöilleen. Kun lain tulkinta voi johtaa näin erilaisiin päätelmiin on asiallista ja oikein, että pyritään saamaan Köyhäinhuitolain 5 § sellaiseen muotoon, että se takaa työntekijälle täyden eläketurvan.

Liittotoimikunta.

Eläkeiän alentaminen

Esitys Sos.-dem. Naisliiton XX Edustajakokoukselle.

Koska nykyisen rationalisoidun, kiihdytetyn työntahdin aikakautena, varsinkin naispuoliset työntekijät joutuvat useimmissa tapauksessa sekä henkisen että ruumiillisen liikarasituksen alaiseksi, ehdotamme vaadittavaksi kansaneläkelakiin sellaista muu-

tosta joka oikeuttaa naispuoliset työntekijät täyden kansaneläkkeen saantiin 60 vuotta täytettyään.

Kenen terveys ja työtarmo edellyttävät hyvää työkykyä vielä 60 vuotta täytettyäkin, olkoon oikeutettu edelleenkin täysipalkkaiseen ansiotyöhön.

Turun Karjalaisten Sos.dem. Yhdistyksen Naisjaosto
Hilma Thomander
 puheenjohtaja.

Nykyaikana pyritään yleensä eläkeiän korottamiseen eikä sen alentamiseen. Ihmisten keski-ikä on noussut ja monet kansalaiset tuntevat eläkeikänsä joutuessaan olevansa vielä täysin työkykyisiä. Mitä erikoisesti kansaneläkelakiin perustuviin eläkkeisiin tulee, merkitsisi eläkeiän alentaminen joko maksujen kohoamista tai eläkkeiden pienentämistä ja kumpaakaan ei varmaan toivotaisi. Ehdotamme, että esitys hylätään.

Lüttötoimikunta.

Asuntoja on saatava enemmän

Sos.-dem. Naisliiton Edustajakoukselle

Kiinnitämme huomiota siihen vaaraan mitä väestökeskusten yli vuosikymmenien ajan jatkunut asuntopula merkitsee yhteiskunnalle — ottaen erityisesti huomioon kasvavat nuoret ikäluokat ja kodittomat nuoret parit. Kosteat, ahtaat ja auringottomat asunnot ja alivuokralaisasumukset aiheuttavat vaikeita sosiaalisia epäkohtia. Tiedämmehän miten monet näistä epäkohdista huomattavalta osaltaan perustuvat juuri asuntokurjuuteen.

Kymmenet tuhannet ihmiset kärsivät henkilökohtaisesti asuntopulasta, siitä puhutaan ja kirjoitetaan jatkuvasti. Valtio ja kunnat ovat myöskin tehneet paljon asuntopulan poistamiseksi, mutta kokonaisratkaisua ei asialle ole löydetty. Väestökeskuksissa on 60.000—70.000 perhettä ilman asuntoa. Noin 60.000 nuorta ihmistä solmii vuosittain maassamme avioliiton. Olemme selvinneet sellaisista mahdottomilta näyttävistä pulmakysymyksistä kuin sotakorvauksista, siirtoväen asuttamisesta ja Lapin jälleenrakentamisesta. Varmaankin selviämme myöskin asuntopulasta.

Ylläolevaan viitaten liittokokous lausuu:

Asuntopula on sotien seuraus. Se on tämän hetken suurin yhteiskunnallinen epäkohta. Yhteiskunnan velvollisuus on tehdä voitavansa asuntopulan poistamiseksi. Asuntojen

vuokrat on myöskin saatava sellaisiksi, että tavallinen palkkakatyöläinen jaksaa ne maksaa. Eduskunnan ja hallituksen on yksimielisesti ryhdyttävä tehokkaiisiin toimenpiteisiin asuntopulan poistamiseksi. Ilman valtiovallan toimenpiteitä ja tehokasta tukea ei asiaa voida tyydyttävästi ratkaista.

Lahden Sos.-dem. Naisyhdistys r.y. N:o 323.

Liittotoimikunta yhtyy ylläolevaan.

Perheettömien asuntokysymys asutuskeskuksissa

Sos.-dem. Naisliiton Edustajakokoukselle

Tampereen Jalkinetyöläisten Sos.-dem. Yhdistyksen naisjaosto käsittelee kokouksessaan perheettömien asuntokysymykseen asutuskeskuksissa liittyviä epäkohtia. Koska asiasta liiton edellisessä edustajakokouksessa käytiin yksityiskohtainen keskustelu sekä hyväksyttiin asian edelleen kehittämiseen tähtäävät ponnet kokouksemme yhtyi niihin ja esittää, että edustajakokous asian vireillä pitämiseksi päättäisi seuraavaa:

että liittokokous velvoittaisi liittotoimikunnan työskentelemään sellaisten aloitteiden aikaansaamiseksi sekä eduskunnassa että kuntien valtuustoissa, että perheettömien naisten asuntokysymys saataisiin nykyisestään paremman huomion kohteeksi ja että yhteiskunnan varoin tuettavassa asunnontuotannossa huomioitaisiin myöskin perheettömien ammateissa työskentelevien naisten asumistarpeet.

<i>Tampereen Jalkinetyöläisten Sos.-dem.</i>	<i>Yhdistyksen Naisjaosto</i>
Rosa Tuominen	Hanna Lampinen
puheenjohtaja.	sihteeri

Alustuksessa esitetty kysymys perheettömien naisten asuntokysymyksen ratkaisemisesta käsiteltiin liittotoimikunnan laatiman alustuksen perusteella vuoden 1950 Edustajakokouksessa. Asia on kuitenkin yhä edelleen päivän polttava, joten liittotoimikunta ehdottaa, että alustukseen liittyvä ponsilausuma hyväksyttäisiin.

Liittotoimikunta.

Puolueverot

Sos.-dem. Naisliiton Edustajakokoukselle

Kotkan Sos.-dem. Naisyhdistys todettuaan, että puoluekokouksessa ei laisinkaan käsitelty puolueveron käsittelyn yhteydessä tehtyä toivomusta, että naisten kohdalla pidettäisiin puoluevero alhaisempana kuin ehdotettu vero, ehdottaa Naisliiton Liittokokoukselle, I

että k.o. veroa koskeva asia otettaisiin keskustelun alaiseksi ja että yhteinen kanta asiasta esitettäisiin seuraavassa puoluekokouksessa.

<i>Kotkan Sos.-dem. Naisyhdistys</i>	<i>r.y.</i>
Eevi I Laine	Ester Harju
puheenjohtaja.	sihteeri.

Kysymystä puolueveron suuruudesta on tavallisesti käsitelty käytännöllisenä kysymyksenä, koska erilaisten verojen kantaminen ja tilittäminen huomattavasti lisää järjestöjen toimitsijain työtä. Kun puolueelle menevä jäsenvero ei ole mikään tulon suuruuden tai pienuuden perusteella laskettava maksu, ei olisi ryhdyttävä vaatimaan naisille erilaista veroa. Vaatiessamme naisille täyttä tasa-arvoisuutta on meidän omasta kohdastamme pyrittävä toteuttamaan sitä tässäkin.

Liittotoimikunta.

Sos.-dem. Naisliiton Liittokokoukselle.

Uudenkoiviston Sos.-dem. Naisyhdistys r.y. esittää Liittokokoukselle, että Liittokokous käsitelisi ja päätöksensä esittäisi sos.-dem. puolue toimikunnalle, että niiltä naisyhdistyksiltä, jotka kuuluvat Sos.-dem. Naisliittoon ei perittäisi puolueelle menevää jäsenveroa ollenkaan, vaan se kokonaan näiden yhdistysten kohdalta poistettaisiin.

Perustelemme esitystämme sillä koska kerran kuulumme Sos.-dem. Naisliittoon, on epäoikeudenmukaista, että meiltä peritään puoluevero. Naisliittomme tarvitsee myöskin paljon varoja ja jäsenvero on suhteellisen pieni, niin näin ollen sitä voitaisiin vähän korottaa, jos puolueelle menevä vero poistettaisiin. Sos.-dem. Naisliiton kurssitoimintaan, joka nykyään on suuressa suosiossa jäsenistön keskuudessa, saataisiin myös varoja tällä toimenpiteellä.

<i>Uudenkoiviston Sos.-dem. Naisyhdistys</i>	<i>r.y.</i>
Impi Friman	Elli Palomäki
Puheenjohtaja	Sihteeri

Tätä kysymystä käsiteltiin vuoden 1949 puoluekokouksessa Sos.-dem. Naisliiton alustuksen perusteella. Liittomme ehdotti, että puolue toimisto veloitettaisiin luovuttamaan vuosittain Sos.-dem. Naisliitolle naisjäseniltään saamastaan puolueverosta 50 %. Tämä ehdotus ei tullut puoluekokouksessa hyväksytyksi. Kun esim. vaalipiirijärjestöt saavat paitsi naisten suorittamia jäsenveroja käyttää hyväkseen mm. naiskansanedustajien maksamat ylimääräiset verot, olisi oikein ja kohtuullista, että myöskin naisliitto ja naisten piirijärjestöt pääsisivät näistä osallisiksi. Liittotoimikunta ehdottaakin,

että edustajakokous edelleen tehostaa vuonna 1949 Puoluekokoukselle tehtyä ehdotusta naisten maksamien puolueverojen jakamisesta Puolueen ja Naisliiton kesken, niin että jäsenmaksujen suhde näiden välillä saadaan oikeudenmukaisemmaksi kuin tähän asti.

Liittotoimikunta.

Lastensuojelua tehostettava

Sos.-dem. Naisliiton Edustajakokoukselle

Koska olemme saaneet päivälehdistä lukea usein toistuvasta lapsiin kohdistuvasta epäinhimillisestä kohtelusta vanhempien sekä kasvatusvanhempien taholta, haluaisimme kiinnittää edustajakokouksen huomiota kyseessä olevaan asiaan.

Voitaisiinko ja kuinka k.o. asiaa paremmin valvoa esim. Sos.-dem. naisjärjestöjen taholta.

Korson Sos.-dem. Naisyhdistys r.y.

Alustuksessa käsitellään kipeää ja ajankohtaista asiaa, josta olisi vakavasti keskusteltava niin meidän liittomme osastojen kuin kaikkienkin kansalaiskasvatusta edistävien järjestöjen piirissä. Epäkohtaa ei nim. voida poistaa yksinomaan lainsäädännön avulla, vaikka lakienkin korjaamiseen ja tiukentamiseen on syytä pyrkiä, vaan kysymys on yleensä puuttuvasta kunnioituksesta toisen ihmisen persoonaa ja koskemattomuutta kohtaan. Milannossa lokakuulla koolla ollut kansainvälinen sosialististen naisten kongressi hyväksyi päätöslauselman, jossa vedottiin naiseen kaikkialla maailmassa huomauttaen, että vain demokraattinen sosialismi »syvästi kunnioittaa jokaisen ihmisen koskemattomuut-

ta». Tätä ajatusta on erikoisesti alleviivattava silloin kun lapsista on kysymys. Ehdotammekin, että liittokokous velvoittaisi niin liittotoimikunnan kuin osastojenkin tulevassa toiminnassaan edelleen kiinnittämään huomiota lasten ja alaikäisten suojeluun ja tekemään esityksiä viranomaisille toimenpiteiden tehostamiseksi sekä tekemään aloitteita muille kansalaiskasvatuksesta kiinnostuneille järjestöille yhteistoiminnan aikaansaamiseksi näiden kysymysten selvittämisessä.

Liittotoimikunta.

Yksinäisiä äitejä tuettava

Sos.-dem. Naisliiton liittokokoukselle.

Yksinäisten äitien asema on huomattavasti helpottunut sen jälkeen kun toiminnassa ovat olleet sosialidemokraattisten naisten aikaansaamat ja perustamat Ensi Kodit, joissa äidit saavat turvapaikan vaikeimpana aikana lapsensa kanssa.

Yksinäinen äiti joutuu kantamaan yksin vastuun lapsensa tulevaisuudesta ja kasvatuksesta sekä huollosta, mutta lapsen isän sitä vastoin on todettu vetäytyneen syrjään siitä vastuusta, mikä pitäisi olla yhteinen niin isälle kuin äidillekin.

Ehdotammekin liittokokouksen harkittavaksi ja päätettäväksi kysymyksen siitä, että lastensuojelulakiin yksinäisten lasten elatusvelvollisuutta koskevaan kohtaan pyrittäisiin saamaan merkintä siitä, että silloin kun on todettu lapsen isä avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten osalta, myös isän papinkirjaan t.s. kirkonkirjoihin tai siviilirekisteriin tehtäisiin isän nimen kohdalle merkintä myös avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta, joka olisi vain osa siitä vastuusta, mitä äiti yksin joutuu kantamaan huolehtiessaan lapsestaan hänen kasvatuksestaan ja tulevaisuudestaan.

Saimaan sos.-d?.m. Naispiirijärjestö r.y.
Aino Räisänen, Lempi Timonen,
puheenjohtaja. sihteeri.

Liittotoimikunta yhtyy edelläolevaan ja samalla huomauttaa, että sos.-dem. naisedustajat ovat v:n 1953 valtiopäivillä tehneet aloitteen alustuksessa mainitun epäkohdan korjaamiseksi.